

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 15 juni 2020

§ 2 Interpellation (2019:47) av Alexandra Mattsson Åkerström (V) till socialborgarrådet Jan Jönsson om anhörganställningar inom LSS

Anförande nr 1

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag börjar med att hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande! Det var ett tag sedan jag skrev interpellationen. Den handlar om anhörig- och objektsanställningar inom LSS. Under förra mandatperioden begränsades denna möjlighet inom äldreomsorgen för hemtjänsten. Nu finns det ett förslag om att göra detsamma även här. Det har hänt lite sedan interpellationen skrevs inom LSS när det gäller anhörganställningar, vilket vi välkomnar.

Jag skulle vilja ta tillfället i akt att fråga borgarrådet hur man ser på objektsanställningar och om man kommer att vilja göra någonting kring det under de kommande år som är kvar av mandatperioden med tanke på att det finns samma svårigheter där. Det handlar om begränsad insyn, begränsad uppföljning, möjlighet för de anställda när det gäller arbetsledning och så vidare. Det skulle vi gärna se.

Det förslag som ligger uppe nu gäller, vad jag förstår, bara begränsningar för just anhöriga och den typen av anställningar.

Anförande nr 3

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Tack för denna interpellation, som verkligen har fått vänta alldeles för länge. Som du själv sa, Alexandra, är ett förslag på väg till kommunfullmäktige. Tyvärr har det blivit lite försenat på grund av corona, men det kommer att komma till hösten. Det håller på att färdigställas i detta nu.

Det är dock inte helt enkelt, därför att det finns en del lagjuridiska saker som gör att möjligheten för den enskilde att bestämma själv är mycket större inom LSS-området än den är inom äldreomsorgen. Det är alltså inte riktigt samma enkelhet där. Det innebär att det även i framtiden kommer att finnas vissa anhörganställningar kvar. När det gäller objektsanställningar är det precis som du påpekar: Där har den utredning som har gjorts inte föreslagit någon förändring. Det är alltså ingenting som vi har planer på att göra någonting kring nu heller.

Anförande nr 4

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Tack för svar! Det är som du säger; det är lite skillnad mellan LSS-lagstiftningen och socialtjänstlagen. Vi vill alla att brukare ska få stort inflytande, att de ska kunna välja vem som ska vara utförare och att de ska vara av god kvalitet. Jag tänker också att detta är någonting

som kommunen och andra utförare helt enkelt får arbeta med att utveckla. Man ska ha inflytande över vem som utför insatser och så vidare även om det inte måste handla om dåliga anställningsvillkor, som det mer handlar om när det kommer till den här typen av timanställningar, objektsanställningar och liknande. Det är en sak som jag vill skicka med.

Även om det finns de här tricksen kring lagstiftning och så vidare undrar jag om det finns någon vilja från er sida att göra någonting kring det här. Det har ju funnits några reportage och så vidare kring olika typer av fuffens, kriminalitet och så vidare när det gäller just tillfälliga anställningar inom LSS och olika välfärdsföretag. Det har gjorts avslöjanden av olika typer. Det är ändå någonting som man kan reglera, om än kanske inte lika hårt som inom äldreomsorgen. Den frågan skulle jag vilja ställa till borgarrådet.

Anförande nr 5

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag har kanske inte så mycket mer att säga. Utredningen var rätt tydlig med att den inte tyckte att objektsanställningar skulle vara föremål för den här typen av inskränkningar. Jag måste nästan läsa in mig igen på varför utredningen var så avvisande till detta. Men därför finns inte denna intention för den närmaste perioden.

*§ 4 Interpellation av Emilia Bjuggren (S) till trafikborgarrådet Daniel Helldén (MP)
om att cykla till skolan*

Anförande nr 6

Borgarrådet H e l l d é n (L): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 7

Borgarrådet K a d i r K a s i r g a (S): Tack för svaret, borgarrådet Daniel Helldén! Vi tycker som ni att alla barn och unga bör få möjligheten att lära sig att cykla och få kunskaper om grundläggande trafikregler. Det handlar också om jämlika uppväxtvillkor. Vi är eniga om både vikten av säkra cykelvägar och att cykling och trafik kunskaper borde kunna läras ut i skolan. Moderaterna motionerade också om detta 2017, men trots att både Moderaterna och Miljöpartiet nu sitter i majoritet tillsammans ser vi väldigt lite utveckling inom just den här frågan.

Borgarrådet Helldén har skrivit en debattartikel i frågan tillsammans med andra miljöpartistiska regionråd och kommunalråd. I denna debattartikel finns en undersökning som har presenterats av Svenska Cykelstäder och Generation Pep. I denna sammanställning kan man läsa att antalet skolresor på cykel har halverats sedan 90-talet. I dag cyklar endast 14 procent till skolan. De flesta barn bor inom cykelavstånd från skolan; sex av tio barn bor inom två kilometer från skolan. Åtta av tio barn når inte den rekommenderade miniminivån om en timme fysisk aktivitet om dagen. Med anledning av denna undersökning har trafikborgarrådet, som jag nämnde, skrivit en debattartikel. Vi tycker att det finns många bra förslag som har presenterats i artikeln.

Jag måste därför ställa frågan: När kommer staden att införa cykelundervisning till alla elever i stadens skolor?

Anförande nr 8

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Som jag skriver i svaret, Kadir Kasirga, är det här en fråga som ligger på rektorerna i skolorna. Vi som skrev debattartikeln tycker att man helt enkelt borde göra en förändring av de nationella riktlinjer som finns för skolorna så att de i större utsträckning ska ägna sig åt även sådan här verksamhet. Jag kommer mycket väl ihåg själv när jag gick i skolan att man hade cykelundervisning, vilket var alldeles utmärkt. Även om jag har tagit körkort sedan dess var det en hel del av det som man då lärde sig som har suttit i. Det kan man behöva.

Det vore alldeles utmärkt om man kunde få till detta, och det finns ju också en del privata initiativ när det gäller cykelundervisning. Vi har haft det i Kungsträdgården, där det har varit en del aktiviteter för vissa skolor. Det är sådant som ligger utanför undervisningen och som man gör för att hjälpa till med detta. Jag tror att vi skulle behöva se om man kan hitta fler sådana här lösningar. Men dilemmat är det där med

att få in allting som ska vara i skolan. Jag tycker att man ska göra en sådan här satsning, för cykel är en sådan central del av våra transportsätt.

Jag tycker samtidigt att man inte ska glömma bort de problem vi har med att trafikmiljön har blivit mycket hårdare än den var när jag var liten. Det är många fler bilar. Om man inte bor centralt i innerstaden utan lite längre ut kunde man förut cykla både som barn och vuxen lite mer fritt på gatorna, för det var färre bilar och färre bilar parkerade. Man kunde se vart någonstans man tog vägen. Därmed cyklade också fler till skolan. Barnen cyklade helt enkelt till skolan. Det där är någonting som vi behöver arbeta mer med.

Vi kan se när det gäller till exempel parkeringsplanen den intressanta effekten att i de områden där vi införde parkeringsavgifter i villaområden, där många av bilarna försvann eftersom man ställde bilarna på de parkeringsplatser man hade per automatik på tomten, blev trafikmiljön mycket bättre för barnen. Man blir inte skymd av bilar som står i vägen, utan helt plötsligt har man en relativt bred gata där cykling fungerar tryggt för alla. Sådant behöver vi som en del.

Men när det gäller själva grundfrågan i den här delen – artikeln innehöll mycket när det gäller skolundervisning – är det såvitt jag förstår, utan att vara skolpolitiker, precis som Olle Burell sa förra mandatperioden: Det här är någonting som är upp till rektorerna. Mer styrning från staten i denna fråga, alltså!

Anförande nr 9

Borgarrådet K a s i r g a (S): Tack för svaret! All ära till de privata initiativen! Jag kan berätta från den här talarstolen att jag lärde mig cykla här i Sverige. För mig är det en jämlikhets- och uppväxtvillkorsfråga. Som borgarrådet Helldén också nämnde var frågan uppe under förra mandatperioden. Då var det Moderaterna som krävde cykelundervisning, och borgarrådet Helldén hänvisar i sitt svar till svaret på just den motionen.

Vi förstår att den undermåliga budgeten sätter käppar i hjulet, men budgeten är även borgarrådet Helldén ansvarig för. I den fattiga skolbudgeten är det svårt för skolorna att göra någonting extra utöver det nödvändigaste, som när man nu bollar frågan till rektorerna. Jag kommer också ihåg under förra mandatperioden att Moderaterna kritiserade den rödgrönrosa majoritetens skolbudget. När det gäller schablonen var den vi hade då mycket högre än nuvarande schablon. Det är värt att notera, och det är anmärkningsvärt.

Nu i efterhand och med fakta på bordet undrar jag hur trafikborgarrådet Daniel Helldén ska få rektorerna – du hänvisar ju till rektorerna – att kunna prioritera cykling med 2000-talets sämsta skolbudget.

Anförande nr 10

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Som jag förstår det är det inte en budgetfråga på det sättet, utan det handlar snarare om läroplanen och vad man ska få in under undervisningsdagarna eller undervisningsåret med alla timmar. Där skulle vi helt

enkelt behöva få in det, för att ha undervisning i cykling är inte en kostsam sak såvitt jag vet. Det handlar mer om att få in möjligheten och att kunna prata om det. Kanske har man någon mer centralt som kan beskriva de regler som finns om lärarna inte känner sig trygga i det. Men jag tror inte att det skulle vara ett stort problem.

Vi lägger ganska mycket pengar på andra håll när det gäller cykling och trafiksäkerhetsmiljö runt skolor. Vi har det program som vi arbetar efter för en säker och trygg cykelmiljö runt skolorna. Dessa pengar finns till exempel i investeringsmedel, men om man tittar på det i förhållande till vad man skulle kunna göra i skolorna tror jag egentligen inte att det skulle vara något större problem att få till detta i större utsträckning.

Men jag förstår det så att det framför allt handlar om att få in detta i det utbildningspaket som redan i dag finns. Jag tror att det mer är en sak för den nationella sidan att se till att detta är en grundläggande del av undervisningen, precis som det var på vår tid.

Anförande nr 11

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! Självklart finns det ett nationellt perspektiv på det här, men samtidigt tycker jag också att vi måste våga använda de kommunalpolitiska verktyg som vi har till hands här. När jag nu hör trafikborgarrådet Daniel Helldén inser jag att vi egentligen vill åt samma håll. Därför vill vi med denna interpellation se till att stockholmselever får möjlighet att få cykelundervisning. Jag är inne på att man kanske kan lösa det på ett annat sätt.

Vi tycker också att cykelkunnighet är lika viktig som simkunnighet. Jag nämnde att detta är en viktig fråga för mig – en jämlikhetsfråga och en uppväxtvillkorsfråga. Vi måste skapa förutsättningar för de elever som vill lära sig att cykla. Det är en fråga om lika uppväxtvillkor inom staden. Det finns i dag många elever som inte har en cykel. Hur ställer sig borgarrådet Daniel Helldén till att införa cykelutlåning till de elever som saknar en egen cykel?

Anförande nr 12

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Den sista frågan har jag inget svar på, för det finns egentligen ingen modell för cykelutlåning på det sättet.

Däremot funderade jag på någonting som också var vanligt förr, om man nu får blicka bakåt. Redan i förskolan hade man trafikundervisning. Alla kunde inte cykla då, av förklarliga skäl. Ofta var det ju någonstans i brytningen mellan förskola och skola som man lärde sig att cykla. Men man hade en ganska bra undervisning där man nästan som på ett tivoli, höll jag på att säga, kunde trampa runt antingen på en cykel eller en lådcykel. Då lärde man sig reglerna. Det kanske är där någonstans man skulle kunna börja för att helt enkelt få in traditionen att cykla. Det är mycket möjligt.

Sedan kan man tänka sig att det är självklart när det gäller alla sådana här saker att det är ett problem att alla inte har tillgång till den utrustning man behöver, till exempel som i det här fallet en cykel. Men vi vet att man varje år har cykelaktioner,

där man helt enkelt säljer gamla cyklar. Staden kanske skulle aktivera sig i en sådan verksamhet för att kunna sprida cyklar i högre grad. Det finns många barncyklar; det dräller av cyklar i hela staden. Många gånger hamnar de i ett förråd och ligger där, och så kommer man på det när barnen har blivit 18 år. Om man kan få mer snurr på det kanske vi skulle kunna se till att alla kunde ha sin egen cykel och lära sig cykla. I det sammanhanget behöver vi också bra, trygga och säkra cykelförråd. Det är ett annat problem: Cykelställen även för barncyklar ställer till det i sammanhanget.

Jag tror att vi med lite nya kreativa idéer kanske skulle kunna lösa det här. Jag får helt enkelt återkomma.

§ 5 Interpellation av Emilia Bjuggren (S) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om markanvisningar till Stockholmshus

Anförande nr 13

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag skulle vilja hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 14

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Jag vill börja med att tacka finansborgarrådet för interpellationssvaret. Stockholm lider av bostadsbrist men också av bostadsjämlighet. Det behöver byggas många nya bostäder i Stockholm, men det som behöver byggas behöver också matcha efterfrågan på bostadsmarknaden. Det behövs hyresrätter med lägre hyror. Det är en jätteutmaning för politiken att bibehålla en hög byggtakt år efter år och få fram hyresrätter med lägre hyror.

Vi i den förra majoriteten lyckades med det eftersom vi var överens. Vi prioriterade bostadsbyggandet konsekvent under hela vår mandatperiod. Stockholmshuset är ett sätt att bygga hyresrätter med lägre hyra genom standardisering. Allmännyttan står redo att bygga Stockholmshus, men de får inga markanvisningar. Samma sak var det förra året. Utan markanvisningar i dag – inga bostadsbyggen om ett par år. Det är förödande för alla stockholmare som behöver en bostad.

I sitt svar skriver finansborgarrådet att den borgerliga majoriteten arbetar hårt med att få fram fler bostäder med lägre produktions- och boendekostnad. Min fråga är: Hur då? Man har ju inte markanvisat ett enda Stockholmshus under hela 2019 eller 2020.

Anförande nr 15

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Tack så mycket för frågan! Jag håller med om att Stockholmshus är viktiga, men vi ska också hitta en bred mångfald av olika boendeformer, inte minst för den första bostaden för unga. Då har vi också i budgeten tydliga uppdrag som just pekar på att markanvisa bostäder där lägsta hyra ska vara en parameter. Det har vi gjort tidigare med markanvisningstävlingar där lägsta hyra ska vara ett vinnande koncept, men vi har också fortsatt att jobba på det sättet.

Även 2019 markanvisades det för Stockholmshus, och nu fortsätter vi. I skrivande stund har vi totalt 3 313 lägenheter på väg fram i 25 olika Stockholmshusprojekt. Familjebostäder var bland annat de som markanvisades för Stockholmshusprojekt. Det finns alltså uppdrag och någonting som man jobbar för att förverkliga. Sedan gör vi det på olika sätt. Vi bjuder in fler aktörer att få vara med och bygga just innovativt som också kan göra det mer standardiserat för att få ned kostnaderna.

Det här är någonting som vi strävar efter, och vi ser också att vi har kommit långt med markanvisningar. Man kan tycka att det är problematiskt att vi inte når målen. Vi har väldigt ambitiösa mål när det gäller markanvisningar i den här staden. Samtidigt är det det tredje högsta antalet någonsin om vi tittar aggregat när det

handlar om markanvisningar. Så visst levererar vi markanvisningar framåt i en takt som sällan har skådats; det vill jag peka på.

Vi står givetvis inför dystra tider, och det kan bli konjunkturpåverkande framåt. Men om vi ser historiskt hur det har gått ser vi att vi har markanvisat fler hyresrätter än bostadsrätter. Det beror till stor del på att vi har fler studentbostäder än tidigare. Stockholmshus och snabba hus är också en del av att vi har påbörjat fler hyresrätter än bostadsrätter. Det är också fler studenter som kommer, så vi ska möjliggöra även för dem.

Vi har sett en negativ påverkan när det handlar om de kreditrestriktioner som kom. Vi har sett 2018 och 2019 hur det påverkade bostadsbyggandet. Vi hoppas nu att de negativa effekterna i ekonomin inte påverkar utvecklingen framåt så att man inte vill investera. Men vi hoppas att det fortfarande finns investeringsvilja, då vi ser att till skillnad från finanskrisen verkar det i alla fall just nu som att det finns tämligen gott om kapital på marknaden som också kan gå in och investera framåt.

Så visst markanvisar vi för Stockholmshus, och vi har en ambition för fler bostäder med lägre hyror.

Anförande nr 16

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Det är skillnad på markanvisningar och bostäder som byggs just nu. För att bostäder ska kunna byggas i framtiden måste vi markanvisa i dag. Jag har siffrorna framför mig. Om vi tittar till exempel på 2017 gjordes 1 548 markanvisningar till Stockholmshus. 2018, när ni tog över, gick siffran ned till 336. 2019 var det noll markanvisningar till Stockholmshuset. Det byggs rekordmånga hyresrätter i Stockholm i dag, och det tack vare att vi levererade så pass många markanvisningar. Vi höll uppe byggtakten, och vi höll uppe markanvisningstakten under tidigare mandatperiod. Därför ser vi fortfarande ett högt byggande i Stockholm och ett högt byggande av hyresrätter. Men det beror inte på att man har gett rekordmånga markanvisningar till hyresrätter under den här mandatperioden. Det är stora skillnader.

Finansborgarrådet skriver i sitt svar att det helt saknas grund för påståendet att Stockholmshuset motarbetas av den borgerliga majoriteten, som vi skriver i interpellationen. Samtidigt har vi inte, precis som påpekats här, kunnat se några ansträngningar under hela 2019 för att markanvisa ett enda Stockholmshus. Vi har siffrorna framför oss: noll Stockholmshus och noll markanvisningar till Stockholmshus under 2019.

Att man under andra kvartalet år 2020 har gett exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att delta i arbetet för Stockholmshus och att öka bostadsbolagens andel bostäder i Stockholmshusprojekt är bra, och vi välkomnar alla initiativ som bidrar till att bygga bostäder med lägre hyror. Men det är ett initiativ som kommer väldigt sent och samtidigt som man justerar ned markanvisningsmålen med 20 procent från 10 000 till 8 000 markanvisningar för i år.

Jag vill fråga finansborgarrådet hur många av dessa 8 000 markanvisningar som förväntas gå till Stockholmshusen i år.

Anförande nr 17

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Vi har väl helt enkelt lite olika siffror. Jag har fått uppgifter att exempelvis Familjebostäder i december 2019 markanvisade till just Stockholmshusprojekt. Men vi har också tydliga skrivningar i budgeten, och jag tänker att oavsett vad vi väljer att kalla det är det ändå detta vi eftersträvar: Vi ska främja fler överkomliga bostäder som är tillgängliga för alla. Det är vad som står i budgeten för 2020. Det gör vi genom att driva på för att främja konkurrens mellan byggaktörer och för att gynna innovationskraft och nya affärsmodeller som kan möjliggöra just överkomliga priser. Det är en del möjliga lösningar som handlar just om standardiserat byggande.

Men här hoppas vi också att vi kan få möjlighet till förenklade regelverk som gör att det går att bygga exempelvis den första bostaden på ett annat sätt. Dels kan man göra byggprocessen snabbare och smidigare, dels kan man i förlängningen göra den mer standardiserad så att det inte blir lika kostsamt. Det finns exempel på vad man skulle kunna göra med undantag, alltifrån balkong när man bygger ettor till hur stort badrummet ska vara och så vidare. Det konceptet kan man kalla för första bostaden, där man skulle kunna möjliggöra för unga att få en första bostad på ett mer tillgängligt sätt.

Som sagt: Vi har mål också för i år om att markanvisa 400 bostäder i syfte att få minskade boendekostnader. Allt det som nämns är också någonting som vi tar hänsyn till. Vi fortsätter att jobba med det. Av de nästan 8 500 markanvisningar som genomfördes 2019 avsåg 47 procent bostäder upplåtna med hyresrätt. Jag tänker att vi här har en tydlig indikation på att vi bygger både bostadsrätter och hyresrätter. Men det är klart att de ekonomiska tiderna framåt kommer att leda till större osäkerhet i takt med att det finns ganska omfattande kreditrestriktioner på marknaden. Det gör att det finns en osäkerhet också hos hushållen som kan påverka efterfrågan.

Det är klart att vi står inför svårare tider, men vi har över 120 000 bostäder på väg fram i den här staden. Det får man inte glömma. Det kommer att byggas bostäder framåt just för att möjliggöra för fler att flytta till Stockholm och för fler att flytta till större eller för den delen få sin första bostad. Här finns tydliga ambitioner i budgeten för precis det som efterfrågas till överkomliga priser. Det handlar också om att utmana andra byggare, inte bara våra egna bostadsbolag utan även andra aktörer, att bygga mer innovativt och till överkomliga kostnadsnivåer.

Anförande nr 18

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Det är glädjande att höra att ambitionen finns. Det som är oroväckande är att vi inte ens är i närheten av att uppfylla de mål som vi har när det kommer till markanvisningar eller påbörjade bostäder i Stockholm. Målen har ändå sänkts nu från 10 000 till 8 000 markanvisningar i år. Min fråga till

finansborgarrådet gällde hur många av dessa som kommer att gå till Stockholmshusen. Det fick jag inget tydligt svar på.

Finansborgarrådet efterfrågar standardiserade bostäder för att effektivisera byggprocessen och få ned kostnaderna och hyrorna. Det är ju precis det som Stockholmshusen är. Det är genom standardiseringar vi kan pressa ned kostnaderna. Det resulterar i hyror som blir uppemot 2 000 kronor lägre än normalnivån i Stockholm, vilket är väldigt mycket pengar för många familjer. Det är just därför vi är så angelägna om att det markanvisas till Stockholmshusen, vilket alltså inte görs.

Precis som finansborgarrådet påpekar står coronakrisens effekter på bostadsmarknaden runt hörnet. Mycket tyder på att det kommer att krävas ännu kraftfullare åtgärder från politikerna i Stadshuset för att kunna hålla igång byggandet i Stockholm

Just därför undrar jag: Varför gjorde högermajoriteten inga ansträngningar under hela 2019, när förutsättningarna för bostadsbyggandet var bättre än de kommer att vara efter sommaren? Varför lät man ett helt år passera utan att markanvisa ett enda Stockholmshus? Kan finansborgarrådet presentera några konkreta förslag för hur man kommer att lyckas nå målen, vilket man totalt misslyckades med förra året?

Anförande nr 19

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Tack för en konstruktiv debatt! Det här är viktiga frågor som vi kommer att återkomma till. Jag vill fortfarande hävda att det inte stämmer att det var noll markanvisningar till Stockholmshusprojekt förra året, utan Familjebostäder fick bland annat ett sådant uppdrag.

Men det viktiga är framåt. Vi gör visst saker! Jag vill påminna om det jag sa tidigare i debatten i dag: Vi har lagt in tydliga direktiv i vår budget om att få fler aktörer att vilja vara med på ett innovativt sätt för att hitta nya sätt att standardisera byggandet och sänka kostnadsramarna för bostäder, inte minst riktade till unga och förstagångsköpare. När vi tittade på Stockholmshus utlovades det att det skulle vara mycket lägre normhyra, men när det stod klart insåg vi att det är svårt att få till detta. Man lyckades inte leverera de hyresnivåer man hade angett från början, utan det blev dyrare än vad man hade sagt. Det visar någonstans svårigheten.

Därför tror jag att det är bra att det finns många aktörer som kan komma in och visa på olika modeller för att hitta de goda exemplen för hur man kan bygga kostnadseffektivt på ett sätt som också möjliggör en lägre hyra. Det handlar som sagt också om att vi har markanvisningstävlingar, och exploateringsnämnden har fått i uppdrag att ha ett mål som de ska jobba mot just för det man efterfrågar från interpellantens sida. Vi har på olika sätt med detta i uppdraget, och det finns alltså med.

Trots svåra tider ska vi komma ihåg att detta är den tredje högsta nivån i markanvisningar någonsin. Det tycker jag är bra att vi tar med oss för framtiden: Det är många bostäder på väg fram. Och vi stannar inte av i takten. Vi har givetvis väldigt höga ambitioner. Det är en dyster ekonomisk situation som vi står inför. Men 8 500

markanvisningar är bra levererat i de här svårare tiderna. Vi ska hålla fanan högt och fortsätta sträva efter ytterligare markanvisningar framåt, där den här typen av uppdrag också kommer att finnas med. Det är viktigt att också unga har en möjlighet att få en första bostad. Men då behövs mer – inte bara ett standardiserat byggande. Jag tror att det finns mycket att göra när det gäller regelminskning och lagstiftning, som i dag sätter hinder som gör det dyrt, ineffektivt och svårt att bygga med kostnadseffektiva lösningar.

§ 8 Frågestund

Fråga nr 1. Stockholm som stad att leva och bo i

Anförande nr 20

Borgarrådet **Wanngård (S)**: Ordförande, fullmäktige! Vi har diskuterat rankningar vid olika tillfällen i denna sal. Vad jag förstår är finansborgarrådet väldigt intresserad av olika rankningar.

Min fråga är: Är finansborgarrådet nöjd med utvecklingen att Stockholm nu är på plats 41 i tidningen Fokus rankning av Sveriges kommuner och var det är bäst att bo och leva?

År 2013 kom Stockholm på plats 7, åren 2014–2018 toppade vi listan, förra året var vi på plats 32 och nu är vi på plats 41. Min fråga är alltså: Är finansborgarrådet nöjd?

Anförande nr 21

Borgarrådet **König Jerlm yr (M)**: Tack så mycket, Karin Wanngård, för frågan!

Nej, det är klart att vi har ambitionen att Stockholm ska vara Sveriges bästa stad att växa upp i, leva i, arbeta i och åldras i och att vi vill ha en stad med hög livskvalitet för alla.

Vi kan titta på rankningen. Nu har jag inte studerat den i detalj inför denna frågestund, men den berör många olika delar där Stockholm har tydliga utmaningar. Tryggheten är en. Vi har problem med både skjutningar, gängkriminalitet, rån och annan utsatthet, som såklart påverkar livskvaliteten. Om man inte är trygg i sin stad påverkar det ens intryck negativt.

Det finns också en indikator som, om jag minns rätt nu, heter livskvalitet utifrån bostadspriser och annat. Där brukar Stockholm konsekvent hamna i botten därför att det är svårt med de bostadspriser vi har här att kunna jämföra oss med många andra städer och kommuner runt om i Sverige. Det är höga bostadspriser, och det blir höga barriärer in till Stockholm. Det är klart att vi dras ned där.

Jag tänker att vi får jobba och anstränga oss för att vi ska hamna högre. Det är självklart att vi vill att de som bor här och också de som flyttar hit ska få en positiv upplevelse av vår stad. Så nej, jag är inte nöjd med placeringen. Här har vi ytterligare anledningar att jobba för att göra vår stad ännu bättre och jobba med de problem som finns så att man möter behoven men också åtgärdar de tydliga signaler som vi får i den här typen av mätningar. Jag tar detta på allvar. Jag vill gärna att vi ska klättra högre, och jag vill arbeta för att vi ska hamna på en högre position.

Anförande nr 22

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Du nämnde bland annat bostadspriserna, Anna König Jerlmyr, men de kommer inte på något sätt att bli bättre av att ni säljer ut de relativt billiga hyresrätter som stockholmarna har i dag.

Som du själv var inne på gäller det också tryggheten, där vi har gått från plats 49 till plats 285 i år av Sveriges samtliga kommuner. Detta stämmer tyvärr väl överens med vad indikatorerna visade i årsredovisningen, där allt pekade nedåt. Nu har finansborgarrådet beslutat att inte mäta den upplevda tryggheten i år, men det är inte genom att blunda för problemen som vår stad blir tryggare.

Jag vill därför följa upp, eftersom du själv var inne på frågan om trygghet: Kommer du att mäta och redovisa upplevd trygghet? Och viktigast av allt: Tänker du ändra i politiken för att fler ska kunna känna sig trygga?

Anförande nr 23

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): När det gäller indikatorn trygghet vill jag påpeka att den har ändrats under åren. Ibland heter indikatorn säkerhet, och ibland heter den trygghet. Det är därför vi hoppar lite mellan de olika placeringarna på listan. Det går inte att bara ta ett resultat och jämföra det bakåt för just den rubriken.

Senare i dag kommer fullmäktige att fatta beslut om ett ambitiöst program för att unga inte ska hamna i kriminalitet. Det är ett viktigt steg och ett bevis för att vi hela tiden jobbar för att förebygga otrygghet på grund av kriminalitet. Det som vi har gjort under åren är allt från att fortsätta att satsa på avhoppprogram för gängkriminella till att jobba tillsammans med polisen, närmare än någonsin, kring dessa individer och att ha ordningsvakter. Jag träffade ordningsvakter senast i dag, och de berättade för mig hur uppskattade de blir i vardagen av de stockholmarna de möter, som går fram och säger: Vad tacksamma vi är för att ni är här!

Detta bidrar till den upplevda tryggheten, så vi gör oerhört mycket för att vi ska få en tryggare stad.

Anförande nr 24

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är därför det är viktigt att staden själv mäter den upplevda tryggheten så att vi inte behöver ta den informationen från andra. Vi måste verkligen mäta den indikatorn.

Staden behöver bli mer trygg, och det har varit många insatser, både trygghetsinvesteringar och ordningsvakter, som du själv var inne på, Anna, och lokalt förebyggande arbete i våra stadsdelar. Men därefter oroar utvecklingen när den pekar åt fel håll. Nu går vi in i en sommar. Vad kan vi förvänta oss i sommar för att slippa oroligheter och våldsamheter i vår stad?

Trygghetsfrågorna är oerhört viktiga, och jag vill skicka med att jag tror att man måste höja både nivån och insatserna för att fler stockholmarna ska kunna känna trygghet i Stockholm.

Anförande nr 25

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Att vi inte har mätt hade att göra med att mätningen gick ut precis under corona, och det blir väldigt svårt att få en uppfattning om hur stockholmare egentligen upplever situationen när de inte får röra sig ute.

Det är klart att vi ska mäta. Det tycker jag, om någon, och vi ska mäta oftare därför att man då kan följa upp. Helst skulle vi vilja se att man via teknik – appar och mobiler – kan mäta nästan dagligen. Det finns sådana lösningar som städer använder sig av för att mäta den upplevda tryggheten så att man kan återkoppla och göra proaktiva investeringar för ökad trygghet.

Men det är klart att vi måste göra mer. Rimfrost har blivit kritiserat till viss del, men vi ser att det ändå har gett resultat i städer som Uppsala och Malmö. Jag hade gärna sett att den typen av satsningar kom till Stockholm också, för då får polisen möjlighet att fokusera ännu mer på den tyngsta kriminaliteten, som sätter stort avtryck när det gäller otrygghet i Stockholm.

Fråga nr 2. Stadens planering angående boende för nyanlända

Anförande nr 26

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande, fullmäktige! Stockholm är en stad där vi med glädje välkomnar nya stockholmare från hela världen. Vi vet att det berikar vår stad. Vi behöver arbetskraften, och vi är stolta över att kunna fortsätta att vara den fristad som vårt land länge har varit för människor på flykt.

En stor utmaning för Stockholms stad i detta uppdrag har varit bostadsfrågan. Under den förra mandatperioden byggde man nya modulhus och använde till exempel utdömda äldreboenden. Det är mot denna bakgrund jag vill ställa en fråga till borgarrådet.

Den senaste tertialrapporten från SHIS redovisar ett stort underskott när det gäller bostäder för denna grupp. Hur planerar integrationsborgarrådet att lösa denna fråga framöver?

Anförande nr 27

Borgarrådet E r n l u n d (C): Tack för denna angelägna fråga! Flera delar av staden jobbar med högtryck för att lösa den.

Precis som du kan läsa i SHIS tertialrapport, Alexandra, finns det ett underskott på bostäder. Hela tanken med det system vi har med tillfälliga bostäder, som SHIS tillhandahåller, handlar om att bostäderna är tillfälliga och att vi måste jobba aktivt för att de som bor i dem ska få möjlighet att etablera sig och få en egen inkomst och möjlighet att söka en egen bostad. Vi har hela tiden varit överens om att det är just tillfälliga bostäder som vi tillhandahåller för våra nyanlända.

Fokus ligger på att fortsätta att bygga moduler. Jag tror att du har redovisning om vilka moduler som är på väg. Vi fortsätter också precis som tidigare med inflyttning i tidigare servicehus, och den redovisningen tror jag också att du har. Men det stora arbetet ligger i att se till att fler flyttar ut från våra tillfälliga bostäder och får ett eget, mer långvarigt, boende. Det är där SHIS lägger sin stora kraft just nu. Det handlar till exempel om att samarbeta med Arbetsförmedlingen, som arbetsmarknadsförvaltningen har gjort på ett antal SHIS-boenden. Där har vi sett jättebra resultat, och många har kommit i egen försörjning. Det är ju när man får en egen försörjning som man har möjlighet att söka sig vidare på den reguljära bostadsmarknaden.

Sedan ska vi inte sticka under stol med att Stockholms bostadsmarknad är tuff. Det vet alla som sitter i denna sal. Det handlar såklart om att fortsätta att bygga fler bostäder, fler hyresrätter, så att vi skapar en bostadsmarknad med stor rulljans. Det är på det sättet man skapar en riktig etablering för nyanlända och ger alla människor en chans i Stockholm.

Anförande nr 28

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Jag tror att vi är helt överens och att vi är medvetna om att det är en tillfällig bostad man får när man kommer hit. Det är inget snack om den saken; det är så det ser ut, helt enkelt.

Jag är också medveten om de planeringar som finns kring utdömda äldreboenden och de modulhus som vår majoritet var med och planerade fram och instiftade att de skulle byggas och så vidare. Det som däremot är oroande är att det, som man kan utläsa av detta ärende, saknas 325 lägenheter bara 2020. Det omfattar ganska många personer som bor i dessa lägenheter.

Sett till vad kommunen enligt lag ska ordna saknades 154 lägenheter, varav många för barnfamiljer. En del av dem bor i dag i fastigheter där man till exempel ska avsluta kontraktet i sommar. Jag tycker att denna fråga är akut, och det här är oroande just med tanke på att det är barnfamiljer som inte har hunnit skaffa en bostad. Det är svårt, inte minst nu under pandemin. Vi har många olika insatser som har varit pausade.

Finns det något utöver detta?

Anförande nr 29

Borgarrådet Ernlund (C): Som vice ordförande i SHIS har du såklart läst tertialrapporten. Där kan man läsa att den beräknade inflyttningen 2020 är 325 personer och att det beräknade tillskottet av lägenheter 2020 är 97. Det saknas alltså ett antal lägenheter.

Hela beräkningen bygger på att vi har en utflyttningstakt. Hittills har de tillfälliga SHIS-bostäderna haft en utflyttningstakt på 21 procent, och vi jobbar nu med kraft för att denna siffra ska öka. Men nu pratar vi enbart om våra SHIS-boenden. Vi ställer såklart inga barnfamiljer på gatan. De familjer som bor i våra SHIS-boenden

har uppehållstillstånd och har blivit kommunplacerade i Stockholm. De är stockholmare och behandlas som andra stockholmare och omfattas såklart av den tak-över-huvudet-garanti vi har. Sedan är det inte säkert att allt löses inom just SHIS när man har blivit stockholmare.

Anförande nr 30

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Jag tolkar svaret som att det inte är något utöver detta som är på gång och som vi inte känner till, det vill säga att det är modulhus som finns. Det är fastigheter som säljs, inte minst denna vecka. Vad behöver vi ordna fram för genomgångsbostäder? Vad har vi för fastigheter i staden? Har du något kreativt att komma med där? Det är ändå 154 lägenheter, och flera hundra barnfamiljer står utan boende.

Eftersom jag sitter i socialnämnden är jag väl medveten om att det går att söka bostad på olika sätt där, men de har inte heller några bostäder. Och socialtjänsten bygger inga boenden utan är hänvisade till tillfälliga vandrarhemslösningar. Jag tycker att det vore väldigt olyckligt om man kommer in i den karusellen, som man i flera år har försökt stävja. Personer kan bo hos SHIS och sedan hitta en mer permanent bostad, inte komma in i vandrarhemskarusellen, för det tror jag verkligen inte är bra för barnen.

Anförande nr 31

Borgarrådet Erlund (C): Jag hade bara en minut, och tiden tog slut innan jag hann beskriva allt som vi gör för att klara underskottet. SHIS jobbar med ett antal mer kreativa lösningar, till exempel Stadshagen, där SHIS har en stor fastighet med många boenden. Där finns ledig kapacitet.

Det bor till exempel ett antal barnfamiljer på Stranninge i Tensta, där kontrakten kommer att gå ut nu i sommar, och de behöver flytta vidare. Det har hela tiden legat i planen att den fastigheten ska säljas till en annan aktör. Ett antal av dessa familjer flyttar nu till Stadshagen.

Men sedan handlar det, precis som du säger, om att inte hamna i den där karusellen. Vi vill såklart undvika att barnfamiljer hamnar på vandrarhem. Det är därför det är så viktigt att vi inte bara fokuserar på boendefrågan utan också på etableringsfrågan.

Fråga nr 3. Stadens ekonomiska ansvarstagande i frågor (badhus i Riddarfjärden)

Anförande nr 32

Peter Wallmark (SD): Fru ordförande! Det är jättegädjande att vi äntligen kommer till skott med att bygga ett badhus i Riddarfjärden. Det var ganska samstämmigt här i kommunfullmäktige under budgetdebatten när vi hade lagt ett förslag om att bygga det. Det var faktiskt ingen förutom vi som yrkade bifall i den frågan.

Jag har en liten fråga. Jag tycker egentligen att den borde ha hamnat hos Dennis Wedin, som är fastighetsborgarråd, men han hänsköt frågan till finansborgarrådet.

Det var tydligt på presskonferensen att det inte skulle medföra några kostnader över huvud taget för staden framöver. Jag skulle vilja ha ett litet klargörande från finansborgarrådet. Hårdtytor, logistik runt området, tillgänglighetsanpassning – är detta något som entreprenören ska stå för i byggnationen?

Anförande nr 33

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Tack så mycket för frågan! Jag vet att det har funnits förslag om hamnbad tidigare. Det är bra att det finns många här som tycker att det är bra.

Det som är speciellt nu är att vi visar att det är en helhetslösning där det kommer in en aktör som med privat och egen finansiering kan möjliggöra både investering och drift. Detta belastar inte skattebetalarna, och det är något som vi är väldigt positiva till. Det har dessutom gjorts tidigare: en mycket uppskattad anläggning i Helsingfors. Där är det inte en massa turister, utan det är Helsingforsborna själva som badar på anläggningen året om, mest i december faktiskt.

Vi ser framför oss att många stockholmare, både stora och små, nu kommer att kunna njuta av anläggningen. Det är möjligt att det kan ske vissa anpassningar, men den stora poängen är att det inte är vi som investerar i anläggningen. Det är heller inte vi som kommer att drifva den. Detta är något som vi vill se mer av framöver. Vi vill inte vara en stad som står stilla, utan vi vill kunna utvecklas. Däremot kan vi inte investera i allt själva som kommun, utan vi måste hitta samarbetspartner som har goda idéer och möjlighet att göra investeringar och som vi kan jobba sida vid sida med för att Stockholm ska utvecklas och bli attraktivt.

Detta är ett exempel på hur vi vill samarbeta med fler i framtiden. Det finns många aktörer som vill bygga allt från seniorbostäder till skolor och så vidare. Detta är bara början, och vi tycker att poängen är att det är en investerare som byggt tidigare som står för både drift och investering. Det var detta som vi menade inte belastar skattebetalarna.

Anförande nr 34

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Jag kan bara konstatera att du inte svarar på min direkta fråga, Anna König Jerlmyr. Jag frågar fortfarande tydligt: Vad ska staden investera i detta?

Jag pratar om logistiktytor, framkomlighet och handikappanpassning. Det är en svår yta ni har valt för anläggningen – en av de sämsta ytorna i Stockholms stad, skulle jag vilja säga. Det är trafikstört. Hur ska ni klara den delen av projektet?

Koncentrera dig bara på att svara på frågan! Erik Slottner var extremt tydlig på presskonferensen: Inte en enda krona skulle belasta stadens skattebetalare. Kan du

inte bara klargöra om entreprenören är införstådd med att han ska stå för alla kringarbeten runt själva badanläggningen, som ni väljer att kalla det?

Anförande nr 35

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Vi får också in arrendesummor för detta. När vi lanserade det här stod Peter Wallmark själv och sa att det var en jättebra plats. Något har hänt sedan vi sågs senast. Sverigedemokraterna har själva pekat ut denna plats, men nu menar de att den är synnerligen olycklig. Det är lite dubbla besked jag får därifrån.

Det finns hiss på platsen, så den är tillgänglighetsanpassad. Man kommer givetvis att titta på både bullernivå och luftkvalitet. Ofta är detta något som beaktas i detaljplaneprocessen, men nu kommer man att titta på det även om det är ett tillfälligt bygglov. Det går att tänka sig någon form av bullerplank vid Centralbron, men ofta är detta något som hanteras i detaljplaneprocessen. I det här fallet är det ett tillfälligt bygglov det handlar om. Vi menar att det är en otillgänglig plats på det sättet. Det är nära att ta sig dit med kollektivtrafik, men det är ingen trygg och trevlig plats. Nu skapar vi folkliv, rekreation och en mötesplats. Vi öppnar upp denna plats för andra.

Anförande nr 36

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Jag ska vara väldigt tydlig, Anna König Jerlmyr: Du behöver inte lägga in vår politik och våra ställningstaganden i detta. Vi har aldrig aviserat att det ska läggas på kajen vid den yta som ni har tänkt, utan vår tanke är att det ska ligga ute på Riddarholmen, för att utveckla den ytan.

Hissen vet jag inte var du hittar. Vi hittar den inte över huvud taget, så det får du gärna förklara.

Och du väljer fortfarande att inte svara på frågan: Vem ska betala logistikytorna runt projektet? Är det entreprenören som ska göra det? Du måste ju kunna svara på de frågor jag ställer.

När vi träffades på kajen efter presskonferensen sa jag att det var jättepositivt. Det jag var tydlig med var att ni äntligen kommit fram till att det ska byggas ett badhus i Riddarfjärden, som ni sa nej till i budgetdebatten. Men inte på den ytan – det har vi aldrig aviserat.

Sedan har jag en lätt fråga till som du kan svara på: Är entreprenören medveten om att badanläggningar i Stockholms stad framöver ska vara för klädsim, även denna anläggning?

Anförande nr 37

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Du får väl gå på Statens fastighetsverk, Peter Wallmark, för det är de som bestämmer över Riddarholmen.

Vi har tittat på möjliga platser i Stockholm och kommit fram till att vi har en utmärkt plats sett till hur färjetrafik och annat går. Vi har en privat investerare som tar

investeringskostnaderna för både badet och driften. Sedan har SL bekräftat att det finns en hisslösning, även om Sverigedemokraterna inte har hittat den. Vi tittar givetvis också på hur transporter ska kunna ske. Allt detta kommer vi att se som en helhet.

Det viktiga här är som sagt investeringen i själva badet. Sedan kan det tillkomma vissa förändringar, men det viktiga är att det är en investerare som går in och tar investeringskostnaden för både bad och drift. Detta är tämligen unikt men något som vi vill se mer av. Detta i sig tycker jag visar fördelarna med att samarbeta med andra för att få tillgång till attraktiva stadsmiljöer. Detta tycker jag är positivt, och det är något som jag står bakom.

Fråga nr 4. Stadens arbete mot rasism

Anförande nr 38

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Fru ordförande, fullmäktige! I stad efter stad runt om i världen ser vi hur människor höjer sina röster för ett samhälle fritt från rasism. Rasism tar sig olika uttryck i olika delar av världen men är högst närvarande också här i Stockholm.

För fem år sedan blev Stockholms stad medlem i Eccar, European Coalition of Cities against Racism. Det förpliktar oss att jobba med Eccars tiopunktsprogram och att rapportera om detta arbete vartannat år. Den senaste rapporten togs fram våren 2018 och lyfte bland annat upp hur segregation och rasism går hand i hand och begränsar livschanserna för många invånare i Stockholms socioekonomiskt utsatta områden. Den lyfte också upp problemen med ökade hatbrott med rasistiska motiv och behovet av aktiva åtgärder mot diskriminering.

Med anledning av detta vill jag ställa en fråga till finansborgarrådet: Vilka åtgärder mot rasism har ni i det grönbå styret vidtagit sedan ni kom till makten, samt när kommer nästa rapport om stadens arbete mot rasism?

Anförande nr 39

B o r g a r r å d e t K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag tackar för frågan. Detta är en fråga som verkligen har aktualiserats världen över, inte minst i USA. Jag har nu mycket kontakt med amerikanska borgmästare om hur de möter detta. Det här är strukturellt i USA och en del av deras historia. Det är mycket känslor. Det blir en stor fråga om allt från historien till i dag och hur polisen exempelvis agerar i olika situationer. Det är klart att det blir en oerhört spänd situation.

Vi ser att detta, precis som metoo-rörelsen och andra rörelser, får fäste, och sedan blir det svallvågor så att frågan lyfts upp också i andra delar av världen. Vi ser det nu i Stockholm men även i många andra städer.

Vi fortsätter att jobba med de frågor som Sissela tar upp, inte minst i Agenda 2030-rådet. Vi har tydliga skrivningar i budgetdokument och i stadens vision och försöker på andra sätt tydliggöra att det är ett strukturellt arbete som börjar redan i förskolan. I

skolan sker givetvis en medveten undervisning om detta, och man har med sig det i olika samtal och i det pedagogiska arbetet. Och på arbetsplatser är man givetvis tydlig med att man motverkar diskriminering. Vi har ett samarbete med och ger stort stöd till olika organisationer, som jobbar med denna typ av frågor.

Jag skulle säga att Stockholm försöker jobba strukturerat och målmedvetet med frågor som rör diskriminering.

Anförande nr 40

Sissela Nordling Blanco (FI): Jag skulle gärna vilja höra ett erkännande av den strukturella rasism som finns i Sverige och av Sveriges rasistiska historia, som påverkar vårt samhälle i allra högsta grad. En sådan historia finns inte bara i USA. Historien ser olika ut, men Sverige var till exempel ledande inom rasbiologi.

Du säger att ni jobbar med att fortsätta arbetet inom ramen för Agenda 2030. Jag kan inte minnas att frågan om rasism har kommit upp på något av de möten som jag har varit på i Agenda 2030-rådet hittills. Berätta gärna om det är något på gång där som jag inte känner till!

Du säger också att ni har tydliga skrivningar i er budget. Men ni skriver ganska lite om rasism i er budget. Ni säger att ni vill stärka arbetet mot rasism, diskriminering och främlingsfientlighet, men det framgår absolut inte hur. Det finns inga aktiviteter, inga särskilt avsatta medel och inga särskilda verksamhetsmål eller inriktningsmål kopplat till detta arbete, så berätta gärna mer om vilka budgetskrivningar som är tydliga!

Anförande nr 41

Borgarrådet König Jerlm yr (M): Budgeten är det tydligaste styrdokument vi har för alla våra förvaltningar. Det finns en stor medvetenhet. Det är klart att jag erkänner att det historiskt har funnits en stor diskriminering och ett förtryck av minoriteter, inte minst samer och andra minoritetsbefolkningar. Jag vet att detta har uppmärksammats på olika sätt.

Det här är något som skolor jobbar med medvetet, och vi som arbetsgivare möter det givetvis i dag. Vi motverkar både rasism och diskriminering i alla dess former. Vi står upp för allas lika värde, att man ska se bortom hudfärg, etnicitet, kön, ålder, vikt eller vad det än är för diskrimineringsgrund. Vi ser till kompetens och den människa som finns bakom. Alla är lika mycket värda. Det är värderingar som finns i vårt grund-DNA i denna stad och som vi jobbar med.

Anförande nr 42

Sissela Nordling Blanco (FI): Det jag hör är väldigt vackra ord, men jag kan inte se det som något annat än floskler. Du representerar ett parti som gärna sätter sig i knät på Sverigedemokraterna, och du har inte kunnat ge några besked om huruvida ni kan tänka er att samarbeta med dem även i Stockholm.

Jag förväntar mig inte att ni ska ta på er ledartröjan i denna fråga, men det blir väldigt märkligt när ni skriver i er budget att ni ska stärka arbetet mot rasism och att Stockholm ska vara världsledande i att leva upp till de mänskliga rättigheterna och ni samtidigt för en politik som tar oss i motsatt riktning genom att till exempel lägga ned MR-rådet och MR-kansliet, som jobbade just med att kartlägga diskriminering och som ansvarade för att samordna utbildningar för chefer och medarbetare kring dessa frågor. Och ni lägger ned satsningar i skolan speciellt riktade mot unga för att stärka kunskaperna om rasism.

Det fanns ett pågående arbete under det rödgrönrosa styret som ni gjorde ert bästa för att lägga ned när ni tog över makten, men ni har inte ersatt det med något annat.

Anförande nr 43

Borgarrådet *König Jerlm yr* (M): Man blir häpen över denna märkliga retorik från Feministiskt initiativ. Vi är en grönblå majoritet som fungerar väl och som tycker om att samarbeta, och sedan drar du in andra partier i detta. Det får stå för dig. Bara för att man inte köper Feministiskt initiativs agenda fullt ut innebär det inte att vi inte tycker att dessa frågor är viktiga.

Allas lika värde finns med i all undervisning. Det är en värdegrund som skolan jobbar med och som förs ut i all undervisning. Alla förskolor, pedagoger och så vidare är extremt måna om detta. Det här blir ju ett underkännande av hela deras yrkesroll och legitimitet som lärare. Det ligger i deras professionalitet att lära ut detta hela tiden. Och det är klart att vi som medvetna arbetsgivare hela tiden står upp mot både diskriminering och rasism. Det ingår i ledarskapsutveckling och annat.

Bara för att man inte har exakt det som Feministiskt initiativ för fram som något som måste ske innebär det inte att vi inte tar detta på allvar. Vi tar allas lika värde på allvar. Vi för in detta i alla styrande dokument. Jag tycker att det här blir tydligt, och det är så vi måste jobba.

Fråga nr 5. Ombildningar av hyresrätter

Anförande nr 44

Inge l a E d l u n d (S): Ordförande, fullmäktige! Mitt i all coronaosäkerhet har majoriteten bestämt sig för att gå vidare i ombildningsfrågan. Mitt i all denna osäkerhet ska de boende fatta beslut – sitt kanske största ekonomiska beslut i livet. Ni hänvisar lite lättvindigt till digitala stämmor och möjlighet till utsträckt tid. Man kan tycka att det hade varit enklare att skjuta på hela frågan, som vi föreslog.

Min fråga till dig, Dennis Wedin, är: Hur tänker du agera för att processen ska kunna genomföras på ett rättssäkert sätt?

Anförande nr 45

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Vad trevligt att få prata om dessa frågor! Även i detta forum säger jag: Välkommen till Familjebostäder, Ingela, och det arbete som vi lägger ned där!

Din fråga är viktig. Det handlar om att vi, under dessa konstiga nya premisser med en pågående pandemi, givetvis måste säkerställa att det går till på ett så bra sätt som möjligt. Vi måste alltid vara öppna för om det är något som vi behöver göra annorlunda kopplat till pandemin.

När det kommer till den pågående ombildningsprocessen vill jag först och främst få in den givna kängan från mitt håll, nämligen att ni, oavsett om det är en pandemi eller inte, är emot ombildningar. Det blir inte så trovärdigt när Socialdemokraterna säger att det är just på grund av pandemin som vi ska skjuta upp processen, för ni vill ju ideologiskt stoppa människors möjligheter att göra ombildningar. Detta tycker jag såklart är tråkigt.

Vi har gjort saker för att på olika sätt följa upp vad som händer under pandemin och vilka frågetecken som kan uppstå. Vi har redan rullat ut erbjudanden till vissa av de bostadsrättsföreningar som bildats och som får en bestämd tid på sig att kolla på dem. Där har vi nu sagt att vi förlänger erbjudandena med en månad just på grund av den pågående pandemin och restriktionerna. Den första tiden blir då fyra månader, och sedan får man, om man så önskar, begära ytterligare tre månaders betänketid. Detta gäller även dem som får erbjudanden efter sommaren och som vi kanske inte har hunnit ge erbjudanden till nu via bostadsbolagen. Vi kommer att förtydliga detta i brev till de bostadsrättsföreningar som fått erbjudanden så att detta blir tydligt.

Vi följer utvecklingen noga.

Anförande nr 46

I n g e l a E d l u n d (S): Ordförande! Tack för svaret, Dennis! Ja, det stämmer att vi är emot ombildningar. Det är väl ingen som är överraskad över det. Men vi är alltid för demokrati och för att processer ska ske på ett demokratiskt sätt.

Ja, tiden är förlängd, men ansvaret för den demokratiska processen lägger ni helt på föreningarna och individerna, alltså de boende. När lagen ändrades och möjlighet till digitala stämmor gavs pekade Lagrådet särskilt på att detta kan innebära demokratiska brister.

Min fråga är: Hur tänker du agera för att processen ska kunna genomföras på ett demokratiskt sätt, inte bara få längre tid?

Anförande nr 47

Borgarrådet W e d i n (M): Det är en viktig aspekt när det kommer till hur man möjliggör detta. Det ska givetvis ske på ett rättssäkert sätt.

När det gäller möten och liknande rent praktiskt är vi ännu inte där i processen. Vi har viss tid på oss, men vi tittar på olika alternativa lösningar, exempelvis fullmakter

och digitala stämmor, som du var inne på. Vi har involverat juridik och liknande så att det ska gå till på ett så korrekt sätt som möjligt. Vi har sedan tidigare sagt att vi ska ha med oberoende observatörer på köpestämmorna. Det blir en viktig del i att kolla att det faktiskt har gått till på rätt sätt.

Vi får givetvis följa detta. Sedan vet vi inte vilket läge vi är i just när det kommer till pandemin och hur restriktionerna kommer att se ut under den långa betänketid som bostadsrättsföreningarna har på sig.

Anförande nr 48

I n g e l a E d l u n d (S): Jag kan inte låta bli att återkomma till att det hade varit både sjystare och enklare att skjuta på hela frågan från början. Men nu är vi där vi är.

Tiden är förlängd med ytterligare en månad – det har du helt rätt i – men det finns ju redan minst en förening som har fått ytterligare utsträckt tid. Då blir frågan: Vad är det egentligen som gäller? Finns det någon bortre gräns för när erbjudandet inte längre kvarstår? Det känns som att det behövs lite tydlighet framöver.

Anförande nr 49

Borgarrådet W e d i n (M): Det är alldeles korrekt att det behövs tydlighet. Det är ett speciellt läge som vi nu befinner oss i när det gäller att kolla på vad vi måste göra givet restriktionerna och hur vi måste förhålla oss till dem. Just för att detta ska bli tydligt ska vi förtydliga hur det ligger till genom ett brev till de bostadsrättsföreningar som har fått eller som kommer att få erbjudanden.

Efter sommaren tar bolagen ställning till om den ytterligare förlängningstiden på tre månader behöver göras längre. Det som gäller för betänketid är fyra månader i första steget, och sedan, om man så begär, är det tre månader därutöver som gäller. Det är lång tid, och förhoppningsvis ska vi ha tagit oss igenom pandemin när detta är klart.

Vi följer såklart detta noggrant, och så får vi diskutera i bolagen om det är så att fler åtgärder behövs.

Fråga nr 6. Stadens planer för Tensta gymnasium och Tensta träff

Anförande nr 50

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Sedan några år tillbaka står de lokaler som tidigare inhyste Tensta gymnasium tomma. Det är inte bara synd på lokalerna, som skulle kunna användas till annat, utan det skapar också en tom och otrygg plats i centrala Tensta.

Nu kommer även Tensta bibliotek att flytta från Tensta eftersom lokalerna behöver renoveras. Då kommer platsen att bli ännu mer tom på verksamheter. Det är väldigt tråkigt att en sådan central plats i Tensta lämnas öde under en längre tid, särskilt som det redan är en plats som upplevs som otrygg.

Jag vill därför fråga borgarrådet Naddebo: Hur ser majoritetens plan ut för området kring Tensta gymnasium och Tensta träff?

Anförande nr 51

Borgarrådet N a d d e b o (C): Tack så mycket för frågan, Rashid! Jag ska börja med att tydliggöra att när det gäller Tensta gymnasium är det inte jag som är föredragande borgarråd, så jag kan inte hjälpa dig med de frågorna. Jag är däremot föredragande för Tensta träff, kan man säga, i och med att det är en organisation som får kulturstöd eller lokalförvaltande organisationsstöd, som är en del av det stora kulturstödet.

Du har helt rätt när det gäller otryggheten i området. Det är en av anledningarna till att vårt bibliotek tittar efter nya ställen att organisera sig på, för det har varit väldigt otryggt på platsen. Men när det gäller den generella bilden kan jag bara svara för att Tensta träff, som finns på platsen, fortsätter att göra ett viktigt arbete och vara en viktig samlingslokal. Vi har en samlingslokal i Tensta men inte så många fler. Det är viktigt att vi kan säkra att det finns samlingslokaler som kan användas i Tensta.

Jag kan hålla med om att det nuvarande skicket på fastigheten inte är speciellt bra. Men detta har gjort att man har kunnat vara kvar på platsen, för det kryllar inte av platser att anlägga samlingslokaler på i Tensta, om man ser på det på det viset.

När det gäller biblioteket har vi fattat beslut om inriktningen att vi ska slå ihop medborgarkontoret och Tensta bibliotek, för detta tror vi kommer att leda till bättre service till medborgarna och bättre biblioteksverksamhet i området. Så egentligen är det något positivt, men det är klart att Tensta träff blir rätt ensamma kvar på platsen, tillsammans med simhallen.

När det gäller detta tycker jag att det är viktigt att vi från kulturnämnden ser till att samlingslokalernas möjlighet att verka där stärks. Vi har anslagit extra stöd i år för att de ska kunna finnas kvar på platsen.

Anförande nr 52

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Detta handlar om hela området kring Tensta träff. Vi i Vänsterpartiet tycker att Tensta träff ska vara en mötesplats som lockar ungdomar med olika bakgrund. Man ska till exempel kunna anordna olika kultur- och musikevenemang, kurser, möten och utbildningar.

Området kring Tensta träff upplevs i dag av många som otryggt och öde och som en plats man helst vill undvika. Vi i Vänsterpartiet föreslår därför att Tensta gymnasiums gamla lokaler i området skulle kunna användas tillsammans med Tensta träffs lokaler för att skapa ett nytt kultur- och föreningscentrum i Tensta. Vi kommer att lägga en motion om detta inom en snar framtid.

Lokalerna skulle kunna fyllas med ateljéer, replokaler, dansstudior, föreningslokaler och liknande i stället för att stå tomma och oanvända som i dag. Är detta förslag något som borgarrådet skulle vara intresserad av att utreda?

Anförande nr 53

Borgarrådet N a d d e b o (C): Jag är som sagt inte föredragande borgarråd när det gäller Tensta gymnasium, så den frågan får du ställa till ansvarigt borgarråd.

När det gäller att fokusera på barn och unga har Studieförbundet, som finns i Tensta träff, en väldigt bra verksamhet för barn och unga och har detta fokus. Det är samma fokus som vi har i vår kulturpolitik.

När det gäller de större ambitionerna för detta tycker jag att det låter lovligt. Vi ser fram emot Vänsterpartiets förslag i den kommande budgetdebatten om hur ni kan finansiera denna storslagna idé.

Från vår sida säger vi att Tensta behöver en samlingslokal. Detta är klart och tydligt. Den verksamhet som bedrivs där är bra och positiv. Nu lider Studieförbundet också av coronasituationen, men tidigare visade de att uthyrningen av lokaler ökade med 19 procent mellan 2018 och 2019. Det finns alltså en positiv trend, och biblioteket är fortfarande kvar. Det låter nästan som att biblioteket redan har flyttat.

Anförande nr 54

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Studieförbundet kommer inte att vara kvar så länge i och med att kulturnämnden inte har anslagit ett bra stöd.

Tenstaborna förtjänar ett levande, tryggt och trevligt område att röra sig i, och ungdomarna förtjänar en meningsfull och kreativ fritid. Vi i Vänsterpartiet hoppas därför att majoriteten, när det väl gäller och det är dags, kan tänka sig att gå vidare med vårt förslag om att inrätta ett nytt kultur- och föreningscentrum i Tensta och på så sätt se till att området blir tryggare. Så skapar vi ett Stockholm för alla.

Anförande nr 55

Borgarrådet N a d d e b o (C): Det som vi är överens om är att det behöver finnas kultur för barn och unga och att det är en prioriterad grupp. Det är vi helt överens om. Att Vänsterpartiet inte tycker att det är ett tillräckligt starkt stöd förvånar mig inte ett ögonblick eftersom Vänsterpartiets resurser alltid, när det gäller skatt, är outtömliga.

Vi får fortsätta att jobba med denna fråga. Vi måste lösa situationen med otryggheten kring Tensta gymnasium, och detta tycker jag att vi behöver hitta en samsyn om. Det är väldigt dåligt för det här området att vi har en plats som är lämnad åt sitt öde. Jag hoppas att vi från vår sida kan göra det vi kan i denna fråga. Jag tror att vi behöver se på helheten när det gäller området.

När det gäller biblioteket har vi sett att vi behöver göra ett lyft i läsande frågor. Det är också en viktig del i kulturen för barn och unga. Att vi flyttar biblioteket och gör ett gemensamt bibliotek och medborgarkontor tror jag kommer att vara väldigt bra för Tensta.

Fråga nr 7. Trafiklösningar på och runt Engelbrektskatan

Anförande nr 56

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Detta var något som vi hade uppe på trafiknämnden senast. Min fråga är ganska enkel. Vi har 7 000 bilar som belastar Engelbrektskatan i dag. Jag tänkte höra var Daniel Helldén har tänkt gömma undan dem framöver.

Anförande nr 57

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Om jag ska vara ärlig förstår jag inte riktigt frågan. Jag ska inte gömma undan några bilar. De kommer att åka där. Det är mitt svar.

Anförande nr 58

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Man kan raljera över detta om man vill. Det är fortfarande 7 000 bilar som belastar denna yta i dag, och du ska dra ned det till ett körfält.

Som trafikborgarråd hoppas jag att du medveten om att det är en hård belastning från den delen av Östermalm. Det är många entreprenadfirmor som rör sig där, och logistik behöver denna yta att ta sig fram på.

Svara i stället på vart du har tänkt att den biltrafik som finns på Engelbrektskatan i dag ska ta vägen framöver!

Anförande nr 59

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det handlar om ett cykelärende. Vi ska bygga cykelbanor på Engelbrektskatan.

Som Peter Wallmark sannolikt vet, eftersom han är ersättare i trafiknämnden, står det i ärendet att det är 7 000 bilar om dagen. Under högtrafiktimmen är det ungefär 400 bilar, vilket inte är mycket i Stockholms innerstad. I ärendet är det inte så att man tar bort de två körfälten hela vägen, utan man gör det längre upp. Detta har att göra med att vi till exempel låter fler parkeringsplatser vara kvar än vad som var tänkt från början. Man kan snedställa dem, och då blir det fler. Det finns lite olika förslag här.

Enligt de analyser som finns påverkar inte detta trafiken på något sätt. Det är samma mängd bilar som kommer att köra där. De kommer att få plats även när de köar vid trafikljusen, men de som cyklar kommer däremot att kunna ta sig fram även i motsatt riktning.

Anförande nr 60

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Det underlag som ligger som framställande för trafikomläggningen för cykelkörfält har en avsaknad i dag av att titta på hur många cyklar som rör sig i området. Bilar finns ständigt under hela

tolvmånadersperioden, medan det kanske är en högre belastning av cyklar under de fyra sommarmånaderna, som vi brukar hänvisa till.

Fortfarande: Det är en hög belastning, och det är köer där varje dag. Jag har själv varit beroende av denna yta och av att röra mig på detta område, och även andra hantverkare. Företrädare för majoriteten står ofta här och säger att de tar hänsyn till framkomligheten i staden för alla trafikslag, men fortfarande byggs trafiklösningarna enkom för cyklismen.

Det måste komma en tanke när man tar detta beslut att man måste titta på hur mycket cykeltrafik det är på varje yta innan man tar bort allt för biltrafiken. Vi är tydliga med att alla trafikslag ska få plats i staden och att hänsyn ska tas utifrån det.

Anförande nr 61

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag tror att vi har pratat om sådana här saker tidigare, en gång när vi talade om Götgatan. Det har att göra med vad som är dimensionerande, och det är trafikljusen nere vid Birger Jarlsgatan. Det är de som släpper igenom trafiken, och det är också de som stoppar upp trafiken. Före dem finns det något som heter kömagasin. De fungerar så att där kan de bilar som inte kommer förbi rödljusen stå. De finns kvar, och det står i ärendet att de inte påverkar något. Om det skulle vara så att det teoretiskt händer något kan man flytta ytterligare några parkeringsplatser. Det står i ärendet att man klarar detta på ett utmärkt sätt. Det påverkar inte trafiken.

Det som påverkar trafiken och som handlar om köer är trafikljusen. Man kan ta bort trafikljusen där så rullar det på, men då kommer de inte fram från Birger Jarlsgatan i stället eftersom det är en sorts korsning där. De kommer att fastna lite längre fram och korka igen.

Hela staden är egentligen som slussar som släpper igenom saker och ting, och någonstans måste bilarna stå.

Fråga nr 8. Låncyklar

Anförande nr 62

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Några som cyklar på de cykelbanor som vi just pratade om när det gäller Engelbrektsgränd har tidigare varit de som kunnat låna låncyklar i Stockholms stad. Detta har varit viktigt inte bara för stockholmarna utan också för turister.

Vi kan konstatera att vi är utan låncyklar nu, både förra sommaren och denna sommar. Om vi ska vara självkritiska har det här inte hanterats helt perfekt i upphandlingarna. Det handlar om att vi ska undvika att göra misstag för tredje gången.

Vi från vår sida tycker som sagt att man bör se till att det inte blir en komplicerad upphandling med mycket reklamintäkter. Det har visat sig att det är så stora värden

att företagen satsar stora resurser på att stoppa varandra i processerna i Sveriges huvudstad, som är särskilt attraktiv.

Frågan är: Hur ska vi lösa detta kommande år?

Anförande nr 63

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Upphandlingen upphävdes, och detta upphävande kan i sin tur överklagas. Överklagandetiden har inte gått ut. Det gör den på onsdag. Vi väntar helt enkelt på att först få reda på vad som har hänt innan vi uttalar oss om vad vi ska göra i nästa steg.

Anförande nr 64

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Enligt de uppgifter jag har är det överklagat, men detta kan vi kontrollera och dubbelkolla. Oddsen för att det ska klara en prövning till är enligt de flestas mening dessutom högst osäkra.

Min bestämda bild är att det är kört för den här säsongen, och då är frågan: Om det nu är det, hur ska vi göra? Det är alltid bra att ha en plan B i politiken. Varför inte en plan B om cykelupphandlingen nu kommer att misslyckas, vilket är mycket troligt? Vad skulle det kunna vara i så fall? Vi måste uppenbarligen göra på ett annorlunda sätt. Den här typen av upphandlingar är komplicerade med en massa krav, stora värden och reklamintäkter inblandade. Detta har med största sannolikhet fallit två år i rad. Vad är plan B?

Anförande nr 65

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vi har en upphandlingslagstiftning som är komplicerad. I många fall är den extremt petig med konstiga detaljer.

När det gäller vad som har hänt nu är det möjligt att det är överklagat, men på onsdag vet vi vad som har hänt. Om det är överklagat blir det en ny vända med rättsprocesser. Det kommer att ta ett par månader. Vad som kan hända då, teoretiskt, är antingen att upphävandet står fast, det vill säga att man måste hitta på något annat, eller att den upphandling som gjorts går igenom.

Jag säger det återigen: Vi väntar med att spekulera om vad vi ska göra till efter detta.

Anförande nr 66

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi har provat det halmstrået förut i upphandlingar, och det har i ärlighetens namn inte gått bra. Vi har hoppats att det ska gå så i upphandlingarna. Allt talar för att detta blir ytterligare ett fiasko, framför allt för alla stockholmare, som jag tror skulle glädjas åt att ha lånecyklar tillgängliga.

Jag har förstått att det inte finns någon plan B, och detta tycker jag är lite dåligt med tanke på vad som har hänt. Min uppfattning om politik är att man måste vara beredd att agera snabbt och bestämma sig. Just detta var ju misstaget i den första upphandlingen: att den politiska hanteringen blev så utdragen att det inte fanns någon

överklagandetid att tala om. Vi har inte råd att göra om detta och ha en lång politisk hantering. Jag får väl uppmana borgarrådet att sätta igång och jobba så att inte hela hösten försvinner.

Anförande nr 67

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag är den förste att beklaga att Stockholm inte har ett låncykelsystem. Vi borde ha haft det för ett år sedan, och när det inte gick igenom borde vi ha haft det i år. Det är stockholmarna som blir lidande av det här.

Just nu i coronatider hade det varit fantastiskt för alla att ha tillgång till det system som vi hade tänkt skulle finnas på plats. En stad av den här kalibern ska ha ett låncykelsystem – det ska finnas.

Jag kan bara beklaga att det som ofta händer i upphandlingar har hänt, speciellt när vissa aktörer kör på med riktigt tungt artilleri med advokater så det ryker om det. De hittar komman i sammanhanget. Nu i det här steget föll det på en semantisk tolkning av ett ord. Detta var inte något som hade att göra med själva upphandlingen, cyklarna eller något annat.

Jag beklagar det här, och jag hoppas verkligen att vi lyckas få igenom det någon gång.

§ 13 Ändrad parkeringsavgift för motorcykel och moped klass 1

Anförande nr 68

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Jag ska bara kort säga att under hela den process vi har haft när det gäller corona och dess effekter på stockholmarna, både näringsidkare och de som ska resa, har vi försökt att hitta effektiva lösningar. Och när Folkhälsomyndigheten och regionen gick ut och sa att man inte skulle åka kollektivtrafik stod det inte så mycket annat till buds än att gå, cykla och åka bil eller motorcykel.

Då tyckte vi att vi tillfälligt kunde avgiftsbefria de parkeringsplatser som finns specifikt för motorcyklar. Vi tillförde också ytterligare tillfälliga parkeringsplatser för motorcyklar för att kunna svara emot ett visst extrabehov. Dessa finns fortfarande kvar.

Nu har inte extrabehoven varit så stora som vi beräknade, eftersom folk helt enkelt har varit hemma och följt riktlinjerna. Men vi vet ju inte riktigt var det här slutar. Därför sa vi att det här skulle gälla från april till augusti, och eftersom det är en taxefråga måste vi fastställa att vi kan göra så också i fullmäktige. Därför ber vi nu fullmäktige om att göra denna tillfälliga taxeändring.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 14 Tillfälligt förändrade avgifter för näringsidkare på offentlig plats – åtgärder med anledning av coronapandemin

Anförande nr 69

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Detta är en fortsättning på samma tema. Här gäller det näringsidkare. Vi tog bort vissa avgifter, delar av avgifter för uteserveringar och en del andra verksamheter. Vi gjorde lättnader helt enkelt, eftersom det har slagit så otroligt hårt mot alla dem som har kunder som kommer tillfälligt och så vidare. Det gäller bland annat uteserveringar, torghandel, foodtrucks och kiosker.

Kioskerna var det lite speciellt med när staten gick ut med statliga medel, 5 miljarder, till lokalhyror. Det vill säga, staten gick in med en del och fastighetsägarna gick in med en annan del för att helt enkelt stötta näringsidkarna. Där föll kioskerna mellan stolarna, och därför behövde vi lösa det så att inte kioskerna som enda aktör i den här branschen med mer tillfälliga besökare skulle stå utan några som helst lättnader.

Det här ärendet är alltså även det en tillfällig förändring av taxorna med nedsättning för dessa. Samtidigt tar vi också mer formella beslut när det gäller andra typer av verksamheter. Som sagt är detta bara tillfälliga förändringar, och vi hoppas att vi inte behöver fatta nya sådana här beslut.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

§ 15 Ändring och förtydligande av allmänna lokala ordningsföreskrifter med anledning av beslut från Länsstyrelsen Stockholm

Anförande nr 70

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det här är egentligen inte coronarelaterat, utan det här är ett ärende som kommer sig av att vi gjorde provningar av lokala ordningsföreskrifter när det gäller försäljning. Det som var den stora förändringen var att Globenområdet skulle undantas. Man skulle inte få ha tillfällig försäljning där, och det var polisen som ville bli av med det eftersom det var mycket bråk mellan försäljare. Jag vet inte – det var länge sedan jag var på något evenemang, men förr i tiden hade man halsdukar och annat. Det kanske man har fortfarande.

Nu upphävde länsstyrelsen detta beslut, eftersom de ansåg att vissa delar var lite otydliga. Därför tar vi nu om det, och samtidigt som vi tar om beslutet och förändrar och rättar till dessa saker har vi gjort tillägg som gäller foodtrucks. Bland annat har vi ju haft problem med foodtrucks på cykelbanor i Rålambshovsparken. De har fått stå vid Smedsuddsvägen, och det bröt av hela parken. De har sedan stått på Rålambshovsleden, vilket gjorde att hela cykelbanan var full av folk som skulle äta.

Nu kommer en liten, liten del av Rålambshovsvägen att vara tillåten för foodtrucks. Vi vet att detta i sig inte kommer att lösa alla problem, och vi håller på med en massa olika åtgärder för att försöka lösa det här.

I samma veva när vi ändå har ärendet uppe bestämde vi också förändringar för foodtrucks i city. Generellt i city, de centrala delarna, är det ju förbud mot att sälja. Man måste helt enkelt ha polistillstånd om man ska göra det, och då kan inte foodtrucks stå där.

Nu har vi lagt in att man kommer att få ha foodtrucks på Klara norra kyrkogata, mellan de gamla posthusen. I ett tidigare ärende i trafiknämnden utökade vi också tiden för foodtrucks, så de kommer att kunna stå på den här platsen mellan sex på morgonen och fyra på natten. Det är lite grann för att se vad som händer i city om man kan få lite mer aktivering där. Skulle det bli problem får vi väl ändra reglerna.

Vi kommer också att införa att de får stå på bron vid Klarabergsviadukten mellan nio på kvällen och fyra på natten samt kvällstid på en liten bit av Mäster Samuelsgatan och på delar av Regeringsgatan.

Det här är alltså ett försök som vi nu tar fullt ut. Skulle det inte falla väl ut får vi väl ändra på det, men jag tror att det här kan vara bra för att få ett mer levande city. När jag diskuterar med fastighetsägarna i city i dag säger de att saker och ting är helt hopplösa just nu eftersom det inte finns några människor där. Det är möjligt att det här beslutet som börjar gälla nästa vecka ändå skulle kunna vara en del av en coronaåtgärd.

Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 16 Fördelning av statlig ersättning för flyktingmottagande (generalschablonen)

Anförande nr 71

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte egentligen inte dröja så länge vid det här beslutet utan konstaterar mest att det här ganska tekniska ärendet, som handlar om hur statliga anslag fördelas inom staden, kan vara ganska intressant läsning för den som vill veta mer om vilka insatser Stockholms stad eller en kommun erbjuder nyanlända. Det ger en ganska bra bild av hur det ser ut med arbetet med sfi, samhällsorientering, etableringsinsatser – alla de här viktiga pusselbitarna som handlar om att den enskilde ska få rätt stöd och hjälp att snabbt komma i jobb och utbildning och få nätverk i samhället.

Jag vill också passa på att uppmärksamma fullmäktige på att vi nu tar ett unikt helhetsgrepp kring de här frågorna i och med det arbete som vi gör med etableringscentrum. Det är ett arbete som i detta nu håller på att ta form och som helt enkelt handlar om att få en bättre samverkan mellan statliga myndigheter och mellan civilsamhälle och näringsliv, allt i syfte att bryta byråkrati och göra det enklare för nyanlända att snabbt etablera sig i Stockholm.

För sakens skull yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 18 Funktionshinderombudsmannens rapport 2019

Anförande nr 72

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag vill börja med att tacka vår funktionshinderombudsman för en gedigen årsrapport. Det här är den sista som Pia Enhage har tagit fram, och jag vill därför också passa på att hälsa vår nya ombudsman Astrid Thornberg välkommen till hennes post. Hon har tidigare jobbat med dessa frågor på socialförvaltningen.

I ett idealsamhälle skulle den här typen av rapporter förstås inte behövas. Då skulle det ju vara en självklarhet att tänka tillgänglighet i alla sammanhang och i alla verksamheter. Men där är vi inte riktigt än, och det gör vikten av dialog med funktionshinderrörelsen och delaktigheten för enskilda individer i tiden mellan dessa vartannatårsrapporter desto viktigare.

Under coronapandemin har det blivit mycket tydligt hur viktig dialogen mellan inte minst socialförvaltningen och rörelsen är både för att kunna fatta snabba beslut och för att sprida viktig information. Jag vill därför tacka alla organisationer för att de har varit så alerta under den här tiden.

Som ett led i att förbättra delaktighet ses nu organisationen för stadens funktionshinderråd över i samarbete med organisationerna på området. Fokus ligger på att möjliggöra en mer reell påverkan på stadens stora och viktiga ärenden i ett tidigare skede snarare än att fastna i att läsa mängder med rutinärenden med begränsat inflytande i praktiken – tyvärr lite försenat på grund av corona, men förankringsarbetet pågår för fullt.

Det är positivt att rapporten redovisar kraftiga förbättringar av hälsa och ekonomi för det stora flertalet personer med funktionsnedsättning. Men vi kan förstås inte nöja oss förrän alla är med. Det finns anledning att tänka till kring hur gruppens levnadsstandard ska kunna följas över tid, även om jag i dagsläget faktiskt inte har hittat ett bra sätt att göra det.

Stockholmare med funktionsnedsättning är som vilka stockholmare som helst med olika drömmar, ambitioner och behov. Därför omfattas också stadens utbud av verksamheter för den här gruppen av valfrihet. Det borde göra det till en självklarhet att stadens jämförservice på nätet också är tillgänglig, och det är illa att jämförservice inte är det i dag. Det är någonting som behöver rättas till, vilket bland annat Vänsterpartiet och Socialdemokraterna klokt påtalar i sitt särskilda uttalande.

Jag var häromveckan på ett intressant besök hos Östermalms stadsdelsförvaltning som börjat producera enkla filmer med VR-teknik. Det möjliggör för personer som ska välja gruppbostad att titta runt hur det ser ut därinne innan de flyttar in. Det skulle kunna vara ett exempel värt att inspireras av.

Det är också glädjande att det råder politisk samsyn kring att stadens verksamheter måste vara öppna för att ta emot stockholmare på praktik, även för dem som valt en

privat utförare av daglig verksamhet eller sysselsättning. Jag har redan påtalat till stadsledningskontoret att det här behöver förtydligas till samtliga av stadens förvaltningar.

En av våra största utmaningar är att ta fram tillräckligt många bostäder med särskild service. Boendepånen håller på att arbetas fram nu, men plan eller ej har det visat sig att det viktigaste är att stadsdelsförvaltningarna håller sig framme så fort ett nytt bostadsprojekt ens antyds och tydliggör behovet av nya gruppboendestäder i sin stadsdel. Det sparar pengar för stadsdelarna som inte behöver placera personer på dyra boenden utanför Stockholm, men det innebär framför allt ökad livskvalitet för våra invånare som kan bo närmare anhöriga och vänner här i staden.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 73

S a l a r R a s h i d (S): Ordförande, ledamöter! För svensk socialdemokrati har det alltid varit viktigt att inkludera alla grupper i välfärden. Ett mål i partiprogrammet från 1960 var att handikappade skulle beredas en levnadsnivå jämförlig med övriga medborgare.

Mycket har hänt sedan dess, men utmaningar kvarstår. Detsamma gäller för politikens ambition och mål. Vi har kommit en bra bit på vägen, men mer behöver göras inom detta område.

Ordförande, fullmäktige! Funktionshinderombudsmannens rapport tar sin utgångspunkt i Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet är ett övergripande styrdokument för stadens samtliga verksamheter. På s. 4 i rapporten fastslår funktionshinderombudsmannen svårigheter som finns med styrning och uppföljning. Vi saknar fortfarande övergripande mätbara indikatorer för tillgänglighetsarbetet. Likaså finns ett betydande kunskapsbehov att hantera, något som vi inom staden skyndsamt behöver ta tag i inför kommande budgetprocess.

Myndigheten för delaktighet har identifierat sju områden med särskild relevans för genomförande och uppföljning av Agenda 2030. Bland dessa finns arbete och försörjning, utbildning, transport, hälsa och demokrati. Inom alla dessa områden kan vi konstatera att vi inom staden har stora utmaningar när det gäller att tillgodose personer som lever med funktionsnedsättning med jämlika levnadsvillkor.

Vi behöver inte gå särskilt långt innan vi kan konstatera att tillgängligheten brister i den här staden. Det är bara att ta en titt här i rådssalen. Hur tillgänglig är vårt högsta beslutande organ för personer som lever med funktionsnedsättning? Inte särskilt om ni frågar mig.

Ordförande, ledamöter! Finansborgarrådet uttrycker det väl i sina synpunkter: att bara för att vi hanterat en pågående pandemi försvinner inte de befintliga utmaningar som handlar om att skapa ett Stockholm med tillgänglighet och delaktighet. Att Försäkringskassan har ändrat sina tillämpningar av regler gällande

aktivitetsersättning gör inte arbetet mycket lättare. Att möjligheten att få praktik inom staden har försämrats bara för att man har valt en privat utförare inom daglig verksamhet säger ännu mer.

Vi behöver samtidigt bli bättre på att följa upp personer i yrkesverksam ålder inom stadens enheter för socialpsykiatri och funktionsnedsättning som saknar inkomst och försörjningsstöd. Vi behöver även fortsätta att arbeta med att få fler LSS-bostäder. Ingen ska födas in i ofrivillig fattigdom i vår stad. Staden, med allt vad den innebär, ska vara tillgänglig för alla invånare. Inget annat duger.

Jag vill härmed tillstyrka Socialdemokraternas särskilda uttalande i kommunstyrelsen.

Anförande nr 74

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Jag vill liksom socialborgarrådet tacka Pia Enhage för den här tiden som funktionshinderombudsman. Pia kommer som sagt att sluta i augusti.

Funktionshinderpolitiken i Stockholm är rättighetsbaserad och har som övergripande mål att alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska ges möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter fullt ut. I det här arbetet för tillgänglighet och full delaktighet i Stockholm ska stadens bolag och nämnder tillämpa ett funktionshinderperspektiv. Detta funktionshinderperspektiv har fyra övergripande mål som hela tiden ska kunna vara vägledande.

Det första målet är principen om universell utformning. Det andra målet är att man ska åtgärda befintliga brister i tillgängligheten i staden. Sedan har vi som ett tredje mål att det ska vara ett individuellt stöd och individuella lösningar. Slutligen, som fjärde mål, ska vi förebygga och motverka diskriminering i Stockholm.

Jag tycker att det är glädjande att det i rapporten slås fast att stadens tillgänglighetsprogram verkligen är fullt integrerat i både budgeten och stadens arbete inom nämnder och bolag och att det arbetas med det fullt ut. Det är också glädjande att det ges beröm för stadens arbete med den fysiska tillgängligheten bland annat i gatumiljö och även i skolan. Det har tidigare rapporterats om en del brister i skolmiljön, men där har det nu påbörjats ett arbete för att åtgärda enkelt avhjälpna hinder i grundskola och gymnasieskola. Det pågår för fullt.

Liksom Salar Rashid konstaterar jag – och rapporten – att det behövs mer framför allt när det gäller styrningen och uppföljningen så att vi ska kunna vässa arbetet ännu mer för att kunna se till att programmet blir av fullt ut så att vi verkligen ska kunna nå det övergripande målet om ett Stockholm som är tillgängligt för alla stockholmare.

Anförande nr 75

M a r i a L j u s l i n (V): Ordförande! I funktionshinderombudsmannens rapport slås det fast att stadens nämnder och bolag och dess styrelser ska arbeta med att genomföra stadens funktionshinderpolitik. För att göra det förutsätts en hög grad av

samverkan och ett aktivt arbete i att involvera personer som direkt berörs när det brister i tillgängligheten. Ett av fyra perspektiv är funktionshinderperspektivet, som vi fick höra om alldeles nyss här, och det var universell utformning. Det står tydligt att miljö och produkter, program och tjänster ska utformas så att de är tillgängliga och kan användas av alla från början.

Vi kan läsa i rapporten att det absolut är väldigt mycket positivt som händer, och det är såklart oerhört glädjande. Arbetet går framåt. Men det är ganska slående hur långt vi har kvar när majoriteten utan att blinka kan inviga en hel trappa utan något som helst tillgänglighetsperspektiv, trots att vi fick höra alldeles nyss att det här är helt och fullt implementerat. När den fullt berättigade kritiken så kommer är svaret att trappan har ju halkskydd och det finns en hiss i närheten. Så får det självklart inte gå till.

I Hägersten-Liljeholmen där jag är vice ordförande har vi just nu ett ärende där majoritetens kraftiga besparingar tvingar väl fungerande träffpunkter att slås ihop och flytta lokal. Målet är att två träffpunkter ska bli en och flytta till en icke tillgänglighetsanpassad trevåningsvilla utan hiss. När vi har påtalat att det här inte bara är olämpligt utan också olagligt har man hänvisat till att det kanske inte behöver tillgänglighetsanpassas just nu, för de besökarna som är där kanske inte behöver det. Då har vi alltså besökare som är upp till 85 år. Det är därför ett mycket märkligt svar.

Nu ligger det här vilande på grund av corona, och vi kan bara hoppas att majoriteten hinner fatta ett annat beslut innan det här ska tas.

Funktionshinderperspektivet handlar såklart om vad som krävs av samhället för att personer med funktionsnedsättning ska få sina rättigheter tillgodosedda och hur det ska gå till. Det gäller att undanröja hinder för delaktighet i samhällets offentliga miljöer liksom i arbetslivet, skolan och förskolan, på förskolegårdar och skolgårdar. Hela staden ska göras tillgänglig. Vi har en bit kvar, helt enkelt.

Jag tackar funktionshinderombudsmannen för den här otroligt gedigna och viktiga rapporten. Inte minst i tider av corona behöver fokus läggas på detta perspektiv som kommer upp i rapporten. Och det som synliggörs måste vi gemensamt vidta kraftiga åtgärder mot. Det gäller framför allt majoriteten som har ansvar för det här.

I övrigt vill jag hänvisa till vårt särskilda uttalande i kommunstyrelsen.

Anförande nr 76

M a r t i n H a n s s o n (MP): Som sagt, rapporten framhåller verkligen att vi går åt rätt håll men att mycket arbete återstår.

Universell utformning ska som sagt hela tiden prövas och vara vägledande vid framför allt nyproduktion, ombyggnad och sådant. Jag var ute på plats och kollade vid den där trappan. Vi har såklart också kollat med trafikkontoret hur resonemangen har gått. Det har alltså bedömts tillgängligt i och med hissen mellan de här platserna.

Det kan man såklart tycka olika om, men det är det som är det konkreta svaret här: Det är hissen som anses göra det tillgängligt.

Anförande nr 77

M a r i a L j u s l i n (V): Det är uppenbart att då har man inte involverat de berörda personerna i processen. Det svaret är inte godtagbart, vare sig enligt Agenda 2030 eller det som vi har ratificerat i FN och så där.

Det är otroligt problematiskt att en grupp människor kommer tillsammans, och så ska vissa hänvisas till en sidoväg för att ta sig till en hiss. Jag har också varit där. Det finns ingen ledstång. Människor kan alltså inte ens ta sig nedför den här trappan på ett säkert sätt. Det är många saker som brister, så jag är inte alls nöjd med trafikkontorets svar som Martin Hansson hänvisar till nu. Det är klart att ni i stället bör be om ursäkt och säga att det här måste vi rätta till på en gång och inte bara hänvisa till att det här är nog bra, för det finns en hiss. Det är liksom inte acceptabelt för någon organisation, och det ska inte vara acceptabelt för Stockholms stad heller.

Anförande nr 78

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande! Funktionshinderombudsmannens rapport ger mig anledning att återkomma till det vi var inne på under frågestunden. Ombudsmannen skriver nämligen i sin rapport att staden behöver säkerställa att nämnder och bolagsstyrelser har nödvändig kunskap för att kunna tillämpa och efterleva gällande lagstiftning om tillgänglighet och antidiskriminering inom sina respektive ansvarsområden.

Funktionshinderombudsmannen bedriver ett gediget arbete för att vara i kontakt med stadens olika verksamheter och höja kunskapen där. Det finns saker som går framåt, men tyvärr har verksamhetsmålen om diskriminering tagits bort av det grönblå styret vilket riskerar att leda till lägre produktivitet och sämre uppföljning av verksamheterna. Att få funktionshinderombudsmannens rapport vartannat år är jättebra, men det blir också tydligt när man läser den att tempot i arbetet mot diskriminering måste höjas.

Jag håller med om mycket av det som har sagts, och jag ska inte bli långrandig. Men jag vill ändå lyfta vikten av att stadens arbete för ökad tillgänglighet och delaktighet utgår från ett intersektionellt perspektiv, det vill säga kunskapen om hur maktordningar kan samverka och förstärka varandra. I rapporten kan vi till exempel läsa att fler personer med funktionsnedsättning saknar kontantmarginal jämfört med den övriga befolkningen och att betydligt fler kvinnor än män med funktionsnedsättning saknar det. Vi vet också att kvinnor med funktionsnedsättning är särskilt utsatta för våld.

Det här visar på vikten av att inkludera ett jämställdhetsperspektiv och ett jämlikhetsperspektiv i allt tillgänglighetsarbete.

Jag vill rikta ett stort tack till funktionshinderombudsmannen för en oerhört viktig rapport. I övrigt vill jag hänvisa till vårt ersätтарыttrande i kommunstyrelsen.

Anförande nr 79

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Fullmäktige! Tack för en jättebra och viktig rapport, som beskriver stadens arbete för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning som bor och verkar i staden får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda. Det staden bygger, skapar och erbjuder ska vara tillgängligt för så många möjligt från början. Det gäller till exempel trafiksatsningar och planering av nya bostadsområden. Rapporten är ett bra stöd för stadens nämnder och bolag i det fortsatta arbetet att utforma sina verksamheter.

Den här våren har varit utmanande för funktionshinderomsorgen. Situationen har påmint oss om vikten av rätt insatser. Tack för en bra rapport!

§ 19 Utträde ur ekonomiska föreningen Filmpool Stockholm Mälardalen

Anförande nr 80

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! I dag ska vi fatta beslut om att begära utträde ur Filmpool Stockholm Mälardalens ekonomiska förening. För personer som inte följer Stockholms stads filmpolitik dagligen kan det låta som om Stockholm inte längre tycker att film är ett viktigt kulturpolitiskt område eller en viktig näringspolitisk fråga. Så är det givetvis inte – snarare precis tvärtom.

Sedan 2015 har Stockholms stad varit fullvärdiga medlemmar i Filmpool Stockholm Mälardalen och dess verksamhetsbolag Film Capital Stockholm. Nu avslutas vårt medlemskap där, men nu väntar också någonting nytt.

Tillsammans med Region Stockholm skapar vi nu ett nytt samarbete för att stärka filmregionen i Stockholm ytterligare. Genom ett starkt samarbete mellan region och stad kan vi mer ändamålsenligt och effektivare samverka för ökade resurser till filminspelningar och bättre förutsättningar för lokala filmproduktioner samt stärka våra möjligheter att locka till oss fler internationella storfiler. Stockholm ska även fortsättningsvis vara en filmvänlig stad.

Varför är just filmfrågorna och frågor om filmproduktion så viktiga för Stockholm? Jag brukar säga att filmen egentligen bara är toppen av ett isberg. Den färdiga produkten blir förhoppningsvis känd och betittad. Men oftast glömmar man att tänka på alla de långa listor som rullas upp när filmen är slut. Då får man nämligen se alla de jobb och insatser som ligger bakom en film.

Var kommer då all denna kompetens ifrån? Jo, den kommer förstås från de kreativa, kulturella näringarna förstås, och därför är filmen en viktig jobbskapande sektor i det kulturella ekosystemet. De kulturella, kreativa näringarna utgör i Stockholms stad en basindustri. Var femte näringsidkare i Stockholms stad arbetar inom de kulturella, kreativa näringarna. Bara inom Stockholms stads gränser finns över 70 000 personer som jobbar inom branschen, en bransch som driver innovationer, genererar export och driver på den digitala utvecklingen.

Det är viktiga delar av Stockholms näringslivsutveckling, och det är detta näringslivsperspektiv som gör att film är så mycket mer än bara en konstform. Film och tv-serier är också viktiga för så kallad place branding som stimulerar besöksnäring och skapar attraktiva städer och orter som människor vill besöka och kanske även bosätta sig i. Det är alltså ett viktigt sätt att stärka Stockholms varumärke och ett sätt att attrahera fler talanger till Stockholm.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 20 Revidering – Vision 2040 – Ett Stockholm för alla

Anförande nr 81

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Kära fullmäktige! Vi har skjutit på visionsärendet ett tag, eftersom vi har genomgått en väldigt svår tid under den här våren. Det har givetvis tagit kraft, men det har också varit helt rätt att enbart fokusera på coronapandemin.

Desto viktigare nu när vi ser att vi är i en avmattningsfas och att smittspridningen dämpas att vi ser till visionerna för vår stad och för vår region och att vi börjar att ta sikte på hur Stockholm ska kunna gå stärkt ur detta. Hur ska vi långsiktigt arbeta för ett Stockholm som är konkurrenskraftigt, upplevelserikt, attraktivt och stärkt i alla dess delar?

Än viktigare är kanske just i dessa tider att vi för den här typen av debatter och får fram den här typen av ärenden. Ser vi till kolerapandemin på 1800-talet, något som drabbade inte bara städer runtom i Europa utan också Nordamerika, skedde förändringar som påverkade städernas hela utformning. Man byggde om hela avloppssystem. Även där kunde man se att det var de mest utsatta som drabbades hårdast.

Vi får se vilka förändringar som sker i vår stad och i Europas städer efter den här pandemin. Väldigt påtagligt är det så att vi behöver fortsätta att arbeta för att fler ska utbilda sig, komma i arbete och få livschanser här i vår stad. Detta har vi försökt att sammanfatta i vår vision med sikte på 2040.

Jag var på ett seminarium på Handelshögskolan för något år sedan, och nu talar jag helt fritt och använder inte mitt manus. Där fanns forskare bland annat inom AI som pekade på hur de tror att Stockholm kommer att utvecklas till 2050. Det är väl få som skulle tro på mig, men de var inne på att program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning man 2050 kommer att kommunicera via telepati. En forskare som själv var i 50-årsåldern sa att om 30 år är jag 80, men jag kommer att fortsätta att jobba, eftersom sjukvården och life science har utvecklats så mycket att ny teknik låter oss reparera oss själva och då kan vi leva betydligt längre. De berättade att man kan skicka sitt hologram på utbildning och så vidare.

Ni förstår ju! Det är nästan science fiction, men jag tror inte att vi har en aning om hur Stockholm kommer att se ut 2040. Vi kan inte förutspå de innovationer som kommer att vara då och inte 2050 heller. Men vi ska vara en plattform för innovationer. Innovationerna ska kunna få växa. Vi ska vara en bädd där idéer kan gro, där vi samarbetar tillsammans med entreprenörer, med akademien och i samarbete med staden. Så ser jag framför mig att Stockholm ska utvecklas.

I framtiden kommer talanger att bli allt viktigare – viktigare än tillgången till kapital. Humankapitalet kommer att vara helt centralt för städernas möjligheter att växa. Det är städerna som hör framtiden till.

Vad är det då talanger tittar efter? Tidigare har de bland annat valt vilket företag de ska jobba på. Men i framtiden kommer de att välja städer. Så ser vi redan i dag att utvecklingen ser ut. Det handlar också mycket om vilka värderingar städer står bakom. För oss handlar det mycket om öppenhet, jämställdhet och att vi ska vara fria. Vi ska vara transparenta. Vi ska vara tillförlitliga, och vi ska vara visionära. Det är också viktiga värdeord som staden jobbar med när vi försöker att attrahera mer utländsk talang men också såklart odla fram egna talanger genom vårt eget skolsystem, där man också kan utbilda om sig.

Även det är framtiden: Det är inte bara att gå på universitetet eller utbilda sig till ett yrke, utan vi måste ställa om på riktigt till ett livslångt lärande. Man tror att i framtiden kommer en universitetsutbildning att hålla i ungefär fem år. Det kommer att krävas av alla oss att vi hela tiden utbildar oss och vidareutbildar oss. Just den här coronapandemin har visat att de digitala möjligheterna finns för oss att göra just detta, nämligen att använda digital teknik för olika utbildningar och för att mötas.

Också det är Stockholm för mig. Balansen mellan det mänskliga mötet och det digitala mötet. Balansen mellan storstadspulsen, grönområdena och vattnet. Balansen mellan arbetsliv och familjeliv. Allt det här är Stockholms styrkor. Det är det vi ska bygga vår vision på framåt, och jag ser fram emot att lägga fram den här visionen för Stockholm.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 82

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Den här debatten handlar ju om revideringen av Stockholms stads gemensamma vision och hur vi ska tillämpa den. I den här visionen finns många fina ord, inte minst om stadsbyggandet, även om det kanske inte nämndes jättemycket i inledningen.

Med anledning av detta vill jag ändå anknyta till den diskussion vi hade tidigare i kväll om Stockholmshuset. Jag frågade då finansborgarrådet varför det inte markanvisats ett enda Stockholmshus under 2019. Finansborgarrådet svarade att detta var felaktigt och att det visst har markanvisats till Stockholmshuset under 2019.

Jag vill fråga finansborgarrådet om hon fortfarande står fast vid det uttalandet. Är det en riktig uppgift, finansborgarrådet? Hur kommer det sig i så fall att det står 0 markanvisade Stockholmshus under 2019 i exploateringskontorets redovisningar?

Anförande nr 83

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Här förflyttar vi oss snabbt bakåt från 2040 till 2019! Den information jag har fått är att Familjebostäder har fått markanvisningar som de betraktar som Stockholmshus. Exakt hur det tydliggörs i uppföljningsdokumenten kan jag inte svara på, men det har skett markanvisningar i december 2019.

Vi får gå tillbaka till det, men det handlar framför allt om uppdragen i budgeten om att just markanvisa och ha tävlingar där lägsta eller rimlig hyra också är en parameter. Detta tar vi sikte på.

Anförande nr 84

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag är oerhört glad över att få ha tagit fram och jobbat med visionen om ett Stockholm för alla. Jag är stolt över det arbete vi gjorde under den förra mandatperioden för att vår stad ska hålla samman, ett arbete som vi gjorde med att synliggöra de skillnader som begränsar människors möjligheter. Tragiskt nog är det först i dessa dagar som många inser vad trångboddhet, ekonomisk utsatthet och osäkra anställningsförhållanden innebär för vår stad och hur det påverkar oss alla.

Vi jobbade med detta varje dag. Låt mig ge mig några exempel. Tydligast syntes det kanske i de kraftigt sjunkande talen för ungdomsarbetslösheten i ytterstaden och de minskade klyftorna gällande skolresultaten. Men det handlade även om att anställda i hemtjänsten, oavsett utförare, fick rätt till tjänstepension, arbetskläder och omklädningsrum. Det var politiska beslut som då ifrågasattes av borgerligheten. Ett fjärde exempel var skiftet i bostadspolitiken. Efter en lång period där hyresrätter med lägre hyra såldes ut i stora antal byggde vi i stället nytt och stoppade utförsäljningarna.

Jag är likaledes stolt över det vi gjorde för att värna ekonomisk hållbarhet med nödvändiga investeringar och en näringspolitik som ledde till kraftigt ökad sysselsättning. På samma sätt lyfte vi arbetet för ekologisk hållbarhet och stadens klimatarbete genom stora investeringar i omställningar. Vi bedrev ett arbete för att skapa en demokratisk, hållbar stad där fler känner att de kan påverka för mänskliga rättigheter och för kultur som inte bara finns för den som har råd.

Jag är stolt över det här. Men det finns mer kvar att göra, och jag kommer att fortsätta arbetet med ett Stockholm för alla. Jag tycker att det är problematiskt att nuvarande majoritet släpper den ambitionen, men det är samtidigt logiskt. När man säljer ut hyresrätter, gör lägsta uppräknings av skolan, privatiserar äldreboenden och höjer avgifterna i kulturskolan är jag på ett sätt tacksam att ni inte längre gör anspråk på begreppet "Ett Stockholm för alla".

Bifall till vårt förslag!

Anförande nr 85

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Vision 2040 stämmer ju i teorin med andra policydokument även på stadsbyggnads- och trafikområdet. Men det är mest i teorin. Vi har exempelvis en översiktsplan som togs förra mandatperioden som på ett föredömligt sätt visade att vi måste satsa på hela staden, alltså Ett Stockholm för alla, som vi hörde här innan.

Nytt var att vi storsatsade i fyra ytterstadsområden. Vi var tydliga med att vi både fysiskt och socialt ville bygga ihop tio socialt utsatta områden med mer välbeställda

områden. För oss höll visionen om det praktiska politiska arbetet väl ihop. Vi ville förtäta med attraktiva hyresbostäder nära småhusområden. Vi satsade stora resurser på att nästan fördubbla bostadsbyggandet med nya projekt. Vi sa nej till att omvandla de allra billigaste hyresrätterna till bostadsrätter och påbörjade i stället massor av projekt med nya hyresrätter under fyra års tid.

Vi såg till att bygga ut skolor i planerade områden, vilket hade missköts under många år. Idrottsanläggningar, simhallar och konstgräsplaner renoverades och byggdes ut trots kritik från de borgerliga. Vi fick fram nya infrastrukturprojekt vid Sverigeförhandlingen. Vi byggde cykelbanor för ökad trafiksäkerhet i stor omfattning. Visionen om ett Stockholm för alla motsvarades verkligen av den politik som bedrevs.

Men nu, efter nästan två år, kan vi konstatera att teori och praktik inte längre håller ihop. Det här ärendet om Vision 2040 är ett bra exempel på det. Stockholms stad måste trots allt vara en organisation som med sina resurser ser till att vi fortsätter att vara Europas ledande tillväxtregion. Vi måste bygga bostäder och arbetsplatser för att upprätthålla ett högt förtroende exempelvis hos internationella investerare. Vi måste slåss för en utbyggd trafikinfrastruktur. Vi kan inte sitta och vänta på att den passiva regionen ska samla ihop sig. Vi måste stå upp och kommunicera huvudstadens intressen och behov och inte bara skylla på andra för att saker inte fungerar. Blame game brukar aldrig ge politiska resultat.

Vi måste också kraftfullt passa på att under åren framöver ta flera steg mot ett bättre klimatarbete och en fossilbränslefri stad. Risken är annars stor att dessa miljöfrågor kommer att prioriteras ned i skuggan av corona.

Vision 2040 ska vara tydlig och enkel att följa. Men tyvärr är detta ärende om vision 2040 i sin teori skilt från motsvarande praktisk politik. Detta beklagar vi socialdemokrater, och därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Anförande nr 86

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ordförande! Jan Valeskog dundrar på i talarstolen som om ingenting har hänt. Han använder samma retorik som under budgetfullmäktige. Efter diskussionen som vi hade då om våra småhusområden och trädgårdsstäder, där Valeskog tyckte att det var en markreserv där man av diverse skäl skulle pressa in flerfamiljshus, tänkte jag att det där måste ju sossarna ompröva.

Icke sa Nicke! Jan Valeskog fortsätter på exakt samma sätt: Vi ska ha flerfamiljshus i de här områdena! Av rent geopolitiska skäl ska vi dundra in dem i de välbeställda småhusområdena, som Jan Valeskog säger.

Jag är faktiskt lite förvånad. Jag tycker att vi behöver en debatt och en vision om Stockholms utveckling som handlar om kvalitet *och* kvantitet – inte bara kvantitet, Jan Valeskog.

Anförande nr 87

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det hade varit intressant om just den frågan hade tagits på allvar. Ni har ju sagt flera gånger att man visst kan förtäta, men i praktiken har ni inte gjort det. Det finns till och med ett uppdrag i stadsbyggnadsnämnden som har lagts för länge sedan om att man ska visa vilka principer som gäller. Det har jag fortfarande inte sett skymten av, trots att det har gått så lång tid.

Det här visar bara att ni får så lite gjort över huvud taget när det gäller byggfrågorna och att få fram nya projekt. Det vet vi sedan tidigare diskussioner. Men det är naturligtvis allvarligt att man inte ens kan hantera den viktiga frågan om småhusområdena. Det finns många platser i närheten av dem där man visst kan bygga, och det är också ytmässigt en väldigt stor del av staden. Det är klart att vi måste få fram principer för hur man på ett bra, kvalitativt sätt kan bygga i närheten av dessa områden. Att göra som ni gör, säga nej och lägga en våt filt över byggandet i stora delar av Stockholm beklagar jag verkligen.

Anförande nr 88

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det grönbå samarbetets vision är Stockholm som en möjligheternas stad för alla. För oss liberaler sammanfattar visionen på ett bra sätt essensen i hur vi ser på kommunens roll i medborgarnas liv med individen i centrum, där kommunens beslut och verksamheter ska möjliggöra för individen att skapa sig ett bra liv, möjliggöra förverkligandet av drömmar och ambitioner, möjliggöra ett liv som singel eller med storfamilj – eller vad individen nu själv önskar.

Tillsammans med våra grönbå samarbetspartner har vi fått ansvaret för två centrala politikområden för att uppnå visionen om möjligheternas stad: skolroteln och socialroteln. Stockholms förskolor och skolor ska möjliggöra ett livslångt lärande i samspel med andra. Varje skola ska vara den bästa för varje elev som går där. Förväntningarna hålls höga om att alla elever ska anstränga sig och nå goda resultat samtidigt som behov av extra anpassningar och särskilt stöd tillgodoses tidigt.

Det sociala arbetet ska genom tidiga och förebyggande insatser möjliggöra ett självständigt liv så fritt från inblandning av myndigheter som möjligt. I perioder kan vi alla behöva stöd, och visionen tydliggör behovet av samhandling mellan socialtjänst, polis, skola och det civila samhället för att snabbt och effektivt ge det stöd som behövs – alltid med sikte på självständighet och egen försörjning.

I vår stad respekterar vi att människor vill olika saker med sina liv. Vi sätter alltid demokratin, rättsstatliga principer, den fria pressen, de mänskliga rättigheterna, allas lika värde och människors rätt till liv främst, samtidigt som vi bekämpar auktoritära krafter, rasism, diskriminering, unkna hedersnormer och förlegade dogmer.

Sådana här visionstexter blir lätt utopiska beskrivningar av något slags paradisi antågande. Men för att nå visionen krävs förstås engagemang och hårt arbete. Grunden för Stockholm som möjligheternas stad och vår välfärd är och förblir ansträngning, kreativitet och ansvar. Och i Stockholm finns massor av kapabla medmänniskor som kan och vill utveckla samhället, också för att lyfta andra människor som inte har haft samma tur i livet som vi själva.

Som möjliggörare känner vi liberaler ansvar för att bibehålla och utveckla vår öppna, medmänskliga och demokratiska stad – det Stockholm vi vill fortsätta att leva i långt efter 2040.

Anförande nr 89

Borgarrådet K a s i r g a (S): Ordförande! Jag skriver under på allt som borgarrådet Jönsson sa här i talarstolen. Det är viktiga ord och ett viktigt statement som deklarerar här. Men vi måste också komma ihåg när vi pratar om 2040 att det arbetet börjar redan nu. Det är de budgetar som vi lägger under de här åren som kommer att forma 2040.

Borgarrådet Jönsson nämnde att Liberalerna har ansvar för skolfrågan. Där har ni tyvärr lagt tidernas sämsta och lägsta skolbudget. Varför kan ni inte redan nu investera i barnens framtid?

Anförande nr 90

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det är faktiskt så att bara i förra veckan presenterade det nya skolborgarrådet en kraftig utbyggnad av särskilt stöd och särskilda undervisningsgruppen inom den budget som vi har lagt. Det innebär att det kommer att inrättas särskilda undervisningsgrupper i alla skolor i hela staden. Dessutom inrättas centrala resursgrupper i varje stadsdel för de elever som har mer krävande behov. De CSI-grupper som vi redan har finns förstås kvar. Dessutom har vi lyckats lösa en ekonomisk knut som många har kämpat med i den här staden vad gäller ett hållbart ekonomiskt system för resursskolorna.

Min bedömning är därför att med de resurser vi har utvecklar vi stadens skolor och i synnerhet det särskilda stödet till elever som har större behov än andra. Där kämpar jag också inom socialtjänstens område för mer stödinsatser från deras sida till skolan.

Anförande nr 91

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Sedan 2015 då Vision 2040 antogs har vi i den förra majoriteten arbetat med att stärka sammanhållningen i Stockholm. En viktig del i det arbetet har handlat om stadsutveckling och mark- och bostadspolitik. Genom att prioritera en hög och kontinuerlig byggtakt, ett brett utbud av blandade upplåtelseformer i varje stadsdel och skapandet av strategiska samband mellan stadsdelar tog vi viktiga steg för att minska segregationen och öka jämlikheten i Stockholm.

Nu väljer högermajoriteten att avbryta stadens arbete med Vision 2040 – Ett Stockholm för alla, till förmån för en ny vision. Det tycker jag är tråkigt, även om det är varje majoritets möjlighet att föreslå en ny vision och det finns delar som vi håller med om.

Det jag finner särskilt problematiskt och som jag vill lyfta fram är kontrasten mellan högermajoritetens förda politik och målen i visionen. I förslaget till ny vision står det att staden ska fortsätta att sträva efter en hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet,

verka för ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer i varje stadsdel och strategiska samband mellan stadsdelar. Men hittills har denna mandatperiod de facto präglats av halverade byggprognoser genom ett drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier. Sedan 2018 har det inte markanvisats ett enda Stockholmshus, vilket jag har påtalat många gånger i kväll. Under våren har prognosen för påbörjade bostäder halverats från 10 000 till 5 000. Markanvisningsprognosen sänks med 20 procent från 10 000 till 8 000. Dessutom förs en aktiv ombildningspolitik som kommer att minska antalet befintliga hyresrätter med överkomliga hyror med upp till 2 000 lägenheter.

I stället för att motverka segregationen och bygga ett Stockholm för alla genom att bygga blandat stoppar ni hyresrätter i områden där hyresrätter saknas, till exempel i Bromma där jag själv bor. Och när det kommer till att bygga ihop Stockholm och bygga bort de fysiska barriärerna mellan stadsdelar som Rinkeby och Bromsten ser vi i stället hur arbetet med de strategiska sambanden stoppas utan att nya initiativ för att bygga ihop stadsdelarna har initierats.

Med er politik har takten i stadsbyggandet minskat, och möjligheten att få en bostad kommer att tillfalla allt färre. Det går stick i stäv med målen i visionen. Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservation.

Anförande nr 92

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Stockholm ska vara en äldrevänlig stad, och 2040 ska äldres livssituation vara bättre än i dag. Färre ska uppleva social isolering. Fler ska bo i ett för dem anpassat och tryggt boende. Digitaliseringen ska ha utvecklats så att äldres integritet kan öka och personalens arbetsmiljö förbättras. Både privata och offentliga aktörer ska ge vård och omsorg av hög kvalitet.

Under coronapandemin har äldreomsorgen och äldres livssituation hamnat i centrum av den politiska debatten. Detta är en debatt och ett samtal som jag välkomnar. Jag vill vara tydlig med att det finns brister inom äldreomsorgen; det tror jag att vi alla som sitter i denna sal vet. Mycket kan bli bättre. Det är detta jag som äldreborgarråd och mina företrädare har jobbat för varje dag.

Samtidigt som vi ser problem och utmaningar är det viktigt att vi inte svartmålar en verksamhet som faktiskt i många delar fungerar bra. De överdrifter som har förts fram i debatten, inte minst på många ledarsidor och i många krönikor, om en äldreomsorg med konstanta nedskärningar och försämringar under decennier – så har det många gånger framställts – är helt enkelt falska och riskerar att dra ned yrkesstoltheten hos dem som jobbar inom äldreomsorgen och försvåra inte minst ny personalrekrytering.

I Vision 2040 slås fast att ingen äldre ska vara ofrivilligt ensam eller socialt isolerad, att vi ska ta till vara teknikutvecklingens möjligheter och att nya anpassade boenden för äldre ska byggas i samarbete med både privata och idéburna aktörer. Alla dessa frågor jobbar vi febrilt med.

Därför förvånar det mig att vänsteroppositionen är så raljant i sin reservation. Trots det arbete som vi lägger ned för att minska ofrivillig ensamhet bland äldre skriver ni att det enda som görs på detta område är att inte starta några fler sociala träffpunkter. Detta är inte bara raljant – det är helt enkelt inte sant. Jag tycker att en sådan formulering är en skymf mot alla dem som jobbar så hårt ute i våra stadsdelar just för att äldre ska komma in i ett socialt sammanhang. Tror man att antalet träffpunkter är det enda sättet att mäta social inkludering har man inte förstått mycket av vad denna fråga innebär.

Vidare säger oppositionen att Micasa skulle ha stoppat flera projekt avseende äldreboenden. Inte heller detta är sant. Om Micasa har blivit av med en markanvisning har en privat aktör fått den i stället.

Bifall till Vision 2040!

Anförande nr 93

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Jag skulle vilja börja med att citera Sten Nordin i en replik till mig när jag var ny som personalborgarråd: Man ska vara lite försiktig med att gömma sig bakom personalen. Vi som opposition måste ha möjlighet att kritisera er och vad vi anser vara senfärdighet i vissa frågor utan att det för den sakens skull skulle vara en skymf mot personalen. Annars är det väldigt svårt att bedriva en politisk debatt i denna sal.

Jag tänkte fråga dig om detta med äldrevänlig stad och social isolering. Det är svårt att inte skriva under på de målsättningar som beskrivs i dokumentet. Jag tänker dock på detta med seniorbostäder, till exempel. Att sitta tre trappor upp utan hiss och utan möjlighet att komma ut och upprätthålla fysisk aktivitet skapar, om något, social isolering – det vet både du och jag. Hur ställer du dig till prognoserna för markanvisningar för seniorbostäder? I år ska 40 stycken byggas, enligt T1:an för exploatering. Räcker detta verkligen för att nå de mål ni så vackert beskriver i dokumentet?

Anförande nr 94

Borgarrådet **S l o t t n e r** (KD): Ordförande! När ni skriver i er reservation att det enda vi gör för att minska social isolering bland äldre är att inte öppna fler sociala träffpunkter ser ni inte hur mycket som görs ute i våra stadsdelar för att bryta social isolering och inte heller de insatser vi gör på politisk nivå i form av Matlyftet, fler ungdomsbesök och det IOP-avtal som har ingåtts tillsammans med Volontärbyrån, som Vänsterpartiet för övrigt röstade emot i budgeten. Men det får ni stå för.

Vi hade koncernstyrelse i dag klockan 13, och där fattade vi beslut om 183, var det väl, nya seniorlägenheter. Det är ett positivt exempel på utbyggnaden av seniorlägenheter. Jag har, som jag har berättat tidigare, många kontakter med privata byggaktörer som vill bygga och även en kontinuerlig dialog med exploateringskontoret kring hur detta ska kunna bli verklighet och verkstad för alla som är intresserade av att bygga seniorlägenheter. Jag tror att vi kommer att nå framgång i de samtalen.

Anförande nr 95

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande och kommunfullmäktige! Att måla upp Stockholm 2040 är en ordentlig utmaning. Vi måste blicka 20 år framåt i tiden. Exakt hur Stockholms stad kommer att se ut vet vi inte, men genom en tydlig vision kan vi bana väg för ett jämlikt samhälle.

Det vi vet och kan vara överens om är att jobben kommer att fortsätta vara grunden för tillväxt. Vi vet att tillväxt och god ekonomi är grunden för en god välfärd och för att kommunen ska kunna ha en bra verksamhet, oavsett om det handlar om att gå före på klimatområdet eller att ha en bra skola för alla, eller om det handlar om en bra äldreomsorg där våra äldre trivs.

Vi måste våga se utmaningarna. Därför instämmer jag med utbildningsförvaltningen när de skriver att det finns behov av en kortfattad beskrivning av stadens utmaningar. Utan att beskriva problemen är det svårt att komma med svaren.

Där förskolan har som störst betydelse är deltagandet lägst. Det är för stora skillnader i uppnådda kunskapsmål mellan skolor i staden. Att bryta segregationen är vår tids största utmaning, och då talar jag om både bostads- och skolegregationen. Dessa hör ihop. Vi delar flera av målen och ambitionerna, men tyvärr går det inte att nå dem med den undermåliga skolbudgeten.

År 2040 skulle vi kunna ha Sveriges bästa skolor i Stockholm, där våra barn växer upp och kan förverkliga sina mål och drömmar. En sådan vision förutsätter några viktiga saker. Till att börja med krävs det tillräckliga resurser i förskolan och skolan, som gör det möjligt att ha fler medarbetare och tryggare arbetsvillkor och att göra investeringar i lärandemiljön. Status och arbetsvillkor för pedagogiska yrken måste lyftas. Vi måste fortsätta att utveckla en modern pedagogik. Vi måste satsa på språkutveckling och flerspråkighet samt digitalisering. Vi måste jobba med de pedagogiska miljöerna och framför allt med en trygg uppväxtmiljö för att barnen ska lyckas som elever.

Fru ordförande! Vi vill genom vår ideologiska grund betona ett jämlikt samhälle 2040. Alla barn, oavsett bakgrund, ska ha likvärdiga förutsättningar att nå högkvalitativa resultat. Man ska också kunna skola om sig i livet.

Bifall till vår reservation!

Anförande nr 96

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill börja med att yrka bifall till den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och FI i kommunstyrelsen.

När man diskuterar denna typ av visionsdokument måste jag säga att det är svårt att inte hålla med om väldigt många skrivningar. Det står till exempel: "Stockholmarna lever fria från våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck." Självklart skriver jag under på det. Förskolan och skolan ger "stöd till alla barn och elever så att de kan uppnå kunskapskraven" – jajamän. Stadsutvecklingen ska "genomsyras av

hållbar energianvändning” och så vidare. Ni förstår; det är svårt att inte skriva under på saker som står i detta dokument.

Vad jag tycker är mer intressant att diskutera är om den faktiska politik som förs verkligen svarar upp mot dessa vackra mål. Jag tänker på några olika skrivningar. Ett exempel: ”I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser.” Min erfarenhet från Hökarängen, där jag bor, är snarare sämre öppettider på fritidsgårdar och nedlagda parklekar.

Ett annat exempel: ”Stockholm är en äldrevänlig stad där äldres behov finns med i hela samhällsplaneringen.” Där är det återigen så att prognosen för nya seniorbostäder är 40 stycken i år. Man har sänkt målet från 300 till 200 nya seniorbostäder, och det som pressas fram blir 40 stycken. Alla de projekt som Erik tidigare hänvisade till här i talarstolen avser gamla markanvisningar och gamla styrelsebeslut.

För det tredje: ”En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad”. Jag vill inte upprepa det Maria sa tidigare, men det handlar fortfarande om 35 procent hyresrätter. Det är så prognosen ser ut. Det betyder 2 800 hyresrätter, samtidigt som uppemot 2 000 hyresrätter kan ombildas. Det är alltså ett nettotillskott på 800 hyresrätter i år. Samtidigt har vi en situation med en akut brist på hyresrätter.

Jag tänkte på det som Anna sa i inledningen om talanger och vikten av att rekrytera forskare, studenter och spetskompetens. Problemet är att det inte går att bo i ett visionsdokument. Det som dessa personer som du talar om, talangerna, behöver och som vi behöver om vi ska ha en lättrollig arbetsmarknad och snabbt kunna locka hit forskare som har disputerat, doktorander och så vidare är ju till exempel hyresrätter.

Så absolut – det är oerhört fina ord, och jag skriver under på mycket i detta dokument. Det är svårt att göra något annat. Men man tappar väldigt mycket i trovärdighet när visionsdokumentet läggs på den ena sidan och de två senaste budgetarna på den andra sidan, för dessa saker korrelerar inte med varandra.

Anförande nr 97

Alexander Ojanne (S): Ett Stockholm för alla har i snart fyra år varit stadens vision, som vi har arbetat efter. Det sammanfattar också på ett vackert sätt vad vi socialdemokrater i Stockholm vill med den här staden och vår ambition med politiken för vår hemstad. När högern nu föreslår att den inriktningen ska upphöra blir det en tydlig signal om de sänkta ambitioner för sammanhållning som redan märks i den förda politiken.

Flera partikamrater före mig har talat om sänkta ambitioner och vad detta har inneburit för utbildnings-, bostads- och näringslivspolitik, kulturen med mera. Jag kan inte stå här utan att komma in på idrottspolitiken. De enda stora nya idrottsinvesteringarna under er mandatperiod har gjorts i innerstaden, samtidigt som investeringen i Vårbergs IP har skjutits på framtiden. Att just Vårbergs IP får stryka på foten förvånar inte oss. Redan i maj 2018 varnade vi för detta i debattartiklar, när

Moderaterna i idrottsnämnden gick ut och sa att en investering på nästan en halv miljard i Skärholmen skulle vara omöjlig att försvara inför skattebetalarna, samtidigt som ni nyligen hade återinvigt Åkeshovs simhall, vars prislapp låg i samma klass, utan några protester från Moderaterna.

Det är skillnad mellan högerens politik för de besuttna och arbetarrörelsens politik för Stockholm, oavsett om du bor i Skärholmen, Bromma eller innerstaden. Vi vänder oss kraftigt emot den riktning som ni leder staden i. Vägen mot ett Stockholm med ökade klyftor och lägre ambitioner för jämlikheten är inte den vi vill vandra längs.

Jag yrkar bifall till reservationen från Socialdemokraterna i kommunstyrelsen.

Anförande nr 98

Borgarrådet E r n l u n d (C): När det handlar om vilka prioriteringar vår majoritet gör i fråga om idrottsinvesteringar har du helt rätt i att vi har olika politiska inriktningar. Vår inriktning har under hela mandatperioden varit att ha ett gott samarbete med föreningslivet, något som jag tror att ni ganska ofta glömde bort under er tid. Den investeringsbudget som staden just nu jobbar utifrån är ett konkret resultat av det som föreningslivet och idrottsförbunden har spelat in till politiken. Man kan ha andra åsikter om man sitter i kommunfullmäktige, men detta är den stora skillnaden mellan hur vi har prioriterat våra investeringar och hur ni eventuellt prioriterade era under förra mandatperioden.

Anförande nr 99

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Jag håller inte alls med dig där. Vi hade en väldigt god relation med föreningslivet i Stockholm under förra mandatperioden. Jag vet också att det finns en stor besvikelse hos anläggningsgruppen, som har jobbat samman ett förslag till vilka prioriteringar de vill se. Deras stora besvikelse gäller framför allt att det läggs för lite medel i investeringsbudgeten för idrottsanläggningar. De säger att det inte spelar någon roll vilka prioriteringar de kommer med när det inte finns medel för att förverkliga dem. Där har vi alltså också olika synpunkter.

Det handlar också om att det behövs fler fotbollsplaner – absolut. Men man kan inte stryka fotbollsplaner i ytterstaden för att satsa på planer i innerstaden. Vi måste se till att vi klarar av att hålla två tankar i huvudet och att vi har fotbollsplaner på båda ställena.

Anförande nr 100

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande och fullmäktige! Stockholm ska vara möjligheternas stad, där de beslut som vi fattar bland annat i denna sal ska utgå från människors möjligheter att förverkliga sina drömmar. Stockholm ska vara en öppen, grön och urban stad. Det är just detta som väldigt många älskar med Stockholm: att det är en urban storstad med puls och öppna värderingar, samtidigt som det i Stockholm alltid är nära till vatten och grönområden, vilket är viktigt för att människor ska må bra och trivas i staden.

Allt detta vill vi ta vara på och fortsätta att utveckla, för hur man bygger staden spelar roll när det gäller att nå visionen. Vi ska se till att vi bygger en stad som växer hållbart, där vi bygger högt och tätt med parker, grönområden, skolor, äldreboenden, idrottsytor, butikslokaler och arbetsplatser – allt som gör att en stad blir både trygg och trevlig. Visionen om trygghet handlar nämligen också ofta om stadsplanering. Det handlar både om att bygga bort otrygga platser och om att bygga för folkliv.

En stadsdel blir tryggare när många människor rör sig i området, och därför är det lokala näringslivet så viktigt. Butiker, restauranger och frisörer som håller öppet ger liv och rörelse och skapar trygghet. Men lokala företag är viktiga också för att fler ska ha ett jobb att gå till och en egen försörjning. Utan företag som anställer och växer i Stockholm blir vår stad både tråkigare och fattigare.

Det är just när kommun, näringsliv och civilsamhälle samarbetar som vi får riktigt bra resultat. Det är bland annat Integrationspakten ett väldigt bra exempel på. Den visar också vilken kraft som finns när vi samarbetar med näringsliv och civilsamhälle.

Detsamma gäller i stadens miljö- och klimatarbete. Stockholm ska fortsätta att gå före, för det är när städer går före och visar vägen som saker händer. När vi ställer tuffa krav, utmanar och samarbetar med näringslivet skapar vi innovationer. Grejen är att vi sällan gör saker bäst själva, utan det är tillsammans med andra som vi ser till att skapa möjligheter i stället för att bara se problem. Det är då staden utvecklas och blir bättre.

Ett annat viktigt uppdrag är såklart att fokusera på att tillhandahålla en bra välfärd för våra invånare, med skola, äldreomsorg och stadsplanering – allt det som skapar möjligheter för individer att få ett gott liv.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 101

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande, fullmäktige och åhörare, höll jag på att säga, men det är ingen på åhörarläktaren. Stockholm har under fyra år arbetat utifrån en vision om ett Stockholm för alla. Den visionen kvarstår inte längre. Vi hörde finansborgarrådet nämna konkurrenskraft som ett av ledorden. Ordmängden i denna vision är det inget fel på. Det är dessutom en hel del väldigt fina ord.

Jag tycker att detta är helt okej; en vision ska ju handla om vart man vill komma och vilken stad man vill se framåt. Grejen är att man måste föra en politik som går hand i hand med den visionen, och det är väl där det faller lite i detta ärende. Hur skapar man en stad som är fri från diskriminering om man inte satsar på särskild utbildning utan, som vi tidigare hört, hänvisar till att detta ligger i vårt DNA? Hur skapar man en likvärdig och hållbar skola för alla när man skär i skolans budget? Om man skriver att fokus ska ligga på förebyggande arbete för att skapa jämlika livsvillkor kanske man inte ska lägga ned parklekar och spara pengar på kulturskola och bibliotek. Och hur ska man skapa en stad som växer hållbart utifrån människors

skiftande behov när man tyvärr är uppenbart tondöv för behovet av billiga hyresrätter?

Den nya visionen har kallats för *Möjligheternas Stockholm*. Tyvärr gäller den inte längre för alla.

Anförande nr 102

Ulla Hamiltón (M): Fru ordförande! År 2040 är om 20 år. För 20 år sedan andades vi precis ut efter det att alla pratat om millenniebuggen, som skulle komma vid nyåret. Kommer ni ihåg det? Det fanns inga iPhones och inget Facebook. Det var mycket som inte fanns för 20 år sedan. Det känns som länge sedan men ändå som ganska nyligen, skulle jag säga, som nu har några år på nacken.

Vad vill jag säga med detta? Det jag vill säga är egentligen att *Möjligheternas Stockholm*, som ju är rubriken på dokumentet, inte bara handlar om vad vi gör här i denna lokal. Det handlar minst lika mycket om vilka möjligheter stockholmarna har – näringsliv, akademi, forskare, alla möjliga människor som finns här i Stockholm och inte bara här utan även i världen i övrigt – att utifrån de ramar vi sätter här i Stockholm förverkliga sina idéer.

Under de månader som har gått i år har vi sett vad den fiberinfrastruktur vi har i Stockholm, som är utbyggd i princip överallt, har betytt. Jag kan se att den kommer att kunna betyda otroligt mycket mer för den tjänstesektor vi framöver kommer att få se växa fram inom äldreomsorgen, barnomsorgen och skolan liksom för forskningen och globaliseringen, och jag kan se de möjligheter detta ger för startups att hitta på nya fantastiska idéer och därmed också nya företag.

På trafikområdet kan jag se framför mig att vi kan se till att framkomlighetsstrategin blir ännu smartare tack vare de tekniska möjligheter som finns – vi har redan börjat använda oss av detta. Vi kan använda infrastrukturen dygnet runt på ett helt annat sätt tack vare de tysta transporter som kan komma om vi bara låter det ske.

Staden har naturligtvis en roll att spela här. Det är dock viktigt att komma ihåg att *Möjligheternas Stockholm* inte bara handlar om vilka beslut vi fattar i denna lokal utan lika mycket om vilka möjligheter stadens olika institutioner, akademier och företag har att bidra för att vi ska få ett ännu bättre Stockholm om 20 år.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 103

Lisa Carlsson (S): Fru ordförande! Först vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas reservation.

När ni nu satsar på att bygga ut det särskilda stödet på varje skola måste jag fråga om detta backas upp med ytterligare resurser i form av personal och kompetensutveckling. I er fina vision kan man nämligen inte läsa något om elever i behov av särskilt stöd. Centrala resursgrupper låter väldigt bra, men vilka ska arbeta där?

I dag ser vi alltför många elever i behov av särskilt stöd spendera sina skoldagar i korridorerna eller i uppehållsrum utanför klassrummen, med en elevassistent eller en resurs, som det heter. Dessa resurser för elever i behov av särskilt stöd är oftast unga personer utan utbildning. De med lägst kompetens har alltså hand om de svåraste och mest utsatta eleverna. Man brukar förklara detta med att det är viktigt att eleven med behov av särskilt stöd har en vän och en förebild i den vuxna, och det går alltså före lärandet.

I dag har vi ca 200 CSI-platser i staden, och det är inte alls tillräckligt. Det behövs många fler för att möta behovet. Processen för att få en sådan plats behöver också kortas och ses över. Vad gäller resursgrupper på varje skola, eller mindre undervisningsgrupper som vi som jobbar säger, är detta en omdiskuterad fråga. Man har tidigare velat inkludera elever i behov av särskilt stöd i den ordinarie klassen. Det har hattats kring huruvida dessa mindre grupper ska finnas eller inte. De mest utsatta eleverna och deras föräldrar har alltför ofta hamnat i kläm.

Jag tycker i och för sig att de mindre undervisningsgrupperna är väldigt bra. Jag jobbar själv i en sådan. Men jag vill ändå fråga: Ska vi alltså tolka skolborgarrådets satsning som att mindre undervisningsgrupper ska finnas på varje skola och att resurser för detta kommer att finnas utifrån behoven? Och kommer den personal som jobbar med dessa mindre grupper också att få kontinuerlig kompetensutveckling?

Anförande nr 104

Borgarrådet S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Fru ordförande och fullmäktige! Tack för frågan och intresset! Vi brinner uppenbarligen båda för denna grupp av elever. Jag vet inte om du känner till eller har sett vad vi ska ta beslut om i utbildningsnämnden nu på onsdag. Det är precis de frågor du väcker. Vi har under en längre tid arbetat med att ta fram en särskild modell för att kommunen i egen regi ska kunna satsa på särskilda undervisningsgrupper, resursgrupper, som är stadsövergripande, och CSI-grupper, som vi har haft tidigare.

Vi har höga ambitioner när det gäller detta och när det gäller den kompetens och de lärare som ska finnas i dessa grupper. Vi ser också över och säkerställer kvaliteten på de fristående resursskolorna, som tidigare har varit ganska ensamma om att arbeta med denna målgrupp. Jag är helt övertygad om att deras kvalitet också kommer att höjas nu när det finns ett alternativ i egen regi. Jag känner förhoppning!

Anförande nr 105

L i s a C a r l s s o n (S): Det gläder mig att man äntligen tar tag i dessa elever och deras behov, för detta har man inte talat tillräckligt mycket om. Det handlar också om familjer som kämpar i årtal för att få rätt hjälp och stöd. Så är det än i dag med de elever som jag träffar på dagarna. Nu har de i och för sig sommarlov, men annars är de hos mig. Och inte heller hos mig har vi tillräckligt med resurser, för det saknas pengar i budgeten. Detta är vår rektor väldigt tydlig med.

Budgeten är fastställd här i kommunfullmäktige av er i majoriteten, och den täcker inte behoven. Jag hoppas därför verkligen att budgeten revideras så att man nu kan

göra verklighet av det här som du vill införa, vilket du har allt stöd för. Men det måste backas upp med reella resurser i form av både pengar och kompetenta individer som jobbar med pedagogik.

§ 21 Stockholms stads program för inköp 2020–2023

Anförande nr 106

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation och säga att jag är stolt över det program som vi var med och tog fram under förra mandatperioden. Vi gav staden större möjligheter att ställa krav på till exempel utbildningsnivå. Vi breddade klausulen om meddelarfrihet, och vi såg till att man kunde ställa krav på särskilda kontraktsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal om leverantörer inte var kollektivavtalsanslutna. En sak jag tar med mig från min tid som äldreborgarråd är att vi faktiskt, som en av de första kommunerna i landet och för första gången i stadens historia, ställde krav på tjänstepension i upphandlingarna av hemtjänst.

Jag tycker att det har varit intressant att läsa det här dokumentet. Framför allt var det intressant att läsa den reviderade versionen och jämföra med den första remissversionen. En sak som var väldigt tydlig i den första versionen var att vartenda ord om krav i nivå med svenska kollektivavtal var borta där. Det som dock fanns där senare, när dokumentet kom tillbaka, var ett villkor, nämligen att olika typer av krav gällande goda arbetsvillkor och så vidare är bra men också ska uppfattas som rimliga och relevanta för mindre aktörer.

Då kunde jag inte låta bli att tänka på debatten den 5 september 2016 när vi stod i denna sal och talade om arbetskläder och omklädningsrum i hemtjänsten. Vi införde då vid LOV-upphandlingarna krav på att även privata utförare ska följa Socialstyrelsens basala hygienföreskrifter. Där ingår att man ska ha arbetskläder som arbetsgivaren betalar, och man ska kunna byta om ifall kläderna blir kontaminerade. Därmed krävs både arbetskläder och omklädningsrum. Vi fick då höra att detta var onödig detaljstyrning och något som försvårar för små företag.

Jag förutsätter att de som var uppe i den debatten och kallade bland annat omklädningsrum och arbetskläder för onödig detaljstyrning har ändrat åsikt mot bakgrund av den rådande pandemin. Men det väcker ändå frågor om vilka andra krav gällande arbetsmiljö och arbetsvillkor som kommer att vara detaljstyrning och försvårande nästa gång.

Det sista jag vill säga är att jag tycker att man ska läsa Agenda 2030-rådets remissvar – det är ganska hårt. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att de tre övergripande målen för detta program är av rent ekonomisk karaktär. Det är förvisso viktiga mål, men precis som Agenda 2030-rådet konstaterar är detta en möjlighet för staden att göra verklig skillnad, för vi är en så oerhört stor beställare. Att Agenda 2030 nämns i förbifarten kan inte anses vara samma sak som att det genomsyrar hela programmet. Det visar återigen att detta riskerar att bli en papperstiger.

Anförande nr 107

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Så sent som i januari i år ansåg den borgerliga majoriteten i äldrenämnden att det var en bra idé att ta bort

kraven på privata hemtjänstutförare att undvika timanställningar och allmän visstidsanställning. Även kraven på heltidsanställningar mjukades upp, och motiveringen var: onödig detaljreglering.

När förfrågningsunderlagen för hemtjänst beslutades av oss i den rödgrönrosa majoriteten 2017 var rätten till arbetskläder en viktig del. Den borgerliga oppositionen var emot och tyckte att det var onödig detaljreglering.

Jag tror att alla i dag inser värdet av färre timanställda, av arbetskläder och av att de som jobbar i äldreomsorgen har bra villkor och rätt till exempelvis tjänstepension. Jag är också glad över att den borgerliga majoriteten nu ändrat sig sedan remissversionen och återinfört krav på kollektivavtalsliknande villkor. Det är bra!

Det som inte är bra är att kraven i sin tur villkoras av att de ska vara rimliga och relevanta för små företag. Det är samma invändning som tidigare använts mot arbetskläder och trygga anställningar, och det säger mycket om den borgerliga majoritetens ambitioner, eller kanske avsaknad av ambitioner, avseende arbetsmiljö och sociala krav.

Den skrivning som nu förts in efter remissrundan innebär en ny begränsning. Det är rimligt att innebörden av den prövas i ärendet och eventuellt i en ny remissrunda. Det är därför vi i dag vill återremittera ärendet för en sådan beredning.

Vi välkomnar samtidigt att hållbarhetskraven skärpts efter remissrundan men anser att det finns utrymme för ytterligare skärpningar, vilket vi redovisar i vår reservation. Vi föreslår också tydligare insatser mot korruption. Programmet bör skärpas även här.

Med detta vill jag yrka bifall till det gemensamma förslaget till återremiss från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ.

Anförande nr 108

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! När Olle Burell var skolborgarråd berättade han en gång för mig att de två tråkigaste sakerna han visste var miljöarbete och upphandling. Nu tänkte jag tala om båda två, så Olle kan kanske gå ut och äta lite tårta så länge.

Jag vill lyfta att dessa saker går lite hand i hand och är oerhört viktiga. Därför skulle jag när det gäller detta program vilja understryka att det nu inte bara är miljöprogrammet som styr arbetet. Förutom att basera inköp och upphandling på stadens miljöprogram kommer vi också att basera dem på Agenda 2030 och FN:s hållbarhetsmål. Detta är ett steg framåt som är väldigt viktigt för att vi ska kunna göra rätt saker.

Förra veckan var jag tillsammans med näringslivet i Stockholm med i en panel för klimatarbete framåt. Näringslivet har önskemål om att vi ska ha skärpta, tydliga och långsiktiga krav. Om man plockar in hållbarhetsmålen i Agenda 2030 blir det väldigt långsiktiga krav.

Jag skulle också vilja slå ett slag för kategorin upphandling. Kategoribaserad upphandling låter ännu mer spännande, Olle, eller hur? Detta är väldigt kul, för miljöförvaltningen fick vara pilotförvaltning och för några år sedan testa att ha en fleet manager-funktion. De tre senaste åren har vi snäppt upp och blivit bättre på miljöbilar. Just nu står vi ensamma på prispallen med guldmedalj för bästa miljöbilskommun, samtidigt som vi räknar med att vi har sparat ungefär 10–13 miljoner på dessa tre år genom att styra upphandlingen på ett bättre sätt.

Det finns alltså många vinster med att styra inköpen på ett bra sätt, och jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 109

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag skulle bara vilja fråga dig, Katarina, vad du säger om Agenda 2030-rådets remissvar. Jag tycker att kritiken var ganska hård. Det man fick med sig var att det känns som att ni missar en chans att använda den enorma upphandlingsapparaten – vi pratar om miljarder kronor – till att faktiskt vrida samhället i en annan riktning.

Det handlar inte bara om den ekologiska hållbarheten utan också om den sociala och den ekonomiska. Här är det väldigt stor tyngdpunkt på det ekonomiska. I början av dokumentet nämns tre övergripande mål, som är överordnade: rätt kvalitet, attraktiv avtalspart och kostnadseffektivitet. Det är jätteviktiga saker, men man hade redan från början kunnat ha med dessa bärande principer i Agenda 2030. I remissversionen fanns inte Agenda 2030 med över huvud taget; nu har det petats in på s. 9 av 14, där man skriver om Agenda 2030-målen lite i förbifarten.

Håller du med om den kritiken? Försitter ni nu en chans att faktiskt använda hela vår upphandlingsmuskulatur för att vrida utvecklingen?

Anförande nr 110

Borgarrådet L u h r (MP): Nej, jag tycker faktiskt inte att vi försitter en chans. Det man kanske missar när man läser programmet är att det kommer att tas fram ytterligare tillämpningsanvisningar under programmet. Det är delarna i programmet som kommer att styra vad som ingår i dem, samtidigt som våra strategidokument och handlingsplaner kommer att styra vad som händer i planerna. Jag tycker alltså inte att vi försitter någon chans, utan jag tycker att detta är en stor möjlighet att bli bättre på inköp och upphandling.

Anförande nr 111

O l l e B u r e l l (S): Fru ordförande! Miljöborgarrådet sa just att jag skulle ha sagt att det fanns två saker som var jättetråkiga, nämligen miljöfrågor och upphandlingsfrågor. Jag vill bli rätt citerad. Jag sa så här: Nu har jag äntligen hittat en fråga som jag tycker är ännu tråkigare än miljöfrågor, nämligen upphandlingsfrågor. Det tycker jag att miljöborgarrådet måste se som ett tecken på ett långsamt uppvaknande och en positiv rörelse i min politiska värld.

Anförande nr 112

Borgarrådet L u h r (MP): Det är helt korrekt; det var precis så du sa. Tack för rättelsen!

Anförande nr 113

I n g e l a E d l u n d (S): Ordförande och fullmäktige! Till skillnad från Olle tycker jag faktiskt att upphandlingsfrågor är både intressanta och riktigt roliga.

Det förslag till inköpsprogram som gick ut på remiss i höstas var häpnadsväckande tunt beträffande sociala krav och anställningsvillkor. I kväll har vi en något bättre version framför oss. Det kan vi naturligtvis se som ett steg framåt, men det väcker fortfarande oro för framtiden. Frågan om anställningsvillkor är betydligt bredare än bara en arbetsmiljöfråga. Vår inställning är att vi som upphandlare självklart ska ha samma krav på företag vi upphandlar av som på oss själva som arbetsgivare.

Sedan har vi formuleringen under rubriken arbetsmiljö: För att mindre leverantörer ska kunna delta är det av avgörande betydelse att kraven som ställs är rimliga och relevanta. Låt oss kika lite på vad arbetsmiljölagen säger: "Arbetsmiljön skall vara tillfredsställande med hänsyn till arbetets natur och den sociala och tekniska utvecklingen i samhället." Det är alltså behoven i verksamheten som styr kraven, inte vilka företag som opererar där.

Om jag hanterar avfall eller andra farliga ämnen på jobbet behöver jag utrustning som skyddar mig, och jag behöver ha tillgång till omklädningsrum, punkt. Har jag tunga lyft i mitt jobb behöver jag antingen begränsa dem eller få hjälpmedel som minskar skaderisken, punkt. Jobbar jag i en bullrig miljö behöver jag skydda mina öron, punkt. Har jag en ständig stress på jobbet som beror på en dålig arbetsorganisation eller ledning behöver åtgärder vidtas, punkt. Det är alla arbetsgivares skyldighet att arbeta förebyggande och systematiskt med att skapa en god arbetsmiljö, punkt.

Detta är bara några exempel på krav som är både rimliga och relevanta i alla våra verksamheter som bedrivs i egen regi och alla verksamheter som upphandlas. Så gör om och gör rätt! Kom tillbaka med ett program som visar att staden tar ansvar för alla som jobbar i våra verksamheter!

Bifall till Socialdemokraternas reservation!

Anförande nr 114

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande och fullmäktige! Jag tänkte lyfta en annan sak som remissinstanserna tar upp och som rör bland annat Agenda 2030. Det handlar om upphandling av skyddade boenden för våldsutsatta, till exempel. Man menar att det inte är riktigt tydligt hur Stockholms stad ställer sig i framtiden. Är detta något som kan konkurransutsättas och upphandlas, eller hur ställer sig Stockholms stad i framtiden?

I dag kom en rapport från Socialstyrelsen som är ganska intressant. Den visar att andelen privata, vinstdrivande företag i denna sektor har gått från 8 till 37 procent bara under de senaste sju åren. Detta är något som bland annat kvinnojoursrörelsen har tagit upp. Jag skulle vilja lyfta den oron och den farhågan. Kanske finns det ett ansvarigt borgarråd som kan svara på hur man ställer sig till detta eftersom det inte är tydligt i programmet. Socialborgarrådet är inte här, men kanske den som är ansvarig för Agenda 2030.

Annars yrkar vi också bifall till det gemensamma återremissyrkandet i kommunstyrelsen.

Anförande nr 115

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Fru ordförande! När jag jämförde det här programmet med det som vi tog fram och som gällde under vår tid vid makten lade jag märke till flera saker, till exempel att ni har tagit bort skrivningar om att leverantörer ska dela stadens mål i fråga om respekt för grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter genom hela leverantörskedjan. Med tanke på den diskussion vi hade tidigare om att skrivningar om mänskliga rättigheter och diskriminering minsann finns närvarande i alla stadens styrdokument undrar jag hur det grönbå styret ställer sig till att just det stycket tagits bort. Är anledningen att ni inte vill säkerställa grundläggande rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter genom hela leverantörskedjan?

Ni hade också tagit bort kraven på kollektivavtalsliknande villkor. Ni har nu fört in skrivningar om arbetsvillkor men skriver fortfarande att detta ska tillämpas när det bedöms nödvändigt. Jag undrar när det inte skulle vara nödvändigt.

Ni skriver också att goda arbetsvillkor ska gälla för verksamheter i Sverige. Jag undrar såklart hur ni ställer er till de inköp som Stockholm gör av varor som producerats i andra länder. Vill vi köpa in varor som har tillverkats under usla arbetsvillkor, där barnarbete kanske varit involverat och så vidare?

Jag reagerar också på hur ni efter remissrundan har tryckt in en skrivning om Agenda 2030 genom en hänvisning med tre ord. Mot bakgrund av hur högt det grönbå styret anser sig prioritera arbetet med Agenda 2030 är det intressant att se att det behandlas på det sättet, bara i förbifarten.

Jag vill med detta yrka bifall till Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Feministiskt initiativs förslag till återremiss.

Anförande nr 116

B o r g a r r å d e t W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Detta kanske är mer en ordningsfråga. Vi är här för att debattera ett förslag som ligger på bordet. Katarina är den enda från majoriteten som begär ordet – hedersamt, med tanke på dina ämnesområden. Ingen annan går upp i talarstolen.

Vi måste nog börja ha en diskussion om vad fullmäktige är till för. Ska vi här kunna brottas med olika idéer och olika politiska åskådningar måste man vara villig att ta debatt, och man måste stå för sina förslag. Ni vill ju uppenbarligen ha igenom detta förslag, men ingen, förutom Katarina Luhr, är villig att ta debatt på sitt område.

Sissela, jag vill tacka dig för tiden i fullmäktige. Du bidrar väldigt mycket i debatten. Jag vet att detta är ditt sista fullmäktigesammanträde, och jag vill passa på att tacka dig och på demokratins vägnar beklaga att du inte fick svar på dina frågor.

Anförande nr 117

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill inte förlänga debatten, men jag kan ju apostrofera Katarina Luhr och till exempel Martin Hansson, Cecilia Obermüller, Karin Ernlund och Jan Jönsson. Det har ställts en del relevanta frågor här, inte minst till Miljöpartiet, när det gäller mänskliga rättigheter, antidiskriminering, ILO-konventionen, Agenda 2030-rådet och så vidare. Vi har också en konkret fråga om upphandling av kvinnojourer. Det skulle uppskattas om någon bemödade sig att gå upp och bemöta de frågorna.

§ 22 Nya tomträttsavgälder för skolor och förskolor

Anförande nr 118

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Detta ärende känns möjligen, måste jag själv erkänna när jag läser det, en aning tekniskt komplicerat. Men i absolut enklaste drag innebär detta förslag att förskolors och skolors tomträttsavgälder ska baseras på avgälden för flerbostadshus i stället för på avgälden för kontor, som det är i dag. Anledningen till detta är att den förenklade värderingsmetod som man har använt sedan kommunfullmäktige senast fattade beslut om avgälden för förskolor och skolor i mars 2017 i vissa fall har inneburit krav på mycket stora avgäldshöjningar eftersom hyresvariationen och marknadsvärdesvariationen för kontor är betydligt större än för lokaler med begränsad kommersiell användning, dit skolor och förskolor skulle höra.

Majoriteten av stadens skol- och förskoletomträtter är upplåtna till Sisab, stadens bolag som äger och förvaltar skol- och förskolelokaler. Det är de som drabbas hårdast av läget just nu. Exploateringskontoret bedömer alltså att privata aktörer i större omfattning har sin verksamhet i friköpta fastigheter och därmed inte påverkas i lika stor omfattning av förslaget.

Staden har över 100 tomträtter upplåtna till Sisab som är aktuella för omförhandling. Totalt tror jag att det är 550 tomträtter, men 100 ska omförhandlas nu. De är beroende av att detta beslut kan gå igenom i dag.

Det finns ett antal tekniska instrument beskrivna i detta ärende. Det handlar om nivåer fram och tillbaka, som såklart är jätteviktiga för att få fram så korrekta och rättvisande avgälder som möjligt. Men om man frågar sig vad detta ärende innebär är det sammanfattningsvis att den årliga kostnad som Sisab betalar, vilket blir den årliga intäkten för exploateringskontoret, beräknas minska med 20 miljoner kronor per år, från 180 till 160 miljoner kronor, om förslaget går igenom.

Summan av kardemumman är alltså att skolornas kostnad för avgälden blir lägre liksom exploateringskontorets intäkt, men vi har beräknat skolornas tomträttsavgälder på ett mer rättvisande sätt.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 119

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande och kommunfullmäktige! Jag välkomnar de nya tomträttsavgälderna för skol- och förskolelokaler. Jag ser också att ärendet innehåller en bra beskrivning av historik och analys när det gäller påverkan på kommunens förskole- och skollokaler. Men jag saknar en analys av vad denna modell kommer att få för konsekvenser, inte bara för de kommunala utan också för de fristående aktörerna. Jag tycker att detta är avgörande för att undvika oönskade konsekvenser och snedvriden konkurrens. Det borde även majoriteten hålla med om.

Vi lämnade i mars månad in en reservation med frågeställningar. Jag tänker faktiskt läsa upp dem och vill ha svar. Kommer förslaget att innebära en höjning eller en sänkning för de fristående aktörerna? Hur kommer konkurrenssituationen att påverkas? Finns det några risker för snedvridning av konkurrensen? Påverkar de nya avgälderna incitamenten för var verksamheter etableras? Hur mycket kommer skolpendlingen att öka? Det finns redan en segregering inpendling från ytterstad till innerstad – kommer den att förvärras? I princip inga friskolor tillämpar i dag närhetsprincipen utan använder i stället kötid som urvalsmetod. Många etablerar sig i välbärgade områden men marknadsför sig i utsatta områden. Jag vill ha svar från majoriteten på våra frågor.

Anförande nr 120

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande! Tack för frågorna! De var inte ställda till mig utan rent allmänt i reservationen. Jag vill bara kommentera dem lite snabbt.

För det första förstår jag inte riktigt kopplingen till privata förskolor eller varför ni drar in det så mycket i ärendet. Detta ärende har inte att göra med vem som driver verksamheten. Tomträtsavgälden blir densamma oavsett om det är en kommunal eller en privat förskola, om man hyr en tomträtt av staden. Jag tror att många privata även bedriver sin verksamhet på ägd mark.

Men svaret på din fråga är nej, konkurrenssituationen påverkas inte. Avgälderna blir desamma för kommunala och privata förskolor. Ingen kommer att få någon sänkning från nuvarande nivå eftersom det ändå kommer att ske en uppräknings. Men uppräkningsen kommer att bli lägre både för de kommunala och för de privata eftersom vi tillämpar en likhetsprincip enligt kommunallagen. Jag skulle alltså vilja säga att det inte är någon skillnad.

Anförande nr 121

Borgarrådet K a s i r g a (S): Tack för svaret! Jag hade egentligen önskat att dessa svar också hade funnits i ärendet. Jag tycker att det är viktigt att göra en konsekvensanalys av en modell och titta på vilka konsekvenserna blir inte bara för de kommunala skolorna utan även för de andra, fristående skolorna. Jag ser alltså inte någon motsättning eftersom de ändå får sin finansiering från offentligheten, från oss.

Anförande nr 122

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag är inte helt nöjd med svaret, Johan, så du kan förbereda dig på att gå upp igen. Vi är fullt medvetna om likställighetsprincipen enligt skollagen och kommunallagen. Vi kan inte på något sätt gynna den ena framför den andra.

Däremot finns det vissa fördelnings- och sammansättningseffekter som spelar roll här. Det handlar till exempel om att fristående aktörer är överrepresenterade i innerstaden. Innerstaden påverkas i detta fall mest positivt av denna förändring. I och med att markvärdet för kontor är högre i innerstaden än i ytterstaden är det där vi

kommer att se motsvarande lättnader. Eftersom friskolor i större utsträckning finns inne i stan blir det ändå en effekt.

Vi reserverar oss inte mot detta ärende som helhet, utan vi efterlyser en lite djupare analys. Min erfarenhet efter att ha suttit i exploateringsnämnden ett par år är att man ibland ser ganska smalt på sitt område. Exploateringskontorets uppdrag är att förvalta stadens mark, ekonomi, projekt och så vidare. Men vissa beslut som exploateringsnämnden fattar kommer också att få konsekvenser utanför den egna organisationen. Det faktum att fristående aktörer i högre grad är representerade i innerstaden väcker i detta fall frågor. Innebär detta till exempel att vi skapar incitament vad gäller etablering i innerstaden? Hur kommer det att påverka skolpendling och så vidare?

Jag efterlyser över huvud taget ett ännu mer stadsövergripande perspektiv på exploateringskontorets ärenden. Tjänstemännen är otroligt duktiga, men ofta när man sitter med frågor som exempelvis markanvisning till en extern, privat aktör som ska bygga en skola eller en förskola, som staden sedan kan hyra in sig i, saknas det en analys av vad detta till exempel innebär för stadens lokalhyreskostnader på kort och lång sikt. Vi vet till exempel att Sisab bygger till självkostnadshyra, men det gör inte privata aktörer – de har marknadsmässig avkastning.

Ibland måste vi alltså ta ett lite större grepp om rena ekonomiska ärenden som exploateringskontoret handhar. Det vi skulle vilja veta i detta ärende är återigen: Vilka blir effekterna av att skolornas etablering faktiskt ser ut på olika sätt? Vi har en överrepresentation av fristående aktörer i innerstaden. Vad skulle detta kunna få för effekter? Det skulle också kunna hjälpa oss i exploateringsnämnden och i kommunfullmäktige att fatta klokare beslut.

Anförande nr 123

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Det är klart att jag ska svara, som du bad om, Clara Lindblom.

Det är möjligt att den analysen inte finns exakt utifrån det som du säger. Men precis som jag sa i mitt huvudanförande vad gäller effekten på de kommunala skolorna vet vi att detta kommer att innebära ungefär 20 miljoner lägre avgäld, från 180 till 160 miljoner kronor. När det gäller de privata aktörerna är det ytterst få som har tomträtt. Jag tror att det står någonstans i ärendet att staden totalt upplåter 1,7 miljoner kvadratmeter klassade som skollokaler. 1,55 miljoner av dem går till Sisab. Privata aktörer har alltså en mycket liten andel. Men den andel som de ändå har får ju precis samma sänkning som de kommunala skolorna. I övrigt har de privata ägd mark.

Vad gäller ytterstad och innerstad kommer det fortfarande att vara en skillnad, precis som det är i dag. Avgälden kommer att vara högre i innerstaden än i ytterstaden, eftersom den baseras på bostadsavgälden.

Detta är det svar jag kan ge. Vi särbehandlar ingen, utan det är lika villkor för såväl kommunala som privata utförare.

Anförande nr 124

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag är som sagt inte ute efter att vi skulle sätta avgälden olika, för det vet jag mycket väl att vi inte får göra, utan det handlade just om sammansättningskillnaden, som du talade om, Johan Nilsson. Det man hade kunnat utveckla i ett sådant här svar var det du nämnde på slutet, med 1,7 miljoner kvadratmeter varav 1,55 miljoner till Sisab. Det är en indikation på att det inte behöver slå olika mellan aktörer. Det var det vi var ute efter: Är det så att fristående aktörer i högre utsträckning har tomträtt i innerstaden och därmed blir extra gynnade? Kan det i sin tur sedan styra etableringen på något sätt? Då behöver man veta det innan. Nu svarade du på det, vilket var jättebra. Tack, Johan Nilsson!

Anförande nr 125

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Jag ska inte förlänga debatten så mycket. Jag tänkte bara framhålla det som både Kadir Kasirga och Clara Lindblom har sagt. Jag tackar Johan Nilsson för svaren. Jag håller med om att ärendet vid en första anblick kan upplevas som väldigt tekniskt. Men man skulle kunna prata om ärendet som att det egentligen handlar om markpolitik. Genom hur vi använder marken kan vi styra i vilken riktning vi vill utveckla staden. Jag håller verkligen med om det som Clara Lindblom lyfter fram. Jag skulle gärna vilja se det perspektivet mycket tydligare i exploateringsnämnden.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas reservation. Vi vill komplettera det här underlaget med en analys av hur detta kan påverka snedvriden konkurrens, stadens ekonomi och långsiktigt skolsegregationen i Stockholm.

Anförande nr 126

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag ska verkligen inte heller förlänga debatten. Jag vill bara säga att väldigt mycket bra har sagts och att jag yrkar bifall till vår gemensamma reservation som vi har tillsammans med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna.

§ 23 Kabelverket etapp 3 inom fastigheten Kabelverket 13 m.fl. i Solberga, Älvsjö

Anförande nr 127

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Stadsutvecklings- och -omvandlingsprojektet Kabelverket i Älvsjö, som även kallas för Älvsjöstaden, runt telekomföretaget Ericssons tidigare lokaler har redan tillfört och kommer att kunna tillföra ett stort antal bostäder och skolplatser till staden, vilket givetvis är väldigt positivt. Kabelverket beräknas omfatta nästan 1 800 bostäder, lokaler, utbyggd skola, förskolor, parker, idrottshall och bollplan i ett område som tidigare endast använts för kontors- och industriverksamhet. Kabelverket är ett lyft för Älvsjö och skapar liv och rörelse i ett område nära Älvsjö station. Projektet är uppdelat på flera etapper. I dag har vi att ta ställning till ett reviderat genomförandebeslut för etapp 3 och 4 vilket föranleds av att det uppstått fördyringar under genomförandet.

De sammanlagda utgifterna i löpande prisnivå beräknas nu till ca 127 miljoner kronor. Investeringsinkomsterna beräknas till ungefär 16 miljoner kronor, varav huvuddelen utgör ersättning för Älvsjövägen. Markförsäljningen för projektet genomfördes 2018 till en köpeskilling på nästan 50 miljoner kronor. Lönsamhetskalkylen i projektet enligt nuvärdesmetoden redovisar ett negativt nettonuvärde på 50 miljoner kronor inklusive tidigare nedlagda utgifter och inkomster, vilket gör att täckningsgraden blir ungefär 59 procent. De fördyringar som har uppstått förklaras av tekniska faktorer som geotekniska åtgärder, ledningsomläggningar, va-schaktning, grundförstärkning i mark och hantering av förorenade massor.

Projektet är just nu under fullt genomförande och innebär stora kvaliteter för Stockholm och det berörda området, som jag inledde med att säga. Men det är också viktigt att säga att exploateringsnämnden behöver tillämpa en god utgiftskontroll i det fortsatta genomförandet av samtliga etapper av Älvsjöstaden. Det här projektet ska följas upp noga. Jag tänker jobba för att exploateringsnämnden både gör det och återkommer med reviderade beslut i god tid. Efter den lilla piskan vill jag ändå säga att jag är glad och stolt över hur vi utvecklar Stockholm. Det här är ännu ett exempel. Vi bygger om ett före detta kontors- och industriområde till attraktiva bostads- och verksamhetsområden med förskolor och skolor. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 128

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vi har ingenting att invända i bemärkelsen att vi skulle ha ett eget förslag till beslut. Vi har bara ett särskilt uttalande.

Det här projektet har pågått ett tag. Vi är positiva. Det jag säger gäller både ärende 36 och 37 på föredragningslistan, det vill säga både etapp 3 och 4. Jag kommer inte att gå upp och säga samma sak under ärende 37.

Det vi skulle vilja efterlysa i det här sammanhanget är att man tar ett helhetsgrepp om hela Solberga-Älvsjö. Saken är den att det pågår en mängd parallella projekt i Solberga. Det är olika delar. Det som man utgår från är ett planprogram från 2012, det vill säga ett program som har åtta år på nacken. Vi skulle vilja ha en helhetsområdesplanering för hela Solberga, ett fokusområde. Vi vill att särskild hänsyn tas till Solbergaskogen, som är ett väldigt uppskattat natur- och rekreationsområde. Det här området kommer att bli ännu viktigare i takt med att allt fler bostäder byggs. Vi tror att man skulle kunna utveckla Solbergaskogens rekreativa värden med tydliga entréer, promenadstråk, fler målpunkter och så vidare.

Det man också ska ha med sig i det fortsatta arbetet är att E4 är en av landets mest trafikerade motorleder. Luften där är oerhört dålig redan nu. Träd och grönska är ju inte bara fina att titta på. Visst kan det vara någon liten fågel som kvittrar också eller vad det nu kan vara. Men det är också viktigt för att till exempel rena luften, för dagvattenhantering och så vidare.

Jag har ett medskick, nu när Johan Nilsson ändå är framme med piskan: Uppmana exploateringskontoret att ta ett helhetsgrepp om området! Det är väldigt många parallella projekt som pågår. Genom att ha en områdesplanering och ta ett helhetsgrepp skulle man kunna lyfta det här stadsutvecklingsarbetet ytterligare.

Anförande nr 129

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Återigen gör jag en kort visit i talarstolen. Vi i Feministiskt initiativ ansluter oss till Vänsterpartiets särskilda uttalande.

§ 25 Projekt Södra Värtan i Norra Djurgårdsstaden

Anförande nr 130

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Södra Värtan ingår tillsammans med projekten Värtapiren och Valparaiso i projektet Värtahamnen, som i sin tur är en del i Norra Djurgårdsstaden. Dagens ärende är ett reviderat inriktningsbeslut med revidering och redovisning av ekonomin i projektet Södra Värtan. Som framgår av ärendet planeras det just nu för 1 500 bostäder och 115 000 kvadratmeter kommersiella lokaler. Jämfört med tidigare fattat beslut är det en minskning med 200 bostäder och en ökning av de kommersiella lokalerna. Det i sin tur beror på att staden nu projekterar och utreder en ytterligare F-6-skola inom Södra Värtans mellandel, ett önskemål som framkommit under resans gång. Dialog förs nu mellan utbildningsförvaltningen och exploateringskontoret.

I Södra Värtan finns goda möjligheter att bygga en levande och hållbar stadsdel med bostäder och arbetsplatser i ett av Stockholms bästa lägen, med närhet till city, natur och vatten. Precis som med föregående ärende är det sådana här projekt jag tycker väldigt mycket om själv – vi omvandlar före detta industriområden eller kontorsområden till attraktiva bostadsområden, vilket är just vad som kommer att gynna Stockholm. Det är därför väldigt glädjande att kunna gå fram med det här beslutet. Det är ett beslut som bidrar till den levande stad som vi alla vill se.

I ett tidigare inriktningsbeslut från 2016 fattades det beslut om att utredningsutgifterna för det här projektet fick uppgå till 160 miljoner kronor. Detta har nu överskridits. Därför behövs det ett reviderat inriktningsbeslut för Södra Värtan. Förslaget är att exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta att planera förutsättningarna för exploatering till en investeringsutgift på upp till 230 miljoner kronor samt därutöver att exploateringsnämnden medges rätt att genomföra exploatering inom en del av Södra Värtan i Norra Djurgårdsstaden till en investeringsutgift om 132 miljoner kronor. Lönsamhetskalkylen ger ett högt positivt nettonuvärde på nästan 1,3 miljarder kronor. Det är väldigt positivt att lönsamheten i projektet bedöms som god. Det här bedöms bli ett väldigt lönsamt projekt. Efter de planerade investeringar som kommer att göras i skola, gymnastiksal och förskolor kommer det fortfarande att vara ett lönsamt projekt. Det tror jag att kommunkoncernen är väldigt glad för, för då kan skuldökningen begränsas, vilket kommer att visa sig vara extra viktigt i framtiden med anledning av de svåra tiderna och effekterna av att den pågående pandemin slår mot vår ekonomi. För att finansiera projektets investeringsutgifter har det varit nödvändigt att planera för en större andel bostadsrätter än hyresrätter.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 131

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen och exploateringsnämnden.

En sak som jag verkligen vill skicka med i den här debatten är att ni när ni använder ordet ”hållbarhet” och talar om hållbarhetsmål och så vidare ska komma ihåg att det finns olika aspekter av det begreppet. Ekologisk hållbarhet är en av dem. Social hållbarhet är en annan. Norra Djurgårdsstaden är imponerande på otroligt många sätt. Lyckas vi ta de lärdomar vi drar i Norra Djurgårdsstaden och tillämpa dem i andra stadsutvecklingsprojekt kommer vi till exempel att kunna utveckla oss väldigt mycket på klimatområdet. Men den sociala hållbarheten haltar.

När Johan Nilsson talar om en ”större andel bostadsrätter” är det ganska modest uttryckt. Det är 80 procent bostadsrätter och 20 procent hyresrätter i projektet, trots att projektet även efter investeringar i förskola, skola och så vidare är väldigt lönsamt.

Vi måste fråga oss hur vi ska göra med de stora markreserverna. Jag ska inte gå in i småhusdebatten, även om jag kan konstatera att det är oerhört glest här. Men jag kan konstatera att de stora markreserver vi har till stor del består av förorenad industrimark. Det krävs överdäckningar och så vidare. Om det varje gång är så stora investeringar att vi måste ha runt 80 procent bostadsrätter kommer vi hela tiden att bygga väldigt homogena nya stadsdelar. I Norra Djurgårdsstaden är det i dag på vissa håll en jämnare fördelning av bostadsrätter och hyresrätter, men det här måste anses vara extremt ojämnt, med 80–20. Vi får ändå en stadsdel där hyrorna i de nyproducerade hyresrätterna är väldigt höga. Det här måste vi fundera kring.

Vi tycker att man ska skicka tillbaka det här ärendet i syfte att utreda att höja andelen hyresrätter. Det är ett lönsamt projekt. Men återigen: Det här är en fråga som vi måste bära med oss. När vi nu bygger på förorenad industrimark och så vidare, hur ser vi då till att vi inte tappar bort den sociala hållbarheten? Säger man hela tiden att alla projekt måste bära sig själva, att vi måste gå plus i alla projekt och så vidare så kommer den sociala hållbarheten tyvärr alltid att prioriteras ned. Det ser vi också i prognoserna för exploateringsnämnden, där 35 procent av de prognostiserade markanvisningarna kommer att gå till hyresrätter. Då har vi en situation där vi inte får en blandad stad och där vi inte kommer till rätta med bostadsbristen, som faktiskt primärt gäller hyresrätter.

Jag har alltså ett medskick här: När det gäller stadsutveckling och stadsutvecklingsområden av den här typen måste vi fundera på hur vi gör för att inte tappa bort den sociala hållbarheten.

Anförande nr 132

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag skulle då vilja veta vad Clara Lindblom vill att man ska göra i praktiken för att hamna där hon säger att vi bör hamna med den sociala hållbarheten.

Clara Lindblom! Om din lösning är 50 procent hyresrätter, vilka i sin tur enligt dig blir alldeles för dyra, och man dessutom inte har råd att sanera marken och ta hand om den exploaterbara ytan på ett ekonomiskt korrekt sätt, hur vill du då göra? Hur ska du kunna finansiera hanteringen av ett stadsutvecklingsområde som har stora kostnader med sig? Det finns stadsutvecklingsområden som inte har de kostnaderna

med sig, men de här stadsutvecklingsområdena har det. Jag skulle vilja veta hur du tänker. Hur tänker Vänsterpartiet att ni över huvud taget ska kunna klara av att exploatera utan att någon ska betala?

Anförande nr 133

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Joakim Larsson! Jag tycker att din partikamrat svarade ganska bra på den frågan. Även efter investeringar i förskola och skola samt marksaneringar är det fortfarande ett lönsamt projekt. Då tror jag att det finns utrymme att öka andelen hyresrätter.

Vi kan också titta på till exempel de krav på social hållbarhet som man faktiskt har ställt, i alla fall i vissa delar. Detta är en del av det hållbara i Norra Djurgårdsstaden. Man har gjort det i Kolkajen, om jag inte missminner mig helt. De som har vunnit de markanvisningstävlingarna har byggt små bostadsrätter, till exempel studiolägenheter. Det kan man väl göra. Det beror på hur man tolkar begreppet ”social hållbarhet”. Men jag tror att de grupper som jag tänker på inte kommer att ha möjlighet att efterfråga de små studiobostadsrätterna.

Frågorna är alltså hur man väljer att hantera överskott i projekt och vilka krav man ställer i sin markpolitik.

Anförande nr 134

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Fru ordförande! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut, som vi har anslutit oss till i kommunstyrelsen.

Enligt nuvarande förslag kommer enbart 20 procent av bostäderna inom Södra Värtan att vara hyresrätter och resten bostadsrätter eller lägenheter med äganderätt. Det här riskerar såklart att förstärka Norra Djurgårdsstadens karaktär som väldigt homogen stadsdel. Detta tycker vi är anmärkningsvärt, inte minst med tanke på de grönblås brinnande engagemang för att gynna blandade boendeformer i syfte att bryta segregationen. Åtminstone är det de argumenten vi får höra när det gäller utförsäljning av allmännyttan i ytterstaden. Vi hade hellre velat se ett förslag där minst 50 procent av bostäderna är hyresrätter.

Eftersom det här antagligen blir mitt sista inlägg i kväll och detta är mitt sista kommunfullmäktigesammanträde vill jag passa på att tacka för de här sex åren. Jag vill rikta ett särskilt stort tack till er som står på samma sida i kampen för jämlikhet, jämställdhet och mänskliga rättigheter, men jag vill även tacka er på den grönblå sidan för att ni har utmanat mig i debatter och fått mig att vässa argumenten.

Anförande nr 135

J o h a n N i l s s o n (M): Nu förstör jag den fina sortin när jag kliver upp här och tar replik. Det var nog mig du pratade om, tänkte jag, Sissela Nordling Blanco. Nej, jag skojar bara. Ett stort tack till dig själv!

Jag håller med om att 80 procent hyresrätter inte är idealiskt. Självklart är det inte det. Vi har som mål 50 procent hyresrätter. Men som jag sa inledningsvis har det att

göra med ekonomin. Södra Värtan är en del av Norra Djurgårdsstaden, och där är andelen hyresrätter större än 20 procent. Vad gäller ekonomin i det här projektet visas ett väldigt positivt nettoresultat i just den här delen, men för Norra Djurgårdsstaden som helhet är det inte så. Nu har vi ännu inte sett var allting slutar, men det beräknas gå ungefär plus minus noll. Det är viktigt att någonting lyfter upp det.

När vi var tvungna att ta bort 246 lägenheter för att få in skolan tog vi bort 246 bostadsrätter. Det var projekterat för 80–20 redan enligt föregående inriktningsbeslut, som fattades 2016.

Anförande nr 136

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FD): Vi tycker fortfarande att det är viktigt att vi behöver fler insatser för att bryta den homogenitet som präglar Norra Djurgårdsstaden, och det gäller hela området. De hyresrätter som finns där är också väldigt dyra. Det är inte en stadsdel där vem som helst kan bosätta sig. Därför tycker vi att det är särskilt viktigt att man prioriterar att bygga för fler. Det behövs fler hyresrätter, och det behövs fler hyresrätter som fler har råd att bo i.

Anförande nr 137

B o r g a r r å d e t L i n d b l o m (V): Jag har ett absolut sista tillägg i debatten. Visst kan en hyresrätt vara dyr, men för att kunna köpa en bostadsrätt krävs det att man får banklån och kan gå in med en kontantinsats. Det gör att väldigt många personer som har okej inkomster men som kanske frilansar eller har ojämna inkomster har svårt att köpa en bostadsrätt men däremot har råd med en lite dyrare hyresrätt. Det betyder inte på något sätt att jag bara vill ha dyra hyresrätter eller att jag tycker att den fördelning är bra som nu finns i Norra Djurgårdsstaden i sin helhet, där det är hälften bostadsrätter och hälften hyresrätter men där hyresrätterna är väldigt dyra. Men man ska komma ihåg att det finns ett egenvärde i hyresrätter just för att den boendeformen har mycket lägre trösklar än bostadsrätter.

§ 26 Överenskommelse om exploatering med tomträtt inom del av fastigheten Sillö 4 i Larsboda med Logistik Contractor AB och LC Development Fastigheter 15

Anförande nr 138

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Den grönbå majoriteten har en tydlig ambition att staden och regionen ska bli mer sammanhållna och att det ska finnas goda förutsättningar för bostäder, arbetsplatser och service i stadens alla delar. Planeringen för arbetsplatser är särskilt viktig i utvecklingen av ytterstaden, framför allt i söderort, för att skapa en balans i transportsystemet. I dag finns de flesta arbetsplatser i innerstaden, Kista och norrort, trots att många av kommunens invånare bor i söderort. Staden arbetar därför strategiskt för att öka antalet arbetsplatser i de södra delarna, där antalet arbetsplatser inte ökat i samma takt som vi byggt ut antalet bostäder. Den här föreslagna markanvisningen för ett centrallager för livsmedel inom Larsboda verksamhetsområde är därför en viktig pusselbit i arbetet.

Sedan 50-talet har det bedrivits verksamhet på Sillö 4 av Skanska. Det har varit bergverksamhet, tillstånd för berguttag, asfaltverk, kontor och betongfabrik. Ett bolag har nu fått en markanvisning för ett centrallager för livsmedel inom den norra delen av fastigheten. Antalet arbetsplatser beräknas vid full kapacitet uppgå till ungefär 1 000 stycken. Det är tänkt att vara ett centrallager för internetbaserad mathandel. Om det går som vi alla hoppas kommer byggaktören i enlighet med planeringen att bygga och montera solceller på taket till byggnaden. Fastigheten ligger inom Larsboda verksamhetsområde. Där finns det en befintlig detaljplan för industri- och lagerverksamhet.

Exploateringsnämnden har upprättat ett förslag till överenskommelse om exploatering, men det har villkorats av ett godkännande här i kommunfullmäktige. Jag ser väldigt positivt på förslaget, som jag tror kommer att innebära och medföra ett viktigt tillskott av arbetsplatser till söderort, vilket ligger i linje med den grönbå majoritetens politik för ett hållbart växande och en dynamisk storstad.

Eftersom den planerade verksamheten är så storskalig kommer den att innebära ett omfattande transportarbete på väg. Men markanvisningsområdet är planerat mindre än 200 meter från Nynäsbanans järnvägsspår. Därför tycker jag att det är viktigt att i den fortsatta processen föra en diskussion med de här bolagen om huruvida det går att göra någon form av spåranslutning till centrallagret för att på så sätt minska de transporter som görs på väg.

Med det sagt yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 27 AB *Stockholmshems nyproduktion av bostäder i kv. Rosenlundsparken, Södermalm*

Anförande nr 139

Borgarrådet *W e d i n* (M): Jag tror att vi har en bolagsstyrelseordförande som anmäler sig till debatten precis nu, nämligen Björn Ljung. Det var det jag väntade på. Jag ska fatta mig kort, i och med att det här är ett ärende med enighet; jag ska inte förlänga debatten. Men det är viktigt att påpeka att det här är ett projekt som har blivit dyrare. Det är därför det är upp till beslut nu. Den tidigare entreprenörens betalningsproblem, hävning av avtal och nya upphandlingar gjorde att bygget i princip stod still under större delen av 2019. Men nu är projektet åter igång – därav detta beslut. Kostnadsökningen förklaras just av nya upphandlingar i det här senare läget och en förlängd byggtid. Jag tycker att detta är värt att påpeka i samband med beslutet.

Anförande nr 140

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tyckte att det där med järnvägsspåret till Larsboda var så bra att jag var tvungen att gå bort till Johan Nilsson och säga det. Tänk vilken jättebra idé: De importerade livsmedlen lastas av i Norvik och fraktas sedan på järnvägen till Larsboda och det nya arbetsplatsområdet. Och så höll jag på att missa det här ärendet. Ojojjoj!

Det här började för väldigt många år sedan, för ungefär tio år sedan, då vi i Stockholmshem konstaterade att området i och runt kvarteren Linjalen och Ögonmättet och Rosenlundsparken var Södermalms näst otryggaste efter Medborgarplatsen. Det har varit mycket droghandel, och många människor som dessvärre lider av beroendesjukdomar har rört sig där. Polisen har haft väldigt mycket arbete. Då kom vi på: Tänk om vi skulle se om vi kunde bygga lite nytt i området!

I området finns också en förskola som haft tillfälliga bygglov. Som ni vet är det många förskolor som har tillfälliga bygglov. Den inlemmas nu i den ordinarie bebyggelsen. Vad gäller parhuset i slyområdet i slutet av Rosenlundsparken gjorde vi en arkitekttävling. Det var ett ungt danskt kontor från Köpenhamn som vann. Huset är ellipsformat, naturligtvis med hyresrätter, och till stora delar i trä. Vi fick också en väldigt bra upphandling från BTH Bygg.

Vad hände sedan då? Jo, sedan gick nyproduktionsdelen av det bolagets verksamhet i konkurs. Där stod vi så med ett grundarbete som var gjort av ett företag och som inte ett annat företag hur som helst kunde ta över. Det blev därför stora extrakostnader för Stockholmshem. Det gick inte heller att få betalt vid konkursuppgörelsen. Här kan man verkligen säga att Stockholmshem haft ren och skär otur.

Jag önskar egentligen att det här huset skulle bli klart i förrgår. Det är ett sådant hus som besökande arkitekter som kommer till Stockholm kommer att titta på, med kopplingen upp till den ganska storskaliga bebyggelsen utefter Magnus Ladulåsgatan och till parken, där det också planeras åtgärder. Det här kommer att bli ett jättefint

projekt. Tyvärr har vi inget annat val än att lägga in mer pengar, men vi kommer att få runt det här ekonomiskt och få det hållbart. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag!

§ 28 Detaljplan för del av Södermalm 8:1, Malongenparken i stadsdelen Södermalm (20 bostäder, torg, centrum), DP 2016-04114-54

Anförande nr 141

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det här är kanske dagens minsta ärende. Icke desto mindre är det ett viktigt ärende. Detta är ett projekt som har stötts och blötts. Det är ett litet bostadsprojekt med 20 bostäder som kräver en ny detaljplan. Men det är ett väldigt speciellt område. I Malongenparken har vi i dag en hundrastgård, som ligger mellan de tidigare husbyggnationer som har skett. Detta har blivit lite av en bortglömd yta, naturligtvis bortsett från att hundrastgården används flitigt. Vi kommer att försöka se till att den hittar ett nytt läge. Sedan finns också Vitabergsparken och den stora hundrastgården där.

I det här projektet får vi ett trevligt och arkitektoniskt spännande hus som tar mycket stor hänsyn till omgivande bebyggelse. Det kommer också att kunna bli en historisk gatukoppling mellan Malmgårdsvägen och Nytorget, vilket kommer att kunna bli väldigt spännande. Det blir tryggare genom en levande bottenvåning i den nybyggnation som sker in mot det nya torg som bildas. Detta är ett litet men icke desto mindre väldigt trevligt ärende som jag naturligtvis yrkar bifall till.

Anförande nr 142

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Jag yrkar avslag på kommunstyrelsens förslag och hänvisar till vårt tidigare avslagsyrkande i kommunstyrelsen.

Det må hända att det är en liten byggnation och att det är en liten huskropp som ska byggas. Det är ca 1 300 kvadratmeter. Men byggnationen har väldigt stor påverkan på de boende i området. Det finns en skola i direkt anslutning till platsen. Tanken är att ni ska ta ned hundraåriga träd i området. Jag skulle gärna vilja att Miljöpartiet gick upp och försvarade det här. Miljöpartiet har ju varit ganska tydliga med att vi inte ska bygga i parkområden i staden.

Du pratar om en hundrastgård, Joakim Larsson. Den används ju av fler än dem som har hund i det här området. Det är en väldigt dålig yta att bygga på. Du pratar också om att huset skulle vara anpassat till omgivande bebyggelse. Då tror jag inte att du och jag har samma syn på vad anpassning av bostadsfastigheter innebär. Vi hade en enkät i Mitt i förra veckan. Det är ganska kul att se majoriteten gå ut och säga att man ska bygga områdes anpassat. Ni kan ju inte titta på den frågan på ett nyktert sätt i det här fallet.

Anförande nr 143

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Ibland brukar ni ha kolor. Jag tycker att ni borde ge lite pepparkakor till Wallmark. Han har varit ganska syrlig i debatten hela dagen. Nu blir det ännu värre, när vi kommer till det här trevliga Malongenärendet.

Jag tycker faktiskt att vi har fått fram ett ärende med en byggnad som passar väldigt väl på den här platsen. Dessutom är ytan i dag inte optimal trygghetsmässigt. Det är en ganska mörk plats. Jag tror att vi kommer att kunna hitta en placering för hundrastgården, vilket också beskrivs i ärendet. Men som sagt finns det all anledning att försöka sy ihop det här kvarteret med ett bostadshus som platsar in väl och som också kommer att skapa en torgyta bakom, vilket gör platsen betydligt tryggare än vad den är i dag.

Anförande nr 144

A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! Som boende bara några kvarter bort från Malongen tycker jag att det känns fantastiskt roligt att i kväll kunna fatta beslut om dessa 20 nya hyresrätter på Södermalm. I Stockholm behöver vi bygga så mycket som möjligt, men självklart alltid med kvalitet. Det här huset har en gestaltning som passar väl in i omgivningen.

Jag har haft möjlighet att följa ärendet i Södermalms stadsdelsnämnd. Det stämmer att hundrastgården är populär. Men i en politikers uppdrag ingår det att kunna väga olika intressen emot varandra. Den här gången måste bostäder få gå före.

Jag vill också understryka att det är viktigt att vi nu kompenserar för den grönska som försvinner. Det ska göras med planteringar och träd i områdets omedelbara närhet, vilket vi också säger i det särskilda uttalandet från majoriteten i stadsbyggnadsnämnden.

Med det sagt känns det väldigt bra att kunna välkomna fler Södermalmsbor. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 145

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Fru ordförande, åhörare och fullmäktige! Ärendet innebär att det byggs ett tjugotal väldigt attraktiva lägenheter i Södermalms hjärta. Det som smärtar är naturligtvis de stora träd som tas ned. Det är en pil, körsbär, lönnar, fläder, oxbär och syren. Det är 9 träd som fälls. 13 stycken ska bevaras. Ett nytt planteras. Sedan gör man en ny växtbädd. Stora stadsträd är något som vi måste vara rädda om. Från Miljöpartiets sida skulle vi nog gärna egentligen se en ekologisk kompensation som mäts i kubikmeter. Det vore vettigt.

Detta låg naturligtvis också bakom vårt särskilda uttalande i stadsbyggnadsnämnden – man måste försöka kompensera genom att plantera nya träd runt omkring på Södermalm.

Det bildas ett nytt torg, som säkert blir attraktivt. Det är vänt mot sydväst. Som sagt får vi ett tjugotal nya lägenheter i ett väldigt attraktivt läge med en levande bottenvåning. Det här var tidigare en mack. Det har legat en bensinstation på platsen. Nu är det alltså en hundrastgård.

Visst är det tråkigt när stora träd fälls. Så är det. Men jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 29 Stockholms stads strategi 2020–2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet

Anförande nr 146

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Att förebygga att unga dras in i kriminalitet är en av samhällets viktigaste uppgifter. Den är viktig inte bara för att förhindra kriminellt beteende, utan också för att minska antalet människor som drabbas av brott. Det är en fråga om frihet.

Det gläder mig därför att kunna konstatera att det både bland remissinstanserna och här i kommunfullmäktige råder en bred samsyn om inriktningen för den här strategin. Det här är Stockholms första samlade stadsövergripande strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet. Den kommer därför att kunna vidareutvecklas efter 2022 utifrån utfallet. Avgörande blir förstas hur strategin omsätts i handling i stadsdelarna. Strategin är framarbetad utifrån aktuell forskning och utformad för att kunna användas konkret och praktiskt direkt i verksamheterna. Den bygger på fyra utgångspunkter.

Den första utgångspunkten är samhandling och tidiga insatser. Det är för övrigt första gången uttrycket ”samhandling” används i ett styrande dokument i den här staden. Det sätter fokus på att det är vad olika aktörer vidtar för åtgärder i praktisk handling kring barn i riskzon som kan leda till förändring, inte bara en lång rad samarbetsmöten. Tidiga insatser handlar bland annat om hembesöksprogrammen från BVC och socialtjänst i familjer med barn i åldern 0–3 år i utsatta områden. Dessa har evidens för att på lång sikt förebygga att barn utvecklar kriminalitet. Myndighetsutövningen ska också prioritera tidiga insatser. Möjligheten att besluta om insatser oavsett samtycke för en person som inte förstår konsekvenserna av sin kriminalitet ska användas mer. För att kunna identifiera äldre brottslingar som utnyttjar barn för kriminella tjänster ska socialtjänsten oftare begära polisutredning när ej straffmyndiga barn misstänkts för allvarlig brottslighet.

Den andra utgångspunkten är förskolan, skolan och fritidsgårdar som skyddsfaktorer. Elevers framgång i skolan behöver också bli socialtjänstens angelägenhet, och därför ska insatser som syftar till att stabilisera barns och ungas skolgång sättas in i högre utsträckning.

Den tredje utgångspunkten är våldspreventivt arbete med ett jämställdhetsperspektiv. Vid sidan av ålder är kön den faktor som har starkast koppling till våld och kriminalitet. Vid 86–98 procent av brotten av typerna misshandel, hot, rån och sexualbrott är gärningspersonen en man. Vi kan också se att framväxten av kriminella beteenden bland pojkar och unga män präglas av destruktiv maskulinitet, där man triggas varandra till att vara hårda och inte backa. Det finns också mycket mans- och gängbaserat inblandat när våldet eskalerar. Därför behöver skola och fritidsgårdar jobba med våldspreventiva metoder som behandlar destruktiva vålds- och manlighetsnormer.

Den fjärde utgångspunkten är civilsamhället. Vi har i den här staden många föreningar och organisationer som genom idrott, läxhjälp, nattvandring och mentorskap gör viktiga insatser för att förebygga kriminalitet. I strategin tydliggör vi att de som vi samarbetar med också ska dela vår syn på vikten av att unga utbildar sig och har en positiv syn på socialtjänst och polis.

Jag vill också lyfta fram uppdraget att stötta unga brottsutsatta och vittnen som utsätts för övergrepp i rättssak. Det ska ske i samarbete med skolans elevhälsa, exempelvis i samband med personrån mot unga.

Avslutningsvis vill jag tacka socialnämndens ledamöter, särskilt mina grönblå kollegor, som har bidragit med viktiga och konstruktiva perspektiv. Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 147

Salar Rashid (S): Fru ordförande och fullmäktige! Ett jämlikt samhälle lägger grunden för ett tryggt samhälle. Endast jämlika samhällen kan på bästa sätt ta vara på alla ungas inneboende kraft och säkerställa möjligheten för unga att växa till fria, starka och självständiga individer.

Ordförande och ledamöter! Om det övergripande målet för strategin är att alla pojkar, flickor, unga män och unga kvinnor ska ges jämlika förutsättningar för en god framtid fri från våld och kriminalitet måste villkoren för strategin vara tydligt uppsatta mål samt en bättre resurstilldelning till stadsdelsnämnderna, som redan nu tampas med ansträngda budgetar. I dag är skillnaden mellan stadsdelarna stora. Resurserna inom myndighetsutövningen är redan i dag ansträngda för stadsdelar som Skärholmen och Rinkeby. Flera stadsdelar har dessutom tvingats till besparingar som föranlett att man gjort sig av med sina SIP-samordnare. Färre barn skrivs in i förskolan, då majoriteten har tagit bort målen om att öka inskrivningsgraden för att fler barn ska kunna gå i förskolan. Vi i den här salen vet att skolan är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för att barn och unga inte ska hamna i missbruk, kriminalitet eller andra sociala problem. Ändå har majoriteten gått fram med den sämsta skolbudgeten under 2000-talet. Detsamma gäller för arbetsmarknadsförvaltningen, där man fått spara in på arbetet med UVAS. Jag undrar hur detta styrdokument ska införlivas, när både mål och resurser saknas. Att strategin dessutom inte berör vuxnas våld mot barn i någon utsträckning och att man utelämnar att barnkonventionen numera är lag är stora svagheter.

Ordförande och fullmäktige! Politiken måste ge bättre förutsättningar till professionen som berörs av strategin. Om målen med strategin ska uppnås behövs det inte enbart rapporter till kommunfullmäktige, utan här behöver Stockholm en politik som tar ojämlikheten på allvar. Boendesituationen, tillgången till arbete, förskolan, en bättre skolgång och en meningsfull fritid ska ligga till grund för detta arbete. En politik med borttagande av mål om att öka inskrivningsgraden i förskolan, nedskärningar, utbildningar, underskott i stadsdelsnämnderna, indragna timmar på kulturskolan och besparingar på fritidsverksamheten kommer att misslyckas med de ambitioner som finns med detta styrdokument och kommer att misslyckas med att

minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Jag yrkar bifall till den socialdemokratiska reservationen.

(O r d f ö r a n d e n : Jag vill tydliggöra att Socialdemokraterna inte har lämnat någon reservation men har ett särskilt uttalande.)

Anförande nr 148

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Den här strategin har ju fokus på metodutveckling, det vill säga att göra mer av det som ger effekt och mindre av annat. Den är uttänkt utifrån att nuvarande resurser ska kunna räcka till. Men jag håller med om att till exempel socialtjänsten alltid behöver mer resurser.

Däremot ställer jag mig lite frågande till kritiken från Salar Rashid vad gäller vuxnas våld mot barn. I programmet står det: Barns psykiska hälsa och utveckling påverkas mycket negativt av att direkt utsättas för sexuellt, fysiskt eller psykiskt våld men också av att bevittna eller på annat sätt uppleva att en förälder eller syskon utsätts för sådant våld. Det finns också en risk för att den som har utsatts för våld i barndomen själv begår våldsbrott senare i livet.

Det presenteras sedan ett antal åtgärder kopplat till detta, så det är klart att även detta perspektiv är framlyft. Vi tar också upp hembesök och föräldraskapsprogram, och hela kapitlet om våldsprevention handlar just om att tydliggöra att våld inte är normalt.

Anförande nr 149

S a l a r R a s h i d (S): Men även metodutveckling behöver ju mål, och även metodutveckling behöver resurser. Som jag tidigare sa har flera stadsdelsnämnder väldigt ansträngda budgetar. I den metodutvecklingen hade vi önskat att man bevakat SIP-samordnarna. Detsamma gäller för förskolan; vi tycker att ett tydligt mål om att öka inskrivningsgraden är en bra metod att bryta segregationen och se till att färre hamnar i kriminalitet i det långa loppet.

Anförande nr 150

L i n n é a V i n g e (SD): När kriminella öppnar eld på öppen gata krävs det effektiva och handlingskraftiga åtgärder med omedelbara resultat. Vi anser förvisso att staden ska arbeta förebyggande, men eftersom läget är brådskande är det angeläget med skyndsamma lösningar. Vi anser att vikten av att försvåra nyrekrytering av kriminella borde få större utrymme i strategin.

Det har också rapporterats om att unga kriminella tilldelas förturer i form av bostäder, så kallade försökslägenheter. Det här är en möjlighet som inte kommer laglydiga ungdomar till del. Vi efterfrågar därför en utvärdering av vad de här förturerna har gett för resultat.

Med anledning av det och med hänvisning till vårt uttalande i kommunstyrelsen yrkar vi i första hand på att ärendet återremitteras och i andra hand på avslag.

Anförande nr 151

Borgarrådet Jönsson (L): Jag läste i er reservation om de här förturerna och försökte undersöka vad det är för förturer, Linnéa Vinge. Vi hittar nämligen inget system med förturer för människor som är inblandade i kriminalitet. Jag vet inte om det möjligtvis är avhopparprogram som du syftar på. Men där ges inga förturer till några träningslägenheter eller försökslägenheter. Kriminalitet är inte heller en förtursgrund i bostadsförmedlingen. Vi skulle gärna vilja veta vad det är ni syftar på.

Sedan är det också så att ni i er reservation i princip bara tar upp saker som fullmäktige inte kan besluta om utan som handlar om lagstiftning. Jag tycker att det är bra om vi har fokus på vad vi faktiskt kan göra här. Då handlar det om förebyggande insatser. I er budget finns det inte en enda rad om det.

Anförande nr 152

Linnéa Vinge (SD): Det handlar om det som *Uppdrag granskning* rapporterade om och som Jan Jönsson har uttalat sig om i medier. Vi tycker att det sänder fel signaler att laglydiga medborgare inte har samma möjligheter till det här. Därför har vi yrkat på återremiss. Det betyder inte att allting i den här strategin är dåligt, men vi tycker att det behövs mer.

Anförande nr 153

Anna Rantalainen (FI): Det finns olika saker jag tycker om det här programmet, men nu måste jag kommentera Linnéa Vinges anförande.

Ni går upp här och säger saker som rakt av inte stämmer. Jan Jönsson har redan sagt det här bra. Försökslägenheter är inte samma sak som förturer. Du talar om laglydiga personer, men när socialtjänsten gör insatser baseras det ju inte på någon typ av straffregister utan på hur mycket eventuell hjälp man behöver. Ni blandar ihop saker medvetet och gör populistiska utspel. Ni har heller ingenting som backar upp detta i er egen budget. Ägna er åt att sätta er in i saker och skriva en vettig budget med ordentliga insatser, och prata efter det!

Anförande nr 154

Linnéa Vinge (SD): Vi är också för förebyggande åtgärder, och vi satsar på det i vår budget. Men faktum kvarstår: Vi står inför ett ganska allvarligt läge i vår stad. Det är det vi ska fokusera på. Vi tycker att man i en sådan här strategi ska ta de problemen på större allvar än vad man gör i dag. Vi tycker att man behöver gå ett steg längre.

Anförande nr 155

Ole-Jørgen Persson (M): Ordförande! Jag hängde inte heller helt med i det här med försökslägenheter, som jag har sett att Sverigedemokraterna skriver om i sitt särskilda uttalande. Jag tänkte bara informera om vad försökslägenheter faktiskt är. Det är också ganska lätt att googla sig fram till. Försöks- och träningslägenheter finns till för personer som har gått igenom vård och rehabilitering och behöver stöd.

Det är alltså en form av social insats. I dag används försöks- och träningslägenheter exempelvis för följande grupper: för missbrukare som har gått igenom behandling och som är stabila i sin rehabilitering, för personer med psykiska funktionshinder samt – som tillfälligt boende – för hotade eller misshandlade personer. Jag har väldigt svårt att se att kriminalitet skulle vara förtursgrundande för att få lägenhet i Stockholm. Det är inte riktigt så det fungerar. Hade ni varit lite mer med i matchen hade ni också insett det i stället för att skriva saker som helt uppenbart är fel.

Anförande nr 156

L i n n é a V i n g e (SD): Men då tror jag att du missförstår, Ole-Jörgen Persson. Det vi menar är att möjligheten till de här försökslägenheterna inte ska kunna bli till gagn för kriminella. I *Uppdrag granskning* berättades till exempel om en person som var dömd för flera grova brott och som tilldelades en sådan här lägenhet. Det tycker vi inte ska vara möjligt.

Anförande nr 157

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande och fullmäktige! Staden har nu tagit fram en väldigt ambitiös strategi, får man ändå säga, för hur vi ska arbeta tillsammans för att minska risken för att unga dras in i kriminalitet. Det är en mängd instanser som har fått tycka till om ärendet. Det har varit jätteintressant att följa och läsa deras synpunkter.

Vänsterpartiet anser att ett jämlikt samhälle är det som bäst kan stå emot kriminalitet och social oro. Det handlar om en stad där alla har råd att bo, med trygga jobb och en välfärd att lita på. Med det sagt är många av insatserna i strategin bra, och de praktiseras redan, till exempel av socialtjänsten och fritidsverksamheten. Allt är inte helt nytt, helt enkelt.

Som andra har varit inne på innehåller det här ärendet dock inga extra budgetmedel, pengar eller resurser för att förverkliga alla dessa insatser. Det ska bli intressant att se om det är det vi har att vänta i höst, när vi ska debattera budgeten. Det finns en hel del projekt som löper ut nästa år och som till exempel har bekostats av investeringsfonden. Det är många förebyggande insatser, såsom hembesöksprogram, som startades under förra mandatperioden och som nu behöver finansiering. Årets budget var snarare en rak nedskärning när det gäller en del av det förebyggande arbetet, speciellt ute i stadsdelarna. Det behövs helt enkelt resurser och personal för att kunna leva upp till den här strategin. Annars blir det bara en pappersprodukt som fullmäktige beslutar om, och sedan händer det ingenting. Det är ju inte så att vi vaknar upp i morgon och så är automatiskt ingen ung kriminell längre, utan det behövs fritidsledare, mer personal i socialtjänsten, en ökad budget och så vidare. Detta innehåller inte strategin.

Sedan är det också en ganska hög grad av detaljstyrning i den här strategin. Till exempel ska man i högre grad använda sig av polisförhör, allvarssamtal och så vidare med ungdomar som inte är dömda. Vi hade önskat att man kunde vara lite mer flexibel i de skrivningarna. Till exempel skriver Stockholms universitet att det kan

riskera att ha motsatt effekt om man börjar med regelmässiga polisförhör, för då kan en ungdom tappa tilltron till systemet. Det hade jag velat att man tog till sig.

Det kom en intressant synpunkt från Fryshuset. Jag vet att flera var där när de hade sin dag om bland annat ungdomskriminalitet. Synpunkten är att det hade varit kul om unga involverats i framtagandet av strategin. Kanske kan man ta med sig detta när man ska anta lokala handlingsplaner. Det är någonting som vi vill skicka med.

Sammanfattningsvis tycker vi att strategin innehåller många bra saker som vi hoppas följs upp med medel. Men man ska inte glömma att det som på riktigt minskar risken för kriminalitet och social oro är ett hållbart och jämlikt samhälle.

Vi har ingen reservation.

Anförande nr 158

M a r i a n a M o r e i r a D u a r t e (MP): Kära ordförande och ledamöter! I dag ska vi anta Stockholms stads strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet.

Det är min totala övertygelse att unga människor ska ägna sig åt att vara unga. De ska bekymra sig över saker i sin egen vardag. Barn och unga ska få växa upp under trygga och jämlika villkor. Men tyvärr vet vi att verkligheten inte ser så ut för väldigt många unga människor. Det är ett misslyckande som vi i detta rum har som skyldighet att försöka lösa, ett misslyckande som inte är ett resultat av en mandatperiod eller två. Det kommer att ta tid, och det kommer att kräva att vi har flera tankar igång samtidigt.

Om samhället hade varit socialt och ekonomiskt jämlikt och hållbart hade vi kunnat ägna resurserna åt annat. Jag är den första att säga det. Men där är vi tyvärr inte i dag. Vi ska dit, och vi får aldrig tappa den bollen. Men under tiden har vi en annan boll att jobba vidare med, och denna strategi är ett sätt att jobba här och nu. Strategin är ambitiös och målinriktad. Den satsar på befintliga forum och understryker en av de viktigaste lärdomar vi har dragit, nämligen behovet av samverkan. Utan samverkan kommer vi ingenvart. Vi behöver ha samverkan mellan stadens verksamheter, med andra myndigheter och med civilsamhället. Civilsamhället är en väldigt viktig part i detta arbete och genomför redan nu ovärderliga insatser för målgruppen som denna strategi riktar sig mot. Denna strategi fokuserar på hela kedjan, från vaggan till det att man inte längre är ung vuxen. Det är helheten som vi ska jobba med för att nå målet, och målet måste vara att skapa möjligheter för unga människor att ägna sig åt det som de ska ägna sig åt, nämligen att vara unga.

Jag är stolt över detta dokument, men en sak får man aldrig bli som politiker, och det är nöjd. Vi antar detta dokument nu, och på vägen kommer vi att se vilka utvecklingsområden som finns. Det ingår i arbetet. Med de orden vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 159

M i c h a e l a H o l l i s (KD): Fru ordförande och fullmäktige! Det är glädjande att vi i dag kan godkänna och anta strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet.

En av Sveriges mest välkända brottslingar, som har åkt in och ut ur fängelse hela sitt liv, fick frågan vad han trodde var anledningen till att hans liv hade blivit så turbulent och att han hade hamnat i tung kriminalitet. Han svarade: Jag tror att det beror på att jag hade en så taskig barndom.

Det är avgörande för ett barn att växa upp i en trygg familj och ett tryggt hem. Familjen, förskolan, skolan och fritidshemmet utgör ett skyddsnät runt barn och unga. Den här strategin är den första i sitt slag. Syftet är att stadens verksamheter ska ta ett samlat grepp i arbetet med barn och unga som riskerar att hamna snett. Förebyggande arbete, ett stärkt jämställdhetsperspektiv och samarbete med polis, regioner, näringsliv och civilsamhälle är en del av strategin. Det handlar inte bara om att dela information med varandra. Det handlar också om att arbeta tillsammans.

Jag vill också lyfta fram vikten av tidiga insatser, som den här strategin väldigt mycket handlar om. Det handlar bland annat om hembesöksprogram, samarbete med socialtjänst och skola, föräldrastödsprogram, familjecentraler, skolsociala team, läxhjälp, mentorer etcetera.

Det är som sagt glädjande att vi i dag kan anta denna strategi. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 160

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Då vill jag ta tillfället i akt att skicka med att mycket av den typ av saker som Michaela Hollis nämnde, såsom familjecentraler, hembesöksprogram och olika samverkansgrupper som har bildats – till exempel SIP-samordnarna, som Salar Rashid var inne på – har varit bekostade av investeringsfonden, där medlen börjar ta slut. Redan i år tog till exempel projektmedlen slut som bekostade SIP-samordnarna ute i stadsdelarna. Nu finns det bara två tre stycken kvar, i stället för en per stadsdel. Jag vill bara skicka med att man gärna kan ha detta i åtanke inför budgeten, om man nu tycker att den här strategin är så viktig.

Anförande nr 161

M i c h a e l a H o l l i s (KD): Jag tackar Alexandra Mattsson Åkerström så mycket för medskicket. Som Jan Jönsson sa tidigare handlar detta också mycket om metodutveckling, och man får absolut fundera på vad som kan utvecklas mer. Sedan är mycket av det som nämndes, till exempel familjecentraler och hembesöksprogram, också en del av ett samarbete med regionen. Men tack så jättemycket!

Anförande nr 162

B a n a r S a b e t (C): Ordförande, ledamöter och de åhörare som finns på länk – jag hoppas att de är många! Det mesta har sagts av mina grönblå kollegor. Men jag kan inte låta det här passera utan att göra ett aktivt ställningstagande i talarstolen.

Strategin som vi nu antar samlar det vi redan gör. Allra viktigast är att den samlar ihop och gör så att vi kan göra än mer tillsammans. Den bygger bort en del systematiska utmaningar som finns och tar vara på de många fantastiska arbetsmetoder som finns i dag. Att se till helheten i stället för enkla och kortsiktiga lösningar och särskilda projekt är viktigt. Det vi förstärker genom den här strategin är att vi jobbar med det som är stadens kärnverksamhet, ja, kanske till och med kärnansvar. Det tror jag på. Jag tror på att ta ansvar på riktigt, och jag tycker att den här strategin tydligt gör just det.

Att jobba förebyggande och jobba med helheten vet jag fungerar, inte bara på grund av att jag står här och får äran att vara med och klubba igenom detta viktiga beslut, utan faktiskt mestadels på grund av de år då jag fältade ute i Stockholms stad när jag jobbade på Lugna gatan. Jag vet att det är viktigt att se till helheten. De som jag har mött har tydligt kunnat utpeka hur hela deras livssituation har varit avgörande för det som de är i dag, oavsett om det har gått bra eller dåligt. Jag är ett exempel på det. Det är därför det är viktigt att hälsofrämjande, förebyggande och tidiga sociala interventioner görs – de är livsavgörande.

Även om strategin bygger på förebyggande insatser vill jag särskilt belysa en annan viktig del, nämligen det här med mötesplatser likt fritidsgårdar och det som civilsamhället kan göra. Det kan spela en stor roll för dem som har kommit lite högre upp i åldrarna och som kanske har hamnat i viss destruktivitet men ändå har ett tryggt rum att vara i och trygga vuxna att förlita sig på. Då kan vi faktiskt bygga fler trygga barn.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 163

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Fru ordförande! För egen del tycker jag att det här är ett av de absolut viktigaste ärenden som vi behandlar i kväll. Den här strategin är den första i sitt slag. Detta ger ett efterlängtad och välbehövligt gemensamt grepp om det socialt förebyggande arbetet i Stockholms stad.

Det ligger också i linje med vår prioritering i att arbeta brottsförebyggande och trygghetsskapande genom att intensifiera arbetet och samla alla berörda aktörer. Ett nyckelord här är samverkan eller samhandling, som det står i programmet. Det har vi pratat om i många, många år, men det är kanske på det viset att vi aldrig riktigt har fått det att fungera så väl i praktiken som vi har uttryckt det i ord. Jag tror att den ansats man gör i den här strategin och de konkreta verktyg som finns i den kommer att skapa samverkan och samhandling på riktigt, vilket jag tror är helt avgörande.

Det är också ett led i det övergripande målet att kunna bidra till ökad trygghet och minskad brottslighet oavsett var man bor i Stockholm och oavsett vilken bakgrund

man har. Lika viktigt, men också en del i detta, är att alla ska kunna ha rätt till en trygg och säker uppväxt.

Jag vill också koppla ihop det här med andra ambitiösa program som vi har tagit, bland annat i fullmäktige, och överenskommelser som vi har gjort och som vi har slutit med Polisregion Stockholm. Det är inte en slump att strategin i dag på fem punkter överlappar med just denna samverkansöverenskommelse. Det handlar exempelvis om unga i riskgrupp för kriminalitet, om avhopparverksamheten, om arbetet mot våldsbejakande extremism och om särskilt utsatta och sårbara brottsoffer samt om skolan som arbetsplats.

Den här strategin är naturligtvis inte svaret på allt, och det gäller att få den att fungera i praktiken också. Men jag tycker att det är en styrka i arbetet att det förefaller som om vi i stort på tvärs över partigränserna är helt eniga om den inriktning som arbetet måste ha och som vi ska ta gemensamt.

Det är därför med stor tillförsikt och glädje jag kan uttrycka mitt yrkande för kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 164

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Jag tänkte fråga dig en sak, Ole-Jörgen. Du hade ju en del åsikter när min kollega Linnéa Vinge var uppe i talarstolen och höll sitt anförande. Vi har lämnat in en reservation till ärendet där vi anser att det finns vissa oklarheter, bland annat det som hon tog upp i sitt anförande. Vi tycker att det är fel att personer som är kriminella tilldelas en lägenhet i Stockholms stad; sedan kan ni kalla det vad ni vill. Ni pratar om försökslägenheter, men oavsett vad ni har för namn på det anser vi att det är fel.

Kan du lova oss, vi som sitter här i Rådsalen och alla som lyssnar på sändningen, att det inte kommer att bli några kriminella i Stockholms stad som kommer att tilldelas en förturslägenhet eller en försökslägenhet?

Anförande nr 165

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Vilken märklig fråga, som möjligen avslöjar mer okunskap hos frågeställaren än hos den som svarar! Det är på det viset att försöks- och träningslägenheter har ett väldigt viktigt syfte i den meningen att man ska försöka bidra till att de här människorna ska kunna få ett drägligt liv där man ska kunna klara sig själv. En viktig åtgärd för det är att man har en egen lägenhet. Men det är inte så att kriteriet för att få en försöks- eller träningslägenhet är att man ska vara kriminell. Det är inte det som är kriteriet.

Kriteriet är att man vill vända på sitt liv om man har haft missbruksproblem, psykiska problem eller andra besvär. Man vill helt enkelt vända på sitt liv, och det är det som är syftet med tränings- och försökslägenheter. Det tycker jag är en bra ordning som vi ska värna och som vi dessutom bör bygga ut ännu mer än vad vi har gjort redan i dag.

Anförande nr 166

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande och fullmäktige! Om Sverigedemokraterna hade varit någorlunda intresserade av socialpolitik hade de kanske oroat sig över hur svårt det är att få en förtur eller över hur få försöks- och träningslägenheter det finns. Det kan man oroa sig för på riktigt!

Jag ska säga någonting om programmet. Det är utan tvekan lovvärt med strategin, och det är jätte viktigt att ha en strategi för att minska risken att unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Jag tror att vi är helt överens om att det här är några av våra absolut största utmaningar i Stockholm och att arbetet med att ge barn och unga ökade livschanser är så himla viktigt. Det är ju det man gör om man lyckas med ambitionen.

Jag välkomnar strategin, men jag tycker att det är synd att man inte har kopplat större satsningar till den. Det är ändå inte en strategi som har backats upp med större budgetsatsningar. Mycket av det som nämns i strategin är saker som görs och ska fortsätta att göras. Det är bra. Men vi vet att barn och unga som hamnar i kriminalitet ofta kommer från familjer som lever i ekonomisk utsatthet, med ensamstående föräldrar och i trångboddhet och att de ofta också saknar en tro på att samhället kommer att hjälpa dem. Här tror jag att detta behöver genomsyra större delar av politiken än socialnämndens verksamheter, skolans verksamheter och för den delen civilsamhället. Det här måste backas upp med en politik som tar ett större ansvar för välfärden, vilket jag tyvärr inte tänker att er politik gör.

Det är en strategi där jag tycker att man borde backa upp med fler resurser men kanske också ta helt nya grepp. Det står en del i strategin om stöd till vårdnadshavare. Jag tycker att det är bra och jätte viktigt. Men min erfarenhet av staden som det ser ut nu är att man som förälder har rätt stora möjligheter att få gå på utbildningar och få råd och stöd. Man har helt enkelt stor möjlighet att få prata om det tuffa med att vara förälder om ens barn riskerar kriminalitet eller något annat. Det finns många instanser där man kan få *prata* om det, men det finns väldigt få instanser där man kan få praktiskt stöd som förälder.

Feministiskt initiativ har tidigare tagit upp frågan om barnpassning för ensamstående föräldrar. Jag tycker att man kan gå ännu längre när det gäller praktiskt stöd för ensamstående föräldrar. Tänk er att man är ensamstående mamma till fyra barn och bor i andra hand i ett område. Man har dåligt med pengar, och man kan ha varit utsatt för våld. Om man ska låta sina barn ta del av fritidsaktiviteter kan man ju undra vem som ska följa med dem dit och vem som ska vara hemma med de andra barnen. Hur ska man ens kunna gå och få pratstödet? Man hinner inte, och man kan inte, för man har ingen barnpassning. Man kan få gå och prata om att man knappt tar sig iväg och handla med fyra barn, men man kan inte få hjälp med att handla.

Anförande nr 167

B o r g a r r å d e t S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Ordförande och fullmäktige! En av samhällets främsta uppgifter är att ge barn en trygg uppväxt utan brott. Brottlighet medför många negativa konsekvenser såväl för offret som för förövaren och för samhället i stort.

Den kränkning det innebär att bli utsatt för ett brott är ofta en traumatisk upplevelse som dessutom kan få negativa konsekvenser på längre sikt. Det gäller inte minst för den som har blivit utsatt för brott på platser där man kanske kan förvänta sig att man ska få känna sig trygg, som i ett hem eller i skolan. Det är alltför många barn och unga som begår brott i staden i dag och som dras in i en kriminell livsstil. De får definitivt sämre utsikter för sitt framtida liv.

Därför är det av största vikt att samhället verkar för att ge våra barn och unga en framtid fri från brott. Att klara av skolan med godkända betyg är en av de starkaste skyddsfaktorerna när det gäller att man ska klara de goda uppväxtvillkoren och i förlängningen också ett rikt liv med arbete och försörjning.

Att upptäcka saker och ting tidigt för att motverka skolfrånvaro hos elever är ett av de mest grundläggande åtaganden som skolan och samhället kan göra för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som man faktiskt har rätt till.

Vi är stolta över att vi nu antar Stockholms stads första strategi för att motverka att barn, ungdomar och unga vuxna dras in i kriminalitet. Strategin har ett brett anslag från den tidiga barndomen till det unga vuxenlivet. Den utgår från en systematisk samhandling och vikten av förskola, skola och fritid som skyddsfaktorer. Inte minst understryker staden genom denna strategi behovet av tidiga insatser när, eller helst innan, problemen börjar uppstå. Det kan handla om hembesöksprogram för förstagångsföräldrar och tidig samhandling mellan skola och socialtjänst för att stabilisera skolgången för barn i riskzonen men även om allvarssamtal som tidigt tydliggör konsekvenserna av brott för unga lagöverträdare.

Det övergripande målet är att alla pojkar och flickor ska få jämlika förutsättningar för en god framtid utan våld och kriminalitet. Men det är inte strategin som kommer att göra jobbet. För att uppnå målen med strategin krävs att varje stadsdelsnämnd och andra berörda nämnder utarbetar konkreta, detaljerade handlingsplaner. Årligen ska de rapportera hit till oss i kommunfullmäktige om sina insatser, vad de har fått för effekter och hur vi genomför uppföljningen.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 168

M a r i a L j u s l i n (V): Fru ordförande! Strategin är jättebra och väldigt viktig. Den är ett viktigt styrdokument som är väldigt nyttig för stadsdelsnämnderna.

Men jag vill bara fråga: Känner ni inte en stor oro när det inte tillförs några resurser? Jag tänker att stadsdelsnämnderna redan i dag har ett kraftigt underskott i många verksamheter, till exempel i just kärnverksamheterna. Du nämner förskola och skola, och vi vet att det finns kraftiga problem där. Många skolor har det väldigt stökigt. Det finns inte tillräckligt med personal, lärarna är tyngda av stora klasser, och det finns inte tillräckligt med utbildad fritidspersonal till exempel för stöd i skolan. Det gäller också förskolan. Det som togs upp tidigare är superviktigt, och nu ska det göras. Nu ökar ju bara förskolegrupperna i storlek, och ni kommer inte åt det. Ni har

till och med sänkt ambitionen när det gäller att till exempel utbilda förskollärare. Det ska finnas plats för det.

Strategin är bra, men det har blivit väldigt mycket av strategier nu som majoriteten tar. Det är bra med strategier när det gäller arbetsmiljö och så vidare.

Anförande nr 169

Borgarrådet S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Tack, Maria, för frågan! Jag tror att en sådan metodutveckling som vi nu gör med strategin är ett nödvändigt första steg för att få de riktlinjer och direktiv som stadsdelsnämnderna och utbildningsförvaltningen behöver ha för sitt fortsatta arbete. Jag bekymrar mig också för den utveckling som sker när det gäller kriminaliteten i Stockholm.

Men vi måste börja någonstans, och det här är en viktig början. Vi har redan en rad viktiga verktyg som vi arbetar med både i skolan och i förskolan och inom socialtjänsten. Jag tänker att det är dem vi ska stärka nu och verkligen följa upp på ett sätt som kanske inte alltid har gjorts tidigare. Jag hoppas och tror att vi ska kunna göra en stor skillnad med strategin.

Anförande nr 170

A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, åhörare, ledamöter! Först och främst vill jag säga att jag tycker att det är väldigt glädjande att vi nu har tagit fram den här strategin och att det är väldigt många som har varit involverade i arbetet. Det gör att arbetet framöver underlättas. Det är bra att vi har tagit fram strategin, för det gör att vi får fler verktyg för att förhindra att fler unga människor slår sig in på en kriminell bana.

En mängd viktiga punkter tas upp, bland annat mer samhandling mellan skola och socialtjänst. Det gör vi för att, som flera andra tidigare har poängterat, skolan är en av de absolut viktigaste skyddsfaktorerna för ett barn eller en ung människa. Det kan jag också se med egna ögon när jag sitter i den sociala delegationen på Södermalm. Jag ser att för de barn som har en fungerande skolgång är förutsättningarna betydligt mycket bättre.

Men jag vill framför allt lyfta fram fritis. Det gäller både fritidshem, fritidsklubb och fritidsgårdar. Det vill jag göra för att de i och med den här strategin får ett välförtjänt erkännande av hur betydelsefulla de är. Det handlar om att det inom dessa verksamheter finns andra vuxna som kan ta vid när skoldagen tar slut och andra vuxna som kan skapa djupa och varaktiga relationer hos barn och unga. Med strategin betonar vi också att det ska vara en strukturerad verksamhet av hög kvalitet. Det får aldrig underskattas.

För ett par veckor sedan hade jag tillfälle att träffa en person som har arbetat som rektor under många år men som nu under en tid har arbetat som fritidsansvarig i en kommun. Han skulle nu gå tillbaka till sin rektorstjänst men hade nu kommit till insikt om fritidsgårdarnas betydelse. Jag har nog aldrig riktigt förstått det förut, men på fritidsgårdarna har man möjlighet att lära känna ungdomarna på ett sätt som vi inte

kan i skolan, sa han. De anförtror sig, och de som arbetar där blir väldigt viktiga personer. Det tycker jag att ni som politiker ska ta med er, avslutade han.

I och med denna strategi gör vi nu det, och det är en bra början. Även om vägen är lång är den hoppfull.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 171

T i n a K r a t z (V): Tack för ditt inlägg! Jag tänkte bara säga något, trots att vi återupprepar oss lite på den här sidan av salen. Men det är faktiskt så att i min stadsdel, Skarpnäck, och även i Farsta finns redan kompetens och kunskap. Man har metoder och arbetsätt, och man har jobbat under väldigt lång tid. Men i och med den budget som ni har lagt fram för det här året och året innan har man fått skära ned. Fritidsgårdarna har minskat sitt öppethållande, man har färre tjejkvällar, man har fått mindre möjligheter att ha alla program som handlar om det våldspreventiva arbetet och så vidare. Detsamma gäller våra parklekar. Där har det också skurits ned, och det är också platser där man jobbar förebyggande och där man har kompetens, kunskap och utbildning för att kunna göra detta.

Men det behövs pengar, och det behövs resurser. Det skärs ned i stadsdelarna. Sedan kan ni stå och prata snömos bäst ni vill.

Anförande nr 172

A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, åhörare och ledamöter! Först och främst: Tack, Tina, för din fråga!

Jag tycker verkligen inte att det här är snömos. Jag förstår att ni återupprepar er, för det är er roll som opposition. Jag kommer också att upprepa det som många gånger tidigare har sagts: Det här är inte ett budgetdokument, utan det handlar om att vi ska få fler verktyg i verktygslådan. Jag, och alla andra också som sitter här inne, är helt övertygade om att vi har fantastiskt duktig personal ute i våra verksamheter som redan i dag har bra metoder att arbeta med. Men det räcker ju inte. Det har vi sett. I så fall hade vi kunnat lösa problemet med att barn och unga hamnar i kriminalitet för länge sedan. Det handlar om att vi måste ta det hela ett steg vidare och utöka verktygslådan.

Det här är ett bra steg, och det är ett steg på rätt väg. Men självklart är vägen lång. Samtidigt måste det också komma till resurser, men det är en annan fråga.

Anförande nr 173

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Också jag har suttit och studsat lite. Jag tänkte att jag har gått upp i talarstolen i så många frågor att jag inte ska göra det igen, men jag kan inte låta bli.

Det blir faktiskt lite märkligt när flera företrädare går upp och pratar väldigt engagerat om just fritidsgårdar när det faktiskt är så att nedskärningarna i den senaste

budgeten på området barn, kultur och fritid har fått som direkt följd att fritidsgårdar har behövt dra ned på sina öppettider. Det blir återigen väldigt problematiskt. Det är samma sak som när vi diskuterade Vision 2040. Det blir problematiskt när man å ena sidan tar strategidokument som pekar på vikten av en massa olika saker, å andra sidan har en väldigt stor diskrepans mellan dessa dokument och de budgetar som sedan läggs.

Hittills har ni inte prioriterat fritidsgårdar. Det kan vara bra för er att veta, ni som sitter och verkligen brinner för fritidsgårdar, för det är någonting ni behöver trycka på i nästa budgetförhandling. Barn, kultur och fritid har konsekvenser av att ha drabbat av nedskärningar de senaste åren. Det har direkt påverkan på parklekarnas öppethållande. I vissa fall har parklekar behövt läggas ned, men det gäller också fritidsgårdar, som ni verkar brinna så oerhört mycket för. Ta med er det till nästa budget!

Det är en sak med metodutveckling. Mycket av det som finns i dokumentet är, precis som Alex och Tina har sagt, väldigt bra. Det är mycket av en sammanställning av arbete som redan görs och en ambition av att ta det ett steg till när det gäller likvärdighet och så vidare. Men ni nämner också saker som kostar pengar, och då måste man se till att dessa pengar finns i budgeten. Man måste också se till att de projekt som i dag är finansierade med den sociala investeringsfonden faktiskt får finansiering när denna fond är slut.

Avslutning

Anförande nr 174

O r d f ö r a n d e n : Jag vill tacka alla ledamöter och alla tjänstemän vid rotlar och partikanslier, KF/KS kansli, stenografer och tekniker för gott samarbete under de här faktiskt ganska knepiga månader vi har bakom oss. Det har inte varit helt enkelt att manövrera detta på något sätt för någon av oss. Vi har försökt göra så gott vi kan, och vi hoppas att vi ska kunna återgå till något slags mer normalt läge. Men det kommer nog att dröja ett tag. Vi tittar naturligtvis på vilka tekniska lösningar som finns, och det har vi gjort hela tiden. Vi återkommer med detta. Tack för gott samarbete!

Jag vill också passa på att tacka Sissela Nordling Blanco, som gör sitt sista möte. Vi brukar inte avtacka ledamöter som avgår bara så där, för vi tycker inte att de ska belönas för att de lämnar denna illustra församling! Men Sissela är gruppleddare, och hon har varit med länge och frejdigt debatterat många frågor. Hon har gjort ett stort avtryck och intryck på fullmäktige. Stort tack för gott samarbete – och motarbete i förekommande fall, för det är också viktigt!

Jag vill önska alla ledamöter och tjänstemän en riktigt skön och vilsam sommar, om man sedan väljer att hemestra hemma i lägenheten eller att göra någonting annat på coronasäkert sätt. Se till att vila upp er så mycket vi kan, så ses vi igen den 31 augusti! Vi upphör inte med att hoppas på att vi då kan träffas under normala omständigheter, men man vet aldrig. Tack ska ni ha!